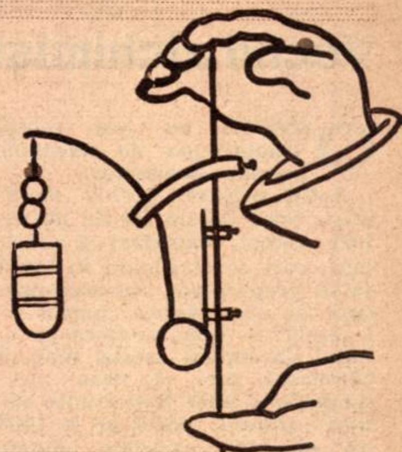
Dela bagheta magică la polarisatorul modern

Instrumente curioase pentru descoperirea zăcămintelor de aur



BAGHETA magică" este o veche unealtă a omenirei. Incă din timpul evului mediu instrumentul simplu, alcătuit din două ramuri de lemn de alun, unite la baza lor, avea reputaţia că poate descoperi, nu numai isvoarele de apă subterane, dar chiar şi locul exact al unor zăcăminte miniere şi comori îngropate în pământ.

Anumiţi operatori, cunoscuţi sub numele de *„rabdomanţi"*, ţineau bagheta, cu o ramură în fiecare mână şi preumblându-se pe terenul, unde bănuiau că se găseşte isvorul, zăcământul sau comoara căutată, ajungeau să determine locul şi adâncimea exactă.

Intr'adevăr, în preajma unor asemenea depozite subterane bagheta începea să oscileze, mai mult sau mai puţin agitată, în mâinele operatorului. Din amplitudinea şi frecvenţa acestor oscilaţiuni, rabdomantul deducea tot ceeace-l interesa.

Aurul, fiind metalul cel mai căutat din toate timpurile, bagheta magică a fost fireşte folosită într'o mare măsură şi pentru descoperirea minereurilor şi comorilor aurifere.

Metoda baghetei a fost conservată până'n zilele noastre. Rezultatele extrem de exacte, obţinute în general şi experienţele repetate cu un deplin succes, nu pot fi atribuite în nici un caz unor simple coincidenţe. O explicaţie ştiinţifică a fenomenului baghetei magice încă n'a fost dată. Ocultiştii tind s'o explice ca o facultate paranormală a operatorului, care *simte* în mod deosebit prezenţa sub pământ a unor anumite zăcăminte, după cum un „clair-voyant" vede la distanţă ceeace un oarecare nu reuşeşte să vadă. Se pune întrebarea însă ce rol mai are atunci bagheta şi de ce mai avea nevoie de un instrument special, când această „clarviziune" s'ar putea face foarte bine direct de către operator?

De-altfel, această ipoteză pare a fi infirmată şi de faptul că de curând s'a realizat un nou instrument destinat, întocmai ca şi bagheta, să descopere minereurile metalice, instrument ce *poate fi mânuit cu succes aproape de orice persoană, nu numai de rabdomanţi speciali.* E vorba de aşa numitul „polarizator", capabil de-a indica de la distanţă, tot ceeace ascunde subsolul: minerale, surse de petrol, cursuri de apă subterane, metale, şi de a specifica în fiecare caz natura exactă, situaţia şi configuraţia.

Acest instrument ultra-modern surprinde prin simplicitatea construcţiei, bogăţia şi varietatea de aplicaţiuni.

Ca exterior, are forma unui fus vertical, cu un braţ liber, de care e suspendată o capsulă ce se mişcă uşor. In această capsulă se introduce un cartuş metalic, cuprinzând o anumită substanţă, variabilă după natura minereului, a cărui prezenţă voim s'o stabilim. S'au pus până acum la punct 250 de cartuşe diferite, fiecare reacţionând la un minereu determinat. Aurul are şi el cartuşul lui special. Alte cartuşe servesc la căutarea petrolului, cărbunelui, platinei, sau oricărui alt metal, apă dulce, apă minerală, etc.

Ţinut uşor între cele două mâini, acest aparat, imediat ce intră în raza de acţiune a mineralului căutat, începe să execute într'un chip cu totul automatic, o serie de mişcări perfect regulate. Deviază mai întâi într'o anumită direcţie, indicând astfel situaţia unei mase minerale. Apoi, după ce s'a oprit câteva secunde, începe să se rotească în jurul axului său: numărul de învârtituri ne arată la ce adâncime sub pământ se găseşte minereul căutat. Funcţionarea acestui aparat nu se mărgineşte aci. Oscilaţiile pendulare, pe care le face la dreapta, la stânga, precum şi alte mişcări caracteristice, furnizează indicaţii ulterioare asupra situaţiei şi particularităţii zăcământului.

Căutătorul modern de aur are astfel la dispoziţie un instrument practic infailibil, care îi permite, nu numai să localizeze orice zăcământ al acestui metal preţios, dar chiar să aprecieze, dinainte, şansele de exploatare, punându-se astfel la adăpost împotriva unor pagube eventuale.

Cum se explică funcţionarea acestui ciudat aparat? Se bazează desigur pe două soiuri de fenomene, unele datorite subsolului, altele persoanei experimentatorului. Sustras din mâna acestuia şi aşezat pe un tripied, el nu mai funcţionează. Se presupune că atât minereul subteran, cât şi organismul nostru, emit radiaţiuni, în felul undelor radioelectrice, şi că, prin interferenţa acestor două genuri de radiaţiuni, instrumentul e adus în stare de oscilaţie. Explicaţie deocamdată ipotetică şi destul de vagă. Incă un caz, ca atâtea altele în ştiinţă, în care aplicaţia practică, precede teoria!

I. S.

Apă de aur

Vechii alchimişti şi fabricarea aurului.-Un „alchimist" în România

OAMENII au fost robiţi întotdeauna de miragiul aurului strălucitor.

Astfel printre vechii alchimişti erau fel de fel de negustori veroşi, cămătari şi şarlatani, cari se străduiau în taină ca să prepare aur sau vreo imitaţie de aur, căutau „piatra filosofală" — cum se zicea pe atunci. In modul acesta, fără să bănuiască nici ei, erau premergătorii unei importante ştiinţe: *chimia*. Astfel pe la 1668 un cămătar şarlatan, anume Brand, evaporând urina şi calcinând residul, a întrezărit în fundul retortei sale un corp lucitor. El a păstrat secretul său, cât a putut mai bine. Continându-şi experinţele pe o scară mai întinsă, a făcut nişte bazine mari, unde aduna urină şi o punea să se usuce la soare.

Experinţele aceste, mirosul greu de amoniac, ce-l exhalau basinele lu Brand, şi mai ales străduinţa ciudată a cămătarului de a aduna în taină butoae de urină, toate aceste l-au făcut suspect, atrăgând atenţia vecinilor asupra „vrăjitorului" — cum începuseră să-l numească.

Alţi cămătari Kunckel din Germania şi Boyle, din Anglia, cari îşi aveau spionii lor, aflară că Brand a scos din urină un corp „care atrage lumina".

Cuprinşi de invidie şi în acelaş timp îndemnaţi de lăcomia aurului, s'au pus şi ei pe lucru şi, după scurt timp,—fiecare în parte, fără să ştie unul de altul — reuşiră să prepare *fosforul*, prin distilarea cu nisip a residului uscat de urină putrefiată.

In modul acesta cei trei cămătari, dispreţuiţi de contimporanii lor, şi-au reabilitat numele în faţa posterităţii, deoarece — prin descoperirea acestui important corp chimic, *fosforul* — au făcut un mare serviciu omenirei.

ROMÂN ALCHIMIST ?

Spre sfârşitul secolului trecut, am avut şi noi la Bucureşti un şarlatan, un fel de „alchimist", care pretindea că poate să prepare aur. Credem că va interesa pe cititori reamintirea evenimentelor, petrecute acum vreo cincizeci şi ceva de ani, când mulţi bucureşteni şi diferite persoane din provincie, au căzut victime cu prilejul aşa zisei „afaceri Andronic".

Cine era acst Andronic, nu prea ştim bine. Probabil, că ziarele de pe vremuri vor fi publicat biografia lui amănunţită. Dar detaliul nu are importanţă. Fapt e, că faimosul excroc, pripăşit în Capitală, s'a stabilit într'un aparatament luxos. Acolo avea un salon cu mobile *aurite*. Pe acea vreme, mobilele bronzate nu ajunseseră încă la modă şi nici nu erau cunoscute, astfel că salonul „aurit", sau poate numai bronzat, al lui Andronic, a făcut o colosală impresie.

Se svonise că proprietarul mobilelor a descoperit *apa de aur*, cu ajutorul căreia transformă orice în nobilul metal.

Andronic, care pe cât se pare era foarte inteligent, şi-a alcătuit o bandă, bine organizată, în care ficeare ins avea un rol determinat, pentru o reclamă abilă, discretă, calculată cu preciziune în efectele ei mai departe sau mai apropiate.

Şi astfel au fost atraşi în casa excrocului foarte mulţi oameni bogaţi bine văzuţi, din Bucureşti şi provincie.

E interesant că mai toţi câţi au fost convinşi că Andronic posedă secretul fabricării aurului şi au căzut victime ale excrocului, fiind jefuiţi, au tăcut şi nu s'au prezentat la procesul ce-a urmat şi nici nu au făcut vreo reclamaţie spre a nu se vedea compromişi. S'au mulţumit numai cu paguba materială avută, fără să-şi vadă numele târît în noroiu. De altfel, parchetul a pus mâna pe excroc, dar asupra averii sale a rămas o taină; până azi nu se ştie cine au fost complicii deţinători ai sumelor excrocate. Deci păgubaşii cari s'ar fi constitutit ca parte civilă, nici unul n'ar fi avut de unde să fie despăgubit.

CUM PROCEDA ANDRONIC ?

In primul rând clientul era adus în vizită la „boerul" Andronic, de vreun „amic" comun.

Acolo, în palatul luxos al acestuia naivul vizitator se pama în faţa „mobilelor de aur".

Peste câteva zile i se făcea favoarea excepţională ca să asiste la experienţa preparării monedelor. Andronic avea o cameră secretă, fără ferestre, unde era un fel de maşinărie complicată, cu care pretindea el că fabrică bani. Punea la topit vreo câţiva napoleoni de aur, împreună cu alt metal banal, stropind totul cu „apa de aur".

Spre surprinderea vizitatorului, ieşau din maşină un număr dublu de monede de aur, noi nouţe.

— Poftim, poţi lua şi d-ta câteva... pe mine nu mă costă aproape nimic !" — spunea „boerul" Andronic noului său prieten, cu multă amabilitate.

Uimit, neştiind ce să creadă, vizitatorul pleca cu monedele în buzunar. Incerca să le plaseze şi vedea că le primeşte oricine. Mai cerceta la vreun bijutier, şi acesta îi confirma că monedele sunt bune, din aur curat.

Increderea proselitului era complect câştigată şi el se simţea îndemnat să cumpere cel puţin o sticluţă de „apă de aur" cu care să facă singur încercări de fabricaţie.

Sticla se plătea foarte scump, şi bine înţeles că ucenicul alchimistului român nu reuşea nici odată să prepare aur.

Excrocii dădeau mereu vina pe victimă:

— Nu ştii să lucrezi. Noi cum reuşim ? Nu faci cum trebue..."

Lumea povestea o anecdotă în legătură cu această afacere.

Se spune că într'o zi Andronic l-a învăţat pe un negustor din Podul Iloaei să procedeze astfel:

— Vei lua părţi egale pilitură de fier şi praf de pucioasă. Vei turna sticluţa cu „apă de aur" deasupra şi vei amesteca mereu, până se va preface totul în aur. E însă o condiţie principală: „să nu fie nimeni de faţă şi să nu te gândeşti de loc la cuvântul *rinocer*"...

Peste câteva zile Andronic s'a pomenit cu cinstitul negustor din Podul Iloaei:

— Bine coane Andronic, m'am încuiat în pivniţă, ca să nu vie nimeni, şi am tot amestecat, cum ai zis d-ta, de m'au trecut năduşelile... Dar cine te pusese să-mi spui ca să nu mă gândesc la cuvântul „rinocer" ? Că mie nici prin gând nu mi-ar fi trecut. Şi acum vorba asta nu-mi mai eşa din minte..."

— Apoi de ! ce să-ţi fac ? dacă nu ştii să te stăpâneşti !" — i-ar fi răspuns Andronic.

Unii înţelegeau în cele din urmă, că excrocul îşi bate joc de dânşii. Dar cum să reclame poliţiei şi să se denunţe ei singuri ca falsificatori de aur sau de monede ?

Preferau să tacă.

EXCROCHERIA CEA MARE

Dar excrocheria cea mare a lui Andronic era alta şi pe care a repetat-o de mai multe ori. Victima era convinsă să-şi vândă o casă, sau moşia, spre a avea bani mulţi de aur, a căror cantitate să fie apoi dublată.

Spre a imboldi victima, complicele Andronic, care punea la cale isprava, spunea că acesta „şi-ar fi făcut suma" şi că fiindu-i frică de poliţie, vrea să distrugă minunata maşină de fabricat aur.

— E o ultimă ocazie de care se mai poate profita: cea din urmă dată când în casa „boerului" Andronic se vor fabrica monedele de aur !" — spunea mijlocitorul.

Şi norocul acesta excepţional îl avea, pentru ultima dată, acela, căruia i se adresa şarlatanul.

Victima, prinssă în laţ, venia cu săculeţul de napoleoni şi galbeni, în seara fixată.

Preparativele preliminare se făceau în cea mai mare taină şi toţi se încuiau în camera secretă dosnică.

Momentul era solemn !

Sacul cu banii de aur se răsturna în vasul special... Se pregăteau sticlele cu „apa de aur", precum şi plumbul şi fierul ce urmau să se topească împreună...

Deodată, spre consternarea şi spaima generală se aud bătăi puternice în uşe, pe când o voce energică strigă:

— *In numele legii, deschideţi! E poliţia!!"*

Andronic şi ajutorul lui se reped să strângă totul. Bagă în grabă câte ceva pe sub pat... Dar cum este posibil de ascuns maşinăria? Victima zăpăcită nu ştie ce să facă... Ar vrea să sară pe fereastră; caută în dreapta, în stânga... dar toate ferestrele sunt zidite !

— *Deschideţi, sau spargem uşa!"* — Se aude o voce poruncitoare de afară.

Inclipa următoare se sfarmă uşa; afară se zăresc uniformele a doi ofiţeri de poliţie, cari ţin revolverele îndreptate spre cei dinăuntru.

— *Mânile sus!* — comandă unul dintre oamenii poliţiei.

Andronic şi ceilalţi se supun.

Reprezentanţii autorităţii intră în camera de fabricat bani falşi şi declară arestaţi pe toţi cei de acolo. Sergentul începe să pue cătuşele...

Scena e dramatic...

Cel dintâi, care începe să se roage, „boerul" Andronic; el oferă o sumă importantă, promiţând c ănu va mai falsifica bani şi că va distruge maşina.

Victima naivă, tremurând, şi îngrozită de perspectiva de a se vedea compromis în societate, târâtă la judecată şi poate înfundând ocna, cu toată averea confiscată, oferă de bună voe jumătate din conţinutul săculeţului cu napoleoni, numai să nu i se consemneze numele în procesul verbal.

— Eu n'am fabricat nimic!" — plânge bietul om „sunt bănişorii mei cinstiţi... pot dovedi că nu-s falşi... mi-am vândut moşia... dar, haide, dau bucuros jumătate...".

In cele din urmă victima era lăsată să plece cu săculeţul golit pe jumătate.

Cititorii vor fi ghicit desigur, că totul nu a fost de cât o îndemânatecă înscenare. Comisarii şi sergentul erau complicii discreţi ai lui Andronic, îmbrăcaţi în uniforme poliţieneşti, complici cari îşi primeau şi ei partea lor importantă de câştig.

Adevărata poliţie habar nu avea de cele, ce se petreceau în casa lui Andronic.

A doua zi, tâmplarul făcea o uşe nouă, iar banda se punea în căutarea altei prade bogate.

Victimile nici nu îndrăzneau să crâcnească despre misterioasa lor aventură nocturnă, bucuroşi că au scăpat numai cu atât. Cei mai mulţi nu s'au prezintat la procesul făcut, în urma denunturilor, unora, care — bineînţeles — s'au făcut de râs, căci toate ziarele de pe vremuri, au

scris săptămânâi întregi, povestind în amănunt cele întâmplate.

„ALCHIMIŞTII" ŢIGANI

Dar după ce Andronic a fost osândit şi închis, s'au ivit alt soiu de „alchimişti", în România: ţiganii şi ţigăncile ghicitoare, care pretind că fac „dintr'un leu doi".

Deşi ziarele au scris de nenumărate ori despre aceşti excroci, deşi multe bande de ţigani au fost prinse şi date pe mâna justiţiei, totuş numărul naivilor este nesfârşit şi ei cad mereu în mrejele altor fabricanţi proaspeţi de aur...

Ca şi pe vremea lui Andronic, cei excrocaţi azi nu îndrăsnesc să reclame autorităţilor şi rar de tot —după nenumărate fapte — hoţii sunt prinşi dând rândul altora, mai tineri.

ALEX. F. MIHAIL

Concursul pentru alegerea „celei mai frumoase de pe plaje"

Vremea e prietenă a „Realităţii Ilustrate". In săptămâna aceasta, zilele frumoase au revenit şi cu ele afluenţa pe plaje şi la strand. In consecinţă, fotografii noştri vor avea de lucru spre a fixa apariţiile cele mai frumoase. Incepând cu numărul viitor, noi vom publica fotografiile luate la strandurile din Bucureşti, pe plaja din Constanţa, dela Eforie, Movila, Balcic, Cluj, Timişoara, Mangalia şi Arad.

Cititorii vor fi invitaţi apoi să aleagă, dintre fotografiile publicate, pe acele care vor plăcea mai mult.

Atât alesele, cât şi electorii, cari vor fi ştiut să prevadă rezultatul just, vor obţine premii importante.



„Realitatea Ilustrată" a organizat în vara aceasta vilegiatură eftină în staţiunea balneară Olăneşti. Cu 4500 lei de persoană, revista a oferit cititorilor ei drumul dus şi întors la Olăneşti, pensiunea completă pe timp de o lună de zile în condiţiuni perfecte, scutirea de taxa de cură, vizita medicală, etc. In fotografia noastră, un grup din aceşti cititori ai „Realităţii Ilustrate" în vilegiatură la Olăneşti.



Un grup de intelectuali americani, având în frunte pe d-nii Pattersohn, vice preşedintele asociaţiei de ziare americane şi pe senatorul William Barber, au făcut o excursie de studii în Rusia şi s'au oprit — la înapoiere — în ţara noastră. In Bucureşti, ei au vizitat editura „Adeverul". Fotografia noastră a fost luată cu prilejul acestei vizite.



Săptămâna trecută a murit subit Pompiliu Ioniţescu, fruntaş al politicii româneşti.

Lista BILETELOR DE TRAMVAI PREMIATE CU CÂTE 500 LEI FIECARE

In săptămâna aceasta am premiat cu câte 500 lei oricare bilet simplu sau de corespondenţă, de 4, 5 sau 6 lei, indiferent linia, dacă va purta unul din următoarele numere:

A 9622--103	B 5512—128
A 6952—105	B 5117—008
A 8253—123	B 2954—199
A 1815—054	B 2939—115
A 9258—123	

şi abonamentul de 6 călătorii O No. 625.

Humor



— Noaptea nu pot să dorm, când mă gândesc la d-ta!"

— Asta nu dovedește nimic! Tata are chiar palpitații din cauza dumitale și totuș asta nu înseamnă că te iubește!"



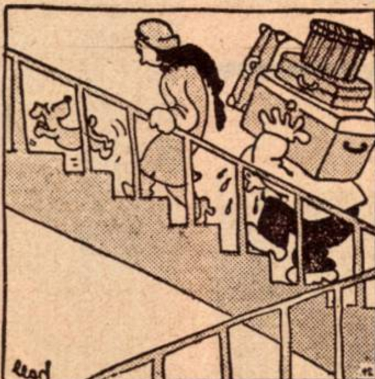
IN GARA CRASNA

— Mai prind trenul pentru Huși?

— Depinde cât de repede puteți fugi. A plecat de cinci minute.



Un aparat nou, cu ajutorul căruia, la spectacole, întârziații vor putea fi conduși la locurile lor, fără să supere pe ceilalți.



MILOASĂ

— Bietul cățeluș, cum se obosește el suind toate treptele!

Germanii doresc să recapete o parte din colonii.

(Ziarele)



— Fiica șefului de trib: — Tată iți prezint pe logodnicul meu".

Tatăl: — Cum, un alb? Niciodată. Să calc eu tradițiile noastre de rasă?



— Iți dau 100 de lei pentru câinele ăsta..

— 100 de lei? Imposibil, domnule! Câinele e a! nevestii-mi și dacă vin acasă fără el, va fi atât de nenorocită și va face atâta gălăgie, că mai bine mi-aș lua lumea în cap! Dacă-mi dați 500 de lei, o las să țipe".



— Iertați-mă, aș putea să vă fac un serviciu, am niște foarfeci!



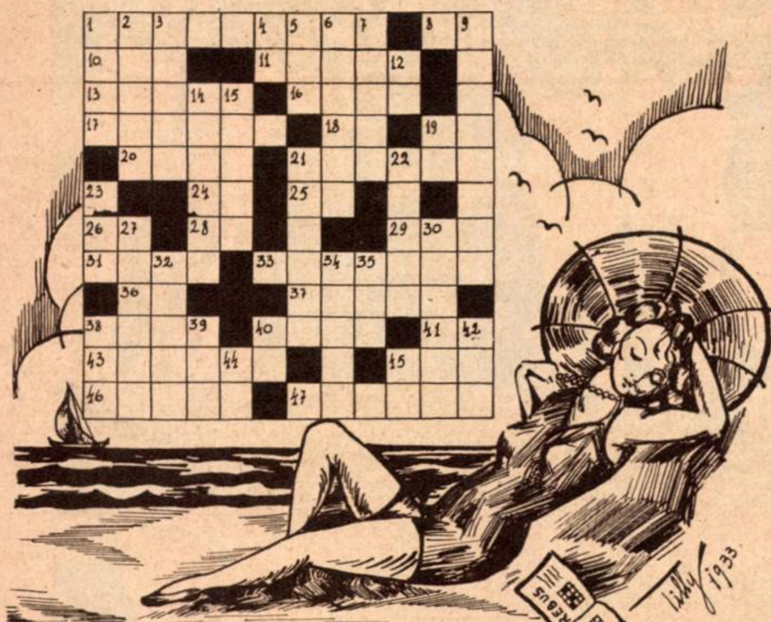
— Criza trebue să se fi potolit zilele astea. Sunt luni de când n'am mai găsit un muc atât de mare.



Artistul de pe stradă: „Femeea mea nu crede altminteri, când îi spun seara am câștigat.

Pagina Jocurilor

Problema I-a: „DISTRACŢII DE VARĂ"



ORIZONTAL: 1) Staţiune balneară. 8) Noroiu. 10) Numai ea trece, fiindcă pietrele rămân. 11) La mare e mult mai caustic. 13) Port în golful Farth. 16) Râu în Franţa. 17) Face educaţia animalelor. 18) Posed. 19) Personagiu biblic. 20) Arhipelag în Malaezia. 21) Pasăre formată din note muzicale. 24) Văd mugurul, dar nu-i văd începutul! 25) Râu în Franţa. 26) „A" slavon. 28) Interjecţie. 29) De soare, de apă şi de abur. 31) Port pe Dunăre. 33) Fructul marului. 36) Cel mai mic verb românesc. 37) Rege legendar al Troiei. 38) Vestită staţiune balneară. 40) Râu în Africa de Sud. 41) Interjecţie. 43) Principesă ateniană. 45) E bine să nu fie mică, decât pentru duşmani. 46) Alegoric, simbolic. 47) Tocmit cu plată.

VERTICAL: 1) Cum este vara? 2) Lucrare. 3) Corăbier. 4) Monedă romană. 5) Pronume. 6) Plajă, rudă apropiată cu cea dela no. 21 vertical. 7) Parfumuri. 19) Staţiune balneară, rivala celei dela no. 1 orizontal. 12) Aşa începe Enescu. 14) Împărăteasă a „Ţării Soarelui". 15) Provincie în „Ţara Soarelui". 19) Vas. 21) Plajă. 22) Cea mai bună revistă pentru plajă. 23) Luminează coasta mării. 27) Vânturi plăcute. 30) Locuitorii Alsaciei... 32) Nu se poate concepe o plajă fără el. 34) Este în funcţie de poziţie, apă şi nisip. 35) Cilindru de hârtie. 38) Fecior. 39) In acest loc. 40) Aşa începe veselie! 42) Armăsar. 44) Pană. 45) Singurul animal care face plajă în mod conştient.

TILLY PICTORUL

Problema II-a: „Proverb ascuns"

Se dau următoarele cuvinte: ABATERE, GREFIERI, TULPAN, DANAE, CALDARAM.

Luaţi din fiecare câte patru litere consecutive — în ordinea dată — spre a forma un cunoscut proverb românesc.

N. B. Există un singur cuvânt din care se iau numai 3 litere.

FAUR

Deslegări din No. 341



POŞTA JOCURILOR

JEANA HOCIUNG. Aţi făcut o greşeală foarte costisitoare, punând colaborarea aceea la un loc cu răspunsurile dela concursul *„Ii cunoaşteţi?"*

Dacă le mai ţineţi minte, trimiteţi-le din nou. — Recunoaşteţi?

LENUŢA AVOCAT MIHAIL. Deslegările trebuesc numai copiate şi trimise dimpreună cu bonul respectiv.

ION I. MANU, BACĂU. Palindromul (nu *anagrama*) „Aramă-Amara" se cunoaşte demult. Celălalt este lipsit de explicaţiile necesare.

NELU MIHALCEA. A fost o simplă eroare de tipar, pe care cred că au observat-o şi alţi cititori. Vom avea, totuş, grijă, ca termenul acordat cititorilor pentru trimiterea deslegărilor să fie cât mai convenabil.

F. KORNBLUM. Nu este... dracul chiar aşa de negru, cum îl zugrăvesc unii pictori...

p. conf. REBUS

Premiile noastre

Direcţiunea revistei noastre a hotărît să acorde premii săptămânale, după cum urmează:

1) UN VOIAJ IN ŢARĂ, cu excursiile „Realităţii ilustrate", în orice Duminică, după alegerea câştigătorului.

2) LEI 200 IN NUMERAR

3) UN ABONAMENT pe 1 lună la revista „Realitatea ilustrată".

SUPLIMENT

Cititorii cari vor trimite şi cele două probleme publicate în cursul acestei săptămâni de ziarul „Dimineaţa", vor avea şanse să câştige următoarele premii:

1) LEI 300 IN NUMERAR

2) UN VOIAJ IN ŢARĂ, în aceleaşi condiţiuni.

3) UN ABONAMENT pe 1 lună la ziarul „Dimineaţa".

N. B. Răspunsurile se primesc timp de 6 zile dela apariţia revistei de faţă, adică până Marţi, orele 6 seara, pe următoarea adresă:

REVISTEI
„REALITATEA ILUSTRATĂ"
(Secţia jocurilor)
Str. Const. Mille, 5—7
BUCUREŞTI

Deslegătorii jocurilor din No- 340

Au deslegat un joc:

Niculescu D. D-tru, Loco; Radu Dimitriu, Loco; M. Georgescu, Loco; Alex. Mihăilescu, Căcăraş-Severin; I. Nanu, Slănic-Moldova; St. Gh. Ştefănescu, Piteşti; Căpitan N. Gh. Popescu, Loco; Max Cerbeanu, Loco; Cleo dr. Paulian, Loco; Ionescu D-tru Mina, Loco; Mioara Buruiană, Loco; Scobai Mircea, Iaşi; Vică Miclescu, Roman; Calistrat Negulescu, Loco; Pandele Pârvu, Loco.

Au deslegat două jocuri:

Netta Mihăiţă, Filiaşi-Dolj; Sorel Gingold, Bucecea, jud. Botoşani; R. Mihăilescu, Lugoj; Marioara Curcan, Loco; Lenuţa av. Mihail, Loco; Margareta Crângu, Arad; Tantzi Giurgescu, Loco; Nicu Rosen, Ploeşti; Radu I. Tudor, Bisericani-Neamţ; Elena Georgescu, Loco; Al. N. Vasilescu-Vasal, Loco; V. Iacobini, Loco.

Deslegătorii jocurilor din No. 341

Au deslegat un joc:

Al. Mihăilescu, Căvăreni-Severin; Ion I. Nanu, Bacău; Dorel Aportoae, Băileşti-Dolj; Ionel Clement Schachman, Loco; Maria Metaxa, Loco.

Au deslegat două jocuri:

St. Gh. Ştefănescu, Piteşti; R. Leibovici; Loco; N. I. Rădulescu Buzău; Paul Urseanu, Loco; Vică Miclescu pensionar, Roman; Octavian Bujoreanu, Loco; Aurel Iliescu, Loco; Mitică Manoliu, Arad; Mihăilă Dumitrache, Loco; Costea Brun, Constanţa; Ion Lăzărescu, Loco; Ilie Mironescu, Chitila; Mioara Buruiană, Loco; I. Gewürtz, Craiova; Şerban Voiculescu, Loco; Radu I. Tudor, Bisericani-Neamţ.

Au deslegat trei jocuri:

Al. N. Vasilescu-Văsal, Loco; F. Konblum, Focşani; Minea Rădulescu, Loco; Heller Ducu, Loco; Nic. Dumbrăveanu, Chişinău; V. Iacobini, Loco; Cornel Mihăescu, Sibiu; Beatrice Marcus, Loco; Avram Leibovici, Loco; Bibi Brucker, Constanţa; Abramescu Nicu, Loco; Calistrat Doroşteanu, Cernăuţi.

Prin tragere la sorţi au câştigat:

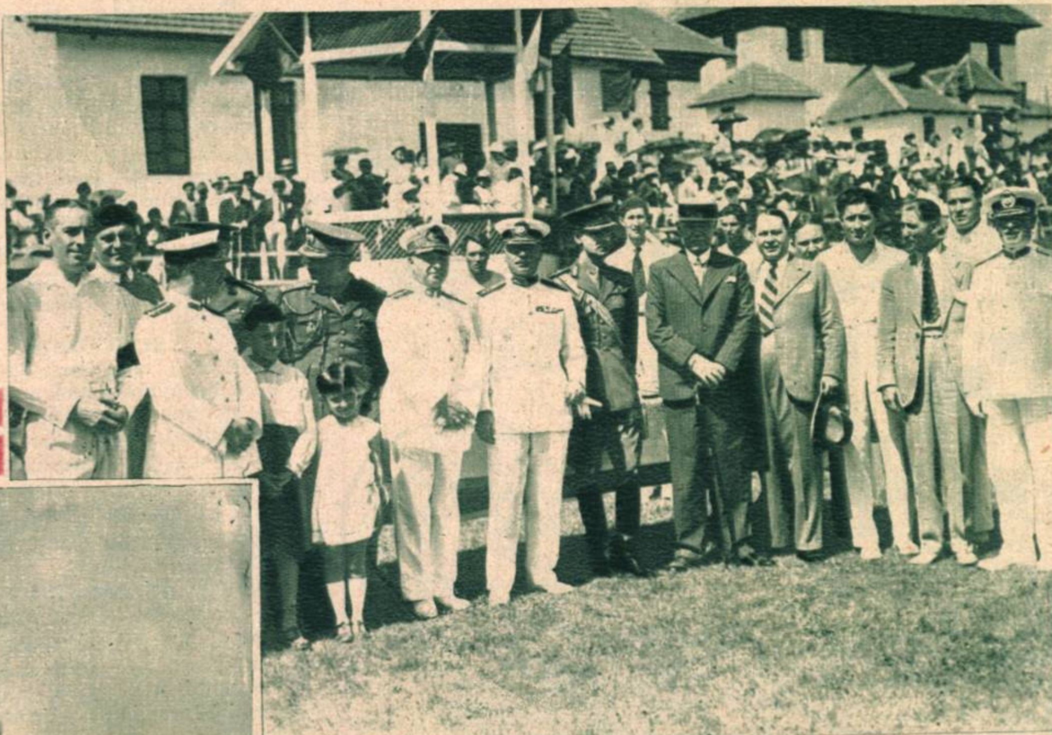
500 lei d-l Vică Miclescu pensionar, Roman.

O excursiune de o zi cu „Realitatea Ilustrată" d-ra Beatrice Marcus, Loco.

Zece premii în cărţi: St. Gh. Ştefănescu, Piteşti; Oct. Bujoreanu, Loco; Abramescu Nicu, Loco; Al. Mihăilescu, Căvăreni-Severin; Cornel Mihăilescu, Sibiu; Mioara Buruiană, Loco; N. Dumbrăveanu, Chişinău; V. Iacobini, Loco; Ion I. Nanu, Bacău; Radu I. Tudor, Bisericani-Neamţ.

„REALITATEA ILUSTRATĂ. — *Director* Nic. Constantin.
Redacţia şi Administraţia: Str. Const. Mille 7—9—11, Telefon 359/99.
Imprimată la foto-rotogravură în atelierele „Adevĕrul" S. A.

Al IV-lea meeting de atletism









Duminică s'a desfăşurat la Predeal cel de-al patrulea concurs naţional de atletism, în care am avut de înregistrat performanţe frumoase.

Fotografiile noastre reprezintă trei instantanee dela reuniunea atletică din Predeal.

In mijloc dreapta echipele de football Macabi-Bucureşti şi reprezentativa Palestinei care au luptat Duminică pe Arena din Bucureşti.

Foto Berman-Realitatea

„Realitatea Ilustrată"
No. 343
Cupon de excursii

CUPON DE JOCURI
No. 343
Numele şi pronumele ....

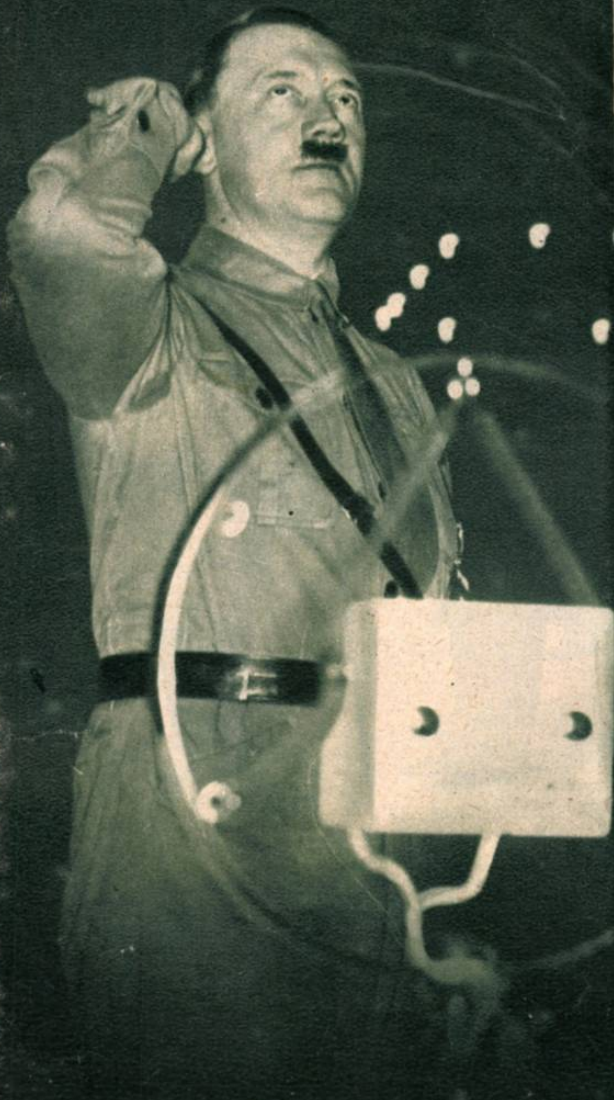
Adresa:

REALITATEA ilustrată

ANUL VII. No. 344

31 AUGUST 1933

10 LEI



germania pregătește noul răsbo



germania de azi



ller: o figură comună, cu o mustață raghioasă, cu o inteligență mediocră, o ambiție nemărginită: iată idolul Germaniei de azi



INCHIPUIȚI-VĂ în Anglia o situație în care Mister Lansbury și Sir Stafford Cripps ar fi fost băgați într'un lagăr de delicvenți politici; congresele economice ar fi privite ca niște organizații criminale; d. Henderson și Sir Herbert Samuel ar fi fugit din țară; partidul socialist ar fi fost suprimat și membrii săi s'ar fi refugiat peste graniță; presa ar fi fost pusă sub cenzură, cu pretextul c'ar fi periculoasă ordinei publice; participarea la Liga Națiunilor ar însemna un act ilegal, iar individul, în ale cărui vine curge un sânge semit, ar fi lipsit la un moment dat de toate mijloacele sale de trai. Traducând toate acestea în termeni de politică germană, ne găsim în fața revoluției care-a isbucnit în Martie.

Interesant de notat e însă că această situație a devenit permanentă. Intr'un recent turneu pe care l-am făcut în noua Germanie, vara aceasta, am avut ocazia să constat o atmosferă de un calm perfect, fără cea mai mică urmă de revoltă. Și cum s'ar putea manifesta un asemenea sentiment, când cel puțin douăzeci de mii din membrii opoziției au devenit inofen-





sivi, închişi fiind în lagăre speciale? Capii partidului socialist sunt parte în închisori, parte fugiţi din ţară. Herr Breitscheid, care e pentru stat aproape tot atât de periculos ca şi mister Herbert Morrison, a fost nevoit să fugă la Praga, de unde speră să influenţeze situaţia, prin publicaţii strecurate prin contrabandă. Doctorul Bruening, fostul cancelar, faţă de care Sir John Simon e un primejdios radicalist, trăeşte ascuns. A fost o vreme când a trebuit să-şi schimbe domiciliul de vre-o douăzeci de ori, în decurs de cincisprezece zile, pentru a scăpa de Teroare. Şi acest personagiu a fost doar fruntaşul partidului catolic, ce întrunia o treime din întreaga Germanie! Gruparea s'a disolvat acum *„prin voinţa Cancelarului Hitler"*.

Inpotriva unei revolte organizate a muncitorimei, guvernul are mai bine de un milion de nazişti tineri, înflăcăraţi de entuziasm şi bine disciplinaţi, cari sunt desemnaţi ca o poliţie auxiliară, dar constitue în fond o gardă a revoluţiei, un zid ce se ridică formidabil, înaintea celor flămânzi şi exasperaţi de atâţia ani de şomaj. Ultima speranţă a unei rezistenţe din partea democraţiei licăreşte în persoana preşedintelui Reichului — dar această speranţă e extrem de anemică.

Preşedintele Hindenburg e un om tare bătrân. Avea aproape 70 de ani în 1914, când a ieşit din viaţa obscură pe care o ducea în Pomerania, a ieşit în calea Ruşilor şi i-a făcut să sufere o înfrângere atât de formidabilă, încât a sguduit din temelii întregul imperiu rus. Unsprezece ani mai târziu a intrat din nou în acţiune, pentru a-şi servi patria, în epoca de umilire, cu devotamentul şi fervenţa de pe vremea triumfurilor; iar din 1925 a fost zidul de fier între Republică şi Dictatură. Acum însă n'a mai rămas din această energie decât un trup gârbov, ce se sprijină într'un baston şi de braţul fiului său.

Se spune că actualmente e incapabil a se mai ţine la curent cu evenimentele zilei şi că trăeşte mai mult în trecut, într'o lume de vis. Astfel, umblă svonul că astă primăvară în urma revoluţiei, pe când asista la marşul forţelor naziste, se credea pe câmpul de luptă din Prusia Orientală, trecându-şi trupele în revistă, după lupta dela Tannenburg şi că văzând obicinuitele cămăşi cafenii, care au început să defileze în urma soldaţilor, ar fi spus: şi aceştia presupun că sunt prizonierii ruşi. Incidentul e probabil pe dea'ntregul de domeniul fanteziei. Hindenburg nu e un ramolit, ci numai foarte, foarte obosit.

El nu priveşte cu ochi buni noul regim, iar Hitler i-a fost antipatic dela început, pentrucă între un aristocrat prusian, supra-impregnat de tradiţiile Germaniei imperiale şi între un fost zugrav austriac nu pot exista puncte de contact. Iată cum l-a caracterizat după prima lor întâlnire: „Cunosc tipul: Sunt ca puştile austriace în războiul trecut; nu trag drept".

Pe Hitler l-a acceptat numai constrâns şi continuă să trăiască sub constrângere. Trăeşte în palatul său aproape ca un prizonier, nevăzând decât ceeace cancelarul vrea să lase să-i ajungă la ureche. Dac'ar fi prevăzut ce avea să se întâmple, cu siguranţă că s'ar fi opus, căci Hindenburg a rămas — în tot timpul cât a fost preşedinte — credincios devizei sale: *„Datoria şi Republica"*.

Acum însă e prea târziu. Armata şi forţa poliţienească, care acum trei luni ar fi stat cu hotărîre de partea sa, n'ar mai face-o astăzi. Ofiţerii mai tineri au trecut la nazişti, iar poliţia înclină şi ea tot spre Hitler.

Cancelarul Reichului ştie că preşedintele nu mai prezintă azi nici un pericol şi că precauţiunile sale sunt de prisos. Hindenburg are acum aproape optzeci şi şase de ani. Sfârşitul nu mai poate fi departe, iar proectele naziştilor nu aşteaptă decât să se realizeze.

In cinci luni, revoluţionarii germani au ajuns să înăbuşe complect orice opoziţie, — ceeace în Rusia a necesitat cinci ani, deşi împrejurările erau cu mult mai favorabile.

Cum s'au întâmplat toate acestea?

Ce forţe lucrează îndărătul acestei radicale şi rapide revoluţii a timpurilor noastre? Figura lui Hitler nu oferă observatorului o deslegare a enigmei. Nu prezintă caracteristicile dictatorului. Mussolini îşi reprezintă plastic rolul, cu privirea-i fermă şi maxilarele-i de fier: Stalin apare ca o întrupare a revoluţiei dealungul veacurilor şi chiar Sir Oswald Mosley are un oarecare magnetism în înfăţişarea sa. Unde vedeţi însă forţa la Hitler? In ochii aceia spălăciţi, în maxilarele căzute, în moţul de pe frunte, sau în acea ridiculă mustăcioară, ce-ţi dă impresia că încearcă un travesti a la Chaplin? Oricare l-ar vedea, trecând pe stradă, l-ar lua drept un burghez oarecare, drept un om lipsit de personalitate.

N'ar mai avea însă această impresie, dacă l-ar vedea la tribună. Omul suferă acolo o transformare totală. In faţa unui public imens, cu reflectoarele îndreptate asupra sa din plafon şi înconjurat de toate trucurile unei reclame deşănţate, el apare nu ca un politician, ci ca un profet, ce poartă un mesagiu divin. Cu greu am putea reda în cuvinte reci delirul oratoriei sale. Se dă cu totul auditorilor săi, pânăce entusiasmul lor devine frenetic. Foarte rar se abate dela tema sa—nenorocirile Germaniei din 1918 şi până acum. Treptat, creează ficţiunea unei Germanii neînfrânte. Printr'o figură de oratorie se pretinde „soldatul necunoscut". In 1918, el şi camarazii săi de luptă erau victorioşi pe toate fronturile, dar la un moment dat au fost înjunghiaţi mişeleşte, pe la spatee. Cine i-a înjunghiat? Evreii!! (Aci auditorii sunt cuprinşi de delir). Apoi a venit armistiţiul cu toate umilirile dela Versailles. Evreii au pus mâna pe frânele conducerii... Se adresează unui individ din public, care după toate aparenţele e şomeur.

„Pentru ce n'ai d-ta de lucru?" vociferează el. „Pentru ce suferi de foame şi frig? Pentru ce ţi-ai pierdut nădejdea? Evreii sunt de vină! Cu siguranţă că un porc jidovesc stă în locul ce ţi se cuvine". Aclamaţiile devin înfricoşătoare şi înfsârşit, vine peroraţia finală. Aceasta se referă în mod indirect la evrei, în legătură cu marxismul. (Ce anume înţeleg germanii prin marxism nu e deloc clar. Am pus odată această întrebare unui fruntaş nazist, dar singurul răspuns pe care l-am obţinut a fost: un adept al lui Karl Marx). Marxismului i se datoresc toate nenorocirile ce s'au abătut asupra lor dela războiu încoace. Indignarea lui Hitler merge crescendo. Se apucă cu mâinile de cap, iar vocea sa devine literalmente un răget, când face apel la ceeace el numeşte *„camarazii săi de rasă"*, pentru desfiinţarea marxismului. In urma unui astfel de discurs rămâne complet epuizat, câte o jumătate de oră — întocmai ca o actriţă, în prima seară a unui rol extrem de emoţionant, care suspină în cabina sa multă vreme după lăsarea cortinei. In aeroplanul care trebue să-l ducă la întrunirea următoare, stă inert şi absent. La întrebările însoţitorilor săi nu răspunde decât print'o clătinare a capului, ca un om ce se resimte încă de influenţa unui narcotic. Apoi, treptat îşi revine, citeşte un capitol dintr'un roman de Edgar Wallace în traducere, se uită la notele discursului său şi e gata pentru o nouă isbucnire, în oraşul următor.

Eftin? Superficial? Isteric? Desigur, dar a dat foc unui stog de paie. Germania n'a avut niciodată parte să cunoască marea oratorie. Alegătorii englezi se amuză ascultând pe un Lloyd George, un Churchill sau un Ramsay MacDonald, şi se duc apoi să voteze cu opoziţia. Oratoria nu-i mai impresionează. Nu tot astfel stau însă lucrurile în Germania. Bismark avea o voce piţigăiată de flueraş. Bethmann Holweg era lipsit de popularitate, iar Liebknecht nu ocupa un loc de frunte; leaderii celei de-a treia republici nu şi-au dat seama de importanţa oratoriei. Credeau că era deajuns să dea explicaţii asupra politicei lor, prin sumare comunicate de presă. Hitler şi-a văzut aci şansa.

Cu excepţia unei scurte perioade de închisoare şi a câtorva încercări de oprimare, de zece ani încoace vorbeşte mereu. S'a exercitat nu numai pentru tribună, dar şi pentru microfon. In felul acesta personalitatea sa s'a impus în cele mai izolate sate. Ocupaţia favorită a ţăranilor şi provincialilor este să se adune în Piaţa locală şi să-l asculte pe Hitler la radio.

Spune mereu acelaş lucru, dar auditorii nu se plictisesc niciodată.

Aci însă e ceva mai mult decât oratorie. Hitler e investit cu puterea fanatismului. Este omul ideii fixe. Crede cu fiecare fibră a fiinţei sale că este omul menit să salveze Germania. Intreaga sa viaţă e consacrată acestui scop. Se şopteşte că ar fi un pervertit sexual. Sunt însă sigur că aceasta nu e decât o calomnie. Hitler e un ascet. Nu bea, nu fumează, şi urăşte relaţiunile mondene. Singurul banchet la care a consimţit să apară a fost cel dat de ambasada italiană.

In ce priveşte arta, nu-l interesează nimic în afară de mu-

zica lui Wagner. Principala-i distracție este desemnarea uniformelor. E în stare să petreacă ore întregi cu un nou desemn, pentru un nasture în formă de svastică. Are mentalitatea și obiceiurile de pe vremea când era caporal.

Idei proprii economice sau constituționale n'are. Părerea sa, când e normal, tinde să fie cea a ultimului om cu care a stat de vorbă.

Nenorocirea e însă că nu e întotdeauna normal. Căci sunt momente când ochii încep a-i străluci, devenind ciudat de ficși, iar gura i se crispează. E destul să i se pomenească de evrei, pentruca furia sa să atingă paroxismul. Vinele tâmplelor i se umflă și timp de câteva minute vorbește fără nici o legătură. Apoi furtuna se risipește și revine la tonul normal.

Aceste manifestări au dat naștere versiunei c'ar fi epileptic. Grecii numiau epilepsia „boala zeilor". Când și când, Hitler pare căzut într'un fel de transă. Poate că nu e un epileptic, dar în orice caz, e ceeace psihologii ar numi astăzi „un caz patologic".

Dar mai toți leaderii naziști prezintă astfel de ciudățenii. Căpitanul Goering, ministrul aviației, a suferit leziuni ce l-au sguduia profund. In timpul războiului, a fost un „as" aviatic, doborând mai bine de 40 de avioane inamice. A fost grav rănit. Intr'o vreme lua stupefiante, dar acum s'a desintoxicat. Versiunea că mai ia încă morfină, în cursul celor mai importante conferințe, e de domeniul calomniei. Gustul său pentru persecuții are o explicație psihologică.

Când s'a întors de pe front, în urma armistițiului, i s'au smuls epoleții de pe uniforma de ofițer. Faptul era explicabil și scuzabil: mulțimea era înebunită de foame și decepții. Dar căpitanul Goering n'a uitat și n'a ertat niciodată. Ura sa pentru întemeietorii republicei e de o înfiorătoare ferocitate.

Apoi doctorul Joseph Goebbels, ministrul propagandei și cel mai agresiv dintre toți. Ceia ce-l face să sufere, nu e atât faptul că are în vine sânge evreesc, cât manifestarea originei sale în trăsăturile feței. Ura sa împotriva evreilor e intensificată de grija de-a dovedi că nu face parte din această rasă.

Noua Germanie ne oferă o ciudată galerie de portrete freudiene. Dar ce vreți, acesta e e materialul revoluțiilor.

Hitler e un mare actor, iar Germania are o puternică înclinație pentru idolatrie. E în stare să urmeze orbește orice om, care e în stare să i se impuie, comandându-i o supunere absolută. Și când această supunere se aliază cu uniforma militară, regimul devine imposibil de răsturnat.

Această dragoste de uniformă e un sentiment aproape cu neputință de imaginat pentru englezi. Dar priviți numai un grup de naziști la masa unei cafenele, cu cămășile lor cafenii și pantalonii negri bufanți, prinși în niște cordoane agresive. Pot fi fără o centimă în buzunar și să se simtă totuș la largul lor. Dar acest sentiment nu e o simplă idiosincrazie a tineretului. In hall-urile celor mai bogate hoteluri, vezi bărbați grași și chei, plimbându-se în uniformă, fără a se simți câtuș de puțin stânjeniți. Se face aci o paradă de patriotism, care pe englezul discret i-ar pune în uimire. Am luat parte la un dineu dat de un prieten englez, câtorva naziști. Amfitrionul puse la un moment dat patefonul să cânte și din nenorocire, alese o placă ce înregistrase un discurs al majestății sale regelui. Toți ca unul, naziștii săriră atunci în picioare și rămaseră nemișcați, ca niște statui de granit.

Jumătate din succesul hitlerismului se datorește nesfârșitelor ocazii pe care le dă adepților săi de-a atrage atenția asupră-le. Viața e pentru ei o lungă demonstrație. Un ministru nazist nu poate ține un discurs fără ca întreaga localitate pe care o vizitează să fie în „sărbătoare". Mă aflam la Frankfurt în ziua sosirei d-rului Goebbels. N'am mai văzut atâtea steaguri în Anglia, din ziua când s'a sărbătorit pacea, în 1919. Am intrat în Berlin, tocmai când se serba aniversarea morței lui Schlageter. Un vizitator din Marte ar fi crezut că celebrau vre-o mare victorie. In fond însă, nu făceau decât să-și manifeste aprecierea faptului că un tânăr aruncase în aer un pod la Düsseldorf, în zilele ocupației franceze.

Numărul șomeurilor germani se ridică la 6 milioane. Dar în afară de destituirea a 500.000 de evrei, din diferite posturi, care au fost redistribuite naziștilor, n'au conceput vre-un plan pentru remedierea șomajului. Adepții lor, trebuiau totuș ocupați cu ceva și cel mai bun mijloc pentru a amuza un tânăr german este să-i pui o uniformă și să-i oferi un obiect de ură.

Vechiul spirit prusian, domină, iar, dar nu e clasa care s'a ridicat fanfaroană și amenințătoare înainte, asupra lumei în 1914.

Vechea nobilime se află acum în aceeaș situație de inferioritate ca și sub republică. Ba mai rău încă. In zilele republicei era cel puțin lăsată să-și ducă zilele modest și obscur, în casele lor de pe la țară. Dar, național-socialismul le-a declarat războiu. Prietenii lui Hindenburg, din Pomerania, nu sunt scutiți de persecuții și planuri de expropriere a marilor latifundii sunt în curs de elaborare. Cât despre societatea berlineză, care roia în jurul Curței, marile doamne ale căror echipagii defilau cu atât fast, pe Tiergarten, locuesc adesea într'o singură cameră...

Socialmente, Berlinul e un oraș tot atât de mort ca și Moscova. Serate și dineuri nu se mai dau decât la ambasadă.

Nu trebue să vă închipuiți însă că dac'a răsturnat republica, Hitler se gândește la o restaurare a monarhiei. Doar nu și-a riscat viața îndurând închisoarea și înfruntând ridicolul, până când a ajuns la putere, pentru a o trece Hohenzollernilor. Kaiserul a ieșit cu totul de pe scaun; prințul moștenitor nu se prea bucură de simpatii; fiul său cel mai mare a contractat o căsătorie morganatică, îndepărtându-și prin aceasta pe monarhiști. Singurul candidat serios este cel de al doilea fiu, Prințul Louis Ferdinand, un tânăr foarte simpatic și foarte iubit de vechii democrați. Speranțele sale sunt extrem de slabe, așa că și-a concentrat energia asupra automobilismului. L-am întâlnit în Iunie, anul acesta, tocmai când venia din Statele Unite, unde se dusese pentru o expoziție de automobile.

Revoluția nazistă reprezintă ridicarea burghezimei. Clasa mijlocie a Germaniei a avut de suferit lovituri mai grele decât în orice altă țară, cu excepția Rusiei. Inflația le-a distrus fondurile, iar criza le-a răpit lucrul. In Anglia, tânărul burghez, care cade în categoria șomeurilor, se poate baza cel puțin pe mijloacele de subsistență ale familiei sale. In Germania, nu poate fi vorba de așa ceva. Nu rar ți se întâmplă să vezi tineri în haine ponosite, ce fuseseră odată elegante, cerându-ți de pomană. Pierduseră speranța, încrederea în viață și sentimentul demnității. In Berlin, și alte mai orașe domnia demoralizarea. Acum însă, s'a terminat cu toate acestea. Hitler nu le-a dat de lucru, dar le-a deschis o nouă perspectivă, le-a făurit un nou scop și o nouă morală. Mai mult, a instituit ordinea. Nu mai departe, decât acum un an era obiceiul să vezi la fiece pas lupte civile între naziști și comuniști. Acum, războiul civil s'a sfârșit, pentrucă naziștii au învins. Tragedia e însă că naziștii atacă ceeace tineretul are mai bun, ștergându-le personalitatea, gustul pentru simplicitate și pentru desvoltarea fizică, desvoltându-le oribila pasiune a aroganței și a cruzimei. Naziștii au tratat pe evrei ca pe belgieni, fără să fi avut măcar scuza c'ar fi fost în război cu ei. Prigoana comuniștilor e cel puțin scuzabilă, întrucât pot invoca motivul că pledând pentru răsturnarea republicei s'au făcut vinovați de înaltă trădare. Dar când găsești, cum mi s'a întâmplat mie, social-democrați blânzi ca d. Arthur Henderson și pacifiști nu mai violenți decât secretarul Ligei Națiunilor, — a căror crimă unică era că noul regim nu le era pe plac — strânși în lagăre, încohjurați de sârme ghimpate, ca niște vite și puși sub ordinele unui om ca Herr Heines, președintele polițienesc din Breslau, un fost ucigaș, cu greu poți vorbi de noua Germanie, fără să ți se urce sângele la cap de indignare.

Dar intensa cultivare a spiritului războinic? Acest ultim fapt constitue tot ce poate fi mai abominabil în politica actualului regim. In Unter den Linden se află o expoziție de relicve de războI, aeroplane, bombe, cilindre pentru gaze asfixiante și fotografii, reprezentând regiuni devastate. Am crezut în primul moment că mă aflam însfârșit înaintea unei acțiuni de propagandă pacifistă a Ligei Națiunilor. N'am avut însă decât să citesc inscripția, spre a vedea că era vorba de o glorificare a războiului.

Am întâlnit un tânăr, proprietarul unor mari magazine din Germania, care fusese oribil maltratat, pur și simplu pentrucă fiind un spirit pacifist, interzise soldaților accesul în prăvăliile sale.

La Frankfurt, unul din marii profesori universitari a spus studenților săi că e cu mult mai important să studieze mecanismul unui tun, decât un curs de chimie.

Această ultimă vizită în Germania mi-a lăsat o impresie extrem de penibilă. Am trecut granița în Olanda, cu un sentiment de profundă ușurare, lăsând în urmă o închisoare, care poate deveni într'o zi — dacă actuala politică va progresa spre logicu-i sfârșit — un abator.

frumosul Adolf vrea răsboi





Educația copiilor, in spirit militar, incepe azi in Germania dela o vârstă foarte fragedă. In școală, nu numai elevii ci chiar elevele își pierd mai mult de jumătate din timp cu exerciții fizice și defilări

„FRUMOSUL ADOLF“ dă de lucru întregii Europe. Acum nu mai este vorba de ceiace face regimul hitlerist în cuprinsul Germaniei. Lucrurile acestea sunt cunoscute și au fost înfierate de toată lumea civilizată, Ceiace preocupă în clipa de față cancelariile europene este atitudinea frumosului Adolf în politica externă. Se învederează, zi cu zi mai mult, că Hitler urmărește o singură țintă: răsboiul.

De altfel, lucrul era firesc și numai naivii s'au putut lăsa amăgiți. Hitlerismul și-a câștigat sau, mai bine zis, și-a momit partizanii pe două căi: prin antisemitism și prin făgăduiala imediatei revizuiri a tratatelor de pace.

E bine să se știe că antisemitismul n'a fost argumentul cel mai convingător, momeala cea mai „tentantă“ în opera de propagandă a hitleriștilor. Era și greu să fie. Cele 6–700.000 de evrei (fiindcă *atâția* sunt în Germania), nu puteau fi înfățișați opiniei publice drept unica vină, drept singurii autori ai mizeriei germane, oricâtă fantezie s'ar fi cheltuit în această direcție.

Ceiace a asigurat popularitatea lui Hitler, a fost revizuirea tratatelor.

In spiritul poporului, s'a încrustat adânc ideia simplă și simplistă că nenorocirile Germaniei izvorăsc din nedreptatea tratatelor. Foarte puțini sunt cei cari, gândind mai larg, văd că mizeria s'a întins peste toată omenirea, peste statele învinse ca și peste cele învingătoare, ba chiar și peste țările care nu au participat la





Ca orice regim care se menţine prin tiranie, fără bază temeinică în mulţime, hitlerismul are imperioasă nevoie de un conflict extern de o permanentă încordare în relaţiile internaţionale, de un războI. Deaceia, Hitler manifestă în politica externă aceiaş brutalitate,

Un copil de 12 ani, fiindcă arăta aptitudini poliţiste, a fost numit detectiv în trupele hitleriste. Iată noul sistem de educaţie al Germaniei lui Hitler



pe care a dovedit-o în politica internă. Dupăce a îngenunchiat — prin teroare, prin violenţă, prin prigoană — Germania, acum tinde să îngenunche întreaga Europă.

Şi, bine înţeles, în timpul războI — dovada cea mai certă că nu tratatele de pace sunt de vină.

In locul unor vaste înţelegeri vamale, în locul unei raţionalizări a producţiei, în locul unui lanţ de acorduri economice, menite — toate — să uşureze cu adevărat suferinţa obştească, hitleriştii au fluturat deasupra capetelor zăpăcite ale mulţimei lozinca revizionismului.

Or, ştiut este că revizuirea nu se poate face prin... bună înţelegere! Ce ţară, ce guvern ar putea accepta să cedeze o palmă din teritoriu de bună voe? *Revizuire înseamnă război.*

Către aceasta tinde Hitler.

Acum, când deţine puterea, el are nevoe de război, ca să-şi poată prelungi atotputernicia. Fără diversiunea războiului, massele se vor desmetici, vor vedea că şomajul n'a fost desfiinţat — aşa cum făgăduise frumosul Adolf în opoziţie. Fără diversiunea războiului, massele se vor lepăda de hitlerism cu aceiaşi uşurinţă cu care şi l-au însuşit.



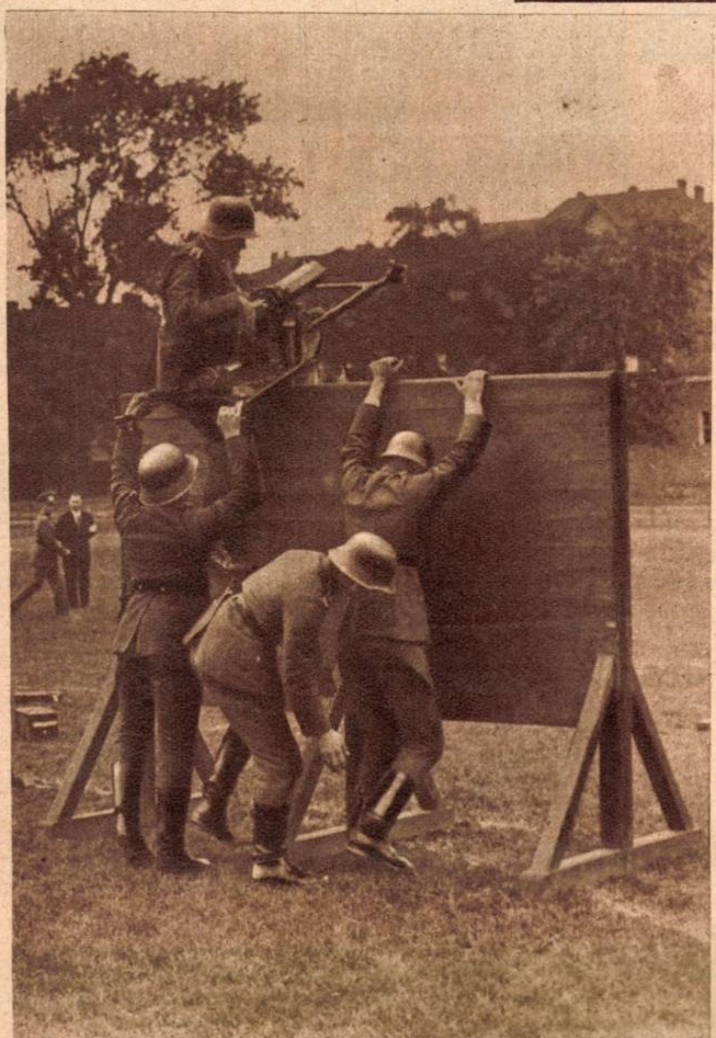
In Germania de azi — spre a exalta spiritul militar — aproape nu e zi şi nu e oraş, unde să nu se facă vreo demonstraţie militară



acesta germanii se pregătesc zi cu zi, pentru răsboiul apropiat. Sub eticheta diverselor societăţi sportive, reînvie—împotriva stipulaţiunilor exprese ale tratatelor de pace — vechiul şi brutalul militarism teuton. Germania, înebunită de o propagandă mizerabilă, vrea Coridorul polonez, vrea Alsacia-Lorena, vrea coloniile, vrea cucerirea Austriei şi — prin aceasta — de-



Hitler, în mijlocul Statului său Major, Fotografia aceasta, răspândită pretutindeni măguleşte orgoliul „frumosului Adolf", care se şi vede pe câmpul de luptă, dirijând operaţiunile



Sute şi mii de asociaţiuni, aşa zise sportive, pregătesc în Germania pe soldaţii răsboiului de mâine

vine vrăjmaşă directă a Poloniei, Cehoslovaciei, Jugoslaviei şi României.

Iată dece, într'un moment mult mai încordat decât cel din anul 1914, când a izbucnit răsboiul cel mare din pricina aceleiaşi Germanii militariste,—e firesc ca toate cancelariile europene să fie preocupate de tendinţele răsboinice ale frumosului Adolf. **X.**

Germania se înarmează. Fabricile produc tunuri, mitraliere, avioane, arme de tot felul şi gaze toxice, pregătind astfel viitorul răsboi





Mentalitatea nazistă exprimată în cântece



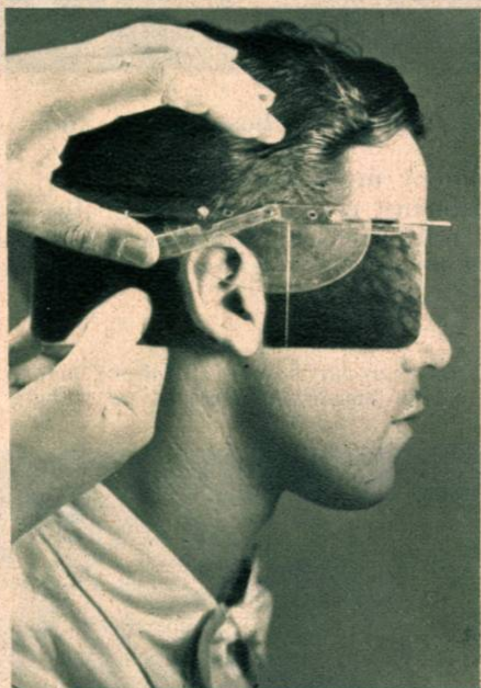
TOATE partidele politice germane îşi au cântecele şi imnurile lor speciale. Comuniştii au *„Internaţionala"*, şi alte câteva, socialiştii spun păsul lor în cântece ceva mai şterse de cât ale comuniştilor, iar naţionaliştii cântă *„Deutschland über alles"* şi alte imnuri monarhiste.

Cele mai numeroase şi mai caracteristice cântece le au însă — naţional-socialiştii.

Cântecele Germaniei mari, cântece speciale ale batalioanelor de asalt, cântece anti-franceze şi antisemite.

Aceste arii oglindesc foarte limpede mentalitatea hitleriştilor cu toată intoleranţa, megalomania şi autoadoraţia lor caracteristică.

Rând pe rând, toate gărzile şi asociaţiile sportive hitleriste sunt transformate în trupe militare regulate



Exploatând două slăbiciuni ale poporului german: spiritul de revanşă şi ura, Hitler a putut deveni idolul Germaniei. E grotesc să vezi oameni maturi cari se pretind docţi, ocupându-se cu măsurarea urechilor sau a nasurilor, spre a determina rasa indivizilor



In vederea răsboiului pe care Hitler îl pregăteşte, trupele fac mereu manevre cu tancuri şi cu măşti de gaze



Patriotismul gălăgios se îmbină aci cu devotamentul orb pentru „Führer".

Foarte sărace din punct de vedere al inspiraţiei muzicale, cântecele naziste sunt cu desăvârşire lipsite de orice invenţiune melodică. In general, „compozitorii" lor nu fac decât să transpue alte cuvinte pe melodia unui cântec comunist, sau pe ariile arhicunoscute ale imnurilor *„Deutschland über alles"*, *„Die Wacht am Rhein"* etc.

De-altfel, melodiile „originale" sunt mult inferioare.

E greu de găsit ceva mai anost, sub raportul muzicalităţii, decât



faimosul cântec al lui *„Horst Wessel”*, devenit imnul oficial al partidului naţional socialist.

Majoritatea cântecelor hitleriene lipsite de o adevărată emoţie omenească, sunt pline de o ură furioasă, sălbatecă, deslănţuită.

Hitler este singurul obiect al unui adevărat cult, sincer şi aproape copilăresc.

In unele cântece se mulţumeşte lui Dumnezeu pentru că a dat Germaniei pe Hitler:

— „Inainte, naţional-socialişti! Iată pe şeful nostru, în mijlocul luptei! Să mulţumim lui Dumnezeu că l-a găsit!

Sau alta:

— Să păstrăm pentru Dumnezeu moştenirea germană. Vreţi să vă alăturaţi toţi la nazişti? Vreţi să trăiţi toţi în pace, fără teroare, fără lipsuri şi suferinţe? Să jurăm toţi împreună credinţă aceluia pe care Dumnezeu ni l-a dat de conducător! Cei cari îl urmează, îl vor urma până la moarte!

HORST WESSEL

Cultul închinat lui Hitler, este sincer. De altfel, există atâtea cântece în onoarea lui, încât „Führer-ul” — într'un acces de modestie — a dat ordin ca ele să numai fie cântate în prezenţa sa. Acest ordin e înserat în prima pagină a cărţei oficiale de cântece naţional-socialiste. Imnul oficial a fost compus de Horst Wessel, şeful unei secţiuni de asalt berlineze, ucis în 1930 de către un comunist, în împrejurări rămase încă misterioase. De atunci Wessel a fost proclamat de către naţional-socialişti un erou-martir al cauzei lor.

Iată şi textul acestui imn:

— Desfăşuraţi drapelele, strângeţi rândurile, trupele de asalt merg pe străzi. Umbrele camarazilor ucişi de comunişti şi reacţionari, merg cu noi. Faceţi loc celor din secţiunile de asalt! 10 milioane de oameni privesc cu speranţă crucea încârligată. Ziua libertăţei şi a pâinei e apropiată!

Ascultaţi semnalele! Suntem toţi gata de luptă! In curând drapelele lui Hitler vor fâlfâi în toate străzile şi robia va fi terminată.

Cântecul lui Horst Wessel, eroic fără a fi prea exagerat, place auditorilor nazişti, pentrucă a fost compus de un martir al partidului şi este străbătut de un optimism cu aparenţă **profetică.**

Un alt martir nazist este Albert Schlageter, împuşcat de Francezi în Ruhr:

— Albert Schlageter, erou german, ai fost ucis de Francezi, în ura lor feroce. Ai murit pentru onoarea germană...

Acest cântec compus pe aria *„Andreas Hofer”*, eroul Tirolului, se termină cu următoarele cuvinte caracteristice:

— Intreaga Germanie îţi este recunoscătoare pentru moartea ta de martir. Ea îţi jură că te va răzbuna!

CARACTERUL CÂNTECELOR HITLERISTE

In general, cântecele hitleriene sunt monotone, pline de un patos patriotic, împins la extrem şi abundă în invective şi ameninţări la adresa comuniştilor, a Evreilor şi rFancezilor, „vrăjmaşii de moarte ai patriei germane”.

Iată un cântec compus înainte de venirea la putere a lui Hitler:

— Adolf Hitler, şeful nostru, scoate-ne din mizerie! Vom lupta alături de tine până la moarte. Nu urmărim de cât un scop: Germania să redevie Germania, patria poporului german.

Suferinţa generală din cauza mizeriei se combină aci cu megalomania patriotică, exaltându-se până la frenezie.

Un alt cântec răsună ca un regret, ca o mărturisire aproape a înfrângerei — lucru de altfel foarte rar în psihologia batalioanelor de asalt:

— Vechea măreţie a Germaniei e ca o legendă. Spada frântă, armata distrusă şi mândra noastră flotă în fundul mării.

Urmează apoi refrenul : *Se apropie ziua.*

Cele mai expresive refrenuri sunt cele îndreptate împotriva Evreilor, comuniştilor şi socialiştilor:

Crucea încârligată va învinge!
Steaua sovietelor !
Stalin va pieri.
Inaintea lui Hitler, stăpânul său !

In sfârşit, alt cântec foarte agreat de batalioanele de asalt, proclamă următoarea lozincă:

Scuipăm pe libertate!
Scuipăm pe republica evreiască!

„A scuipa pe libertate” iată o expresie favorită a naziştilor. Ea nu indică — aşa cum s'ar părea la prima vedere — o mentalitate de sclavi.

Hitleriştii înţeleg să scuipe pe libertatea... altora, pe libertatea democratică.

In cel de-al treilea Reich, trupele de asalt dispun de toate libertăţile posibile: ele au monopolul libertăţii în Germania, inclusiv libertatea de a răpi libertăţile tuturor celorlalţi cetăţeni din această ţară.

I. S.

REVOLUŢII ÎN PATRIA RUMBEI

DIN REPUBLICA ÎN MINIATURĂ

In Cuba, patria „rumbei" pârâie mitralierele!... stranie muzică pentru ţinutul acela pe care varietatea internaţională l-a definit ca un adevărat „paradis pământesc". Statele-Unite stăpânesc şi observă situaţia, în virtutea legei dela 1901, prin care ele sunt autorizate să menţie ordinea în insula răsvrătită, ori de câte ori interesele americane ameninţă să fie păgubite. Scânteia revoltei a fost condamnarea la moarte a trei studenţi universitari — Alfred Botet, Guglielmo Barrientes şi Luigi Lopez de Castillo — acuzaţi de asasinarea preşedintelui Senatului, doctorul Clemente Bello. Omul acesta politic a fost ucis de gloanţele pornite dintr'un automobil, în care se aflau cei trei tineri, actualii acuzaţi. Indată ce sentinţa a fost cunoscută, studenţii şi lucrătorii au deslănţuit o grevă sângeroasă, distrugând automobile particulare, prăvălii şi locuinţe. Incepea, astfel, bilanţul tragic al morţilor şi răniţilor şi scânteia, pornită din Havana, se întindea ameninţătoare spre interiorul ţării. Răsculaţii cereau demiterea Preşedintelui Gerardo Machado, om socotit ca fiind partizan hotărât al intereselor dela Washington. La drept vorbind, adevărata pricină a revoluţiei e tocmai chestiunea amestecului Statelor-Unite în afacerile cubane. Generalul Machado, venit la putere după criza de zahăr din 1923, cu autoritate dictatorială, şi-ar fi făcut debutul — după spusele acuzatorilor săi — cedând concesia drumului Havana-Santiago de Cuba unei companii americane, al cărei principal acţionar era el însuşi. Imprejurarea aceasta, după aceleaşi svonuri, i-ar fi adus un profit de peste treizeci milioane de dolari! Se vorbeşte apoi şi de cedarea către Statele Unite a unei importante uzine electrice, unde ar fi director chiar ginerele lui. America septentrională, care mirosise din vreme încordarea spiritelor în Cuba, a trimis la Havana pe un tânăr diplomat, Welles, care astăzi are în mână cheia întregei situaţii şi cere o revizuire a principiilor constituţionale, în afară de îndepărtarea pe o perioadă nedeterminată a lui Machado. Dar poliţia şi trupele — deşi o parte a armatei s'a răsculat — au fost numai decât mobilizate de către preşedintele care se silia, astfel, să înăbuşe revoluţia, ce se anunţa sângeroasă. Mulţimea răsculaţilor aflând la radio despre demisia lui Machado, s'a revărsat atunci pe străzi, manifestând de bucurie şi cântând imnuri patriotice. Dar fu întâmpinată de gloanţele mitralierelor şi înconjurată de poliţişti. Această represiune sângeroasă n'a reuşit să restabilească liniştea, din cauza continuelor defecţiuni de trupe şi poliţie, precum şi a isbucnirii foametei, astfel că Havana, lipsită de orice legătură cu interiorul ţării şi cu străinătatea, a trăit zile de adevărat asediu, fără pâine şi fără alimente.

Fireşte, cheia situaţiei e în mâinile Statelor-Unite. Dacă starea lucrurilor s'ar fi agravat, Statele-Unite ar fi avut intenţia să debarce la Havana opt mii de oameni şi o puternică escadră navală. In răstimpul acesta, generalul Machado şi principalii oameni ai guvernului său şi-au dat demisiile, fugind. Fuga a avut clipe de un dramatism intens, întrucât insurgenţii aveau de gând să execute pe fostul preşedinte şi pe partizanii săi. Numai o plecare grabnică şi neaşteptată a aeroplanelor americane de pe câmpul aviatic din Havana a putut să evite acest plan înspăimântător. Dar furia poporului s'a abătut apoi împotriva oamenilor şi operei regimului trecut. Sute de acte de linşaj şi de devastare alcătuesc bilanţul dureros al ultimei zile de revoluţie. Morţii, — printre cari se află numeroase



Soldaţii au primit ordin să tragă în revoluţionari.



Câtva timp, după fuga lui Machado şi până la venirea în fruntea Cubei a lui Cespedes a rămas preşedintele Alberto Herrera, fostul secretar general al răsboiului.

Mulţimea se bucură de retragerea lui Machado.



Emma Verebes, sora artistului cunoscut și ea însăși artistă de cinema, are ambiția să devină președinta micei republici Andorra.



personalități — se urcă la 350, iar răniții, depășesc cu mult numărul de două mii.

Incetând puterea provizorie a generalului Herrera, a fost numit președinte doctorul Carlo de Cespedes, care se bucură de stima și încrederea tuturor partidelor. In chipul acesta, liniștea pare să se fi întors în insula frământată de uraganul devastărilor și al vărsărilor de sânge. Generalul Machado s'a refugiat în Nassan — una din insulele grupului Bahamas — posesiune engleză, și chibzuește acum să se retragă definitiv în viața privată, într'una din țările europene.

*

In timpul acesta, pe când țara „rumbei" e bântuită de neajunsurile unei revoluții sângeroase, cea mai mică republică a Europei — Andorra — caută să ne arate, cu orice chip, că s'a sfârșit cu viața-i pașnică de până acum. De curând a isbucnit și acolo o revoluție, însă aproape invizibilă. La 5 Aprilie trecut, vre-o șaptezeci de persoane adunate înaintea edificiului „Casa del Valle" au cerut Constituția și sufragiul universal. Cererea poporului a fost acceptată și sancționată de către episcopul Urgel și de către Președintele republicei franceze, sub a căror tutelă se află Andora și, săptămâna trecută, la 17 August, decretul în chestiune a fost afișat pe poarta parohiei andorreze. El anunță alegerea unui nou Consiliu dirigent și numirea unui guvern provizoriu. Dar când trimisul francez, Samalens și acela al episcopului, De Lans, se prezintară întru împlinirea misiunei lor, vechii consilieri refuzară să-și părăsească scaunele. In liniștea cea mai deplină, se prefăcură că nici n'au văzut intrarea „nepoftiților" și, când aceștia eșiră, plictisiți și supărați, în urma lor localul Consiliului a fost închis și sigilat. Cu revolta aceasta, a bătrânilor, („Poporul ne-a ales și numai poporul ne poate destitui" — afirmă ei), s'au trezit tot felul de ambiții: acele ale tinerilor, cari vizează o republică independentă, ale catalanilor cari ar voi să unească Andorra de Portugalia și, în sfârșit, senzația zilei, aceea a stelei de cinematograf, Emma Verebes, care aspiră la președinția micei republii, afirmând că i-ar aduce în schimb secretul adevăratei fericiri politice.

Așa dar, pentru zua de 10 Septembrie se pregătesc alegeri noui andorreze cu prilejul cărora vom vedea desfășurându-se cea mai pașnică și mai „tăcută" dintre revoluții.

G. R.



Mulțimea fugărită de trupe, pe străzile Havanei, înainte de retragerea lui Machado.

PICTURILE PATRIARHIEI VOR FI RENOVATE



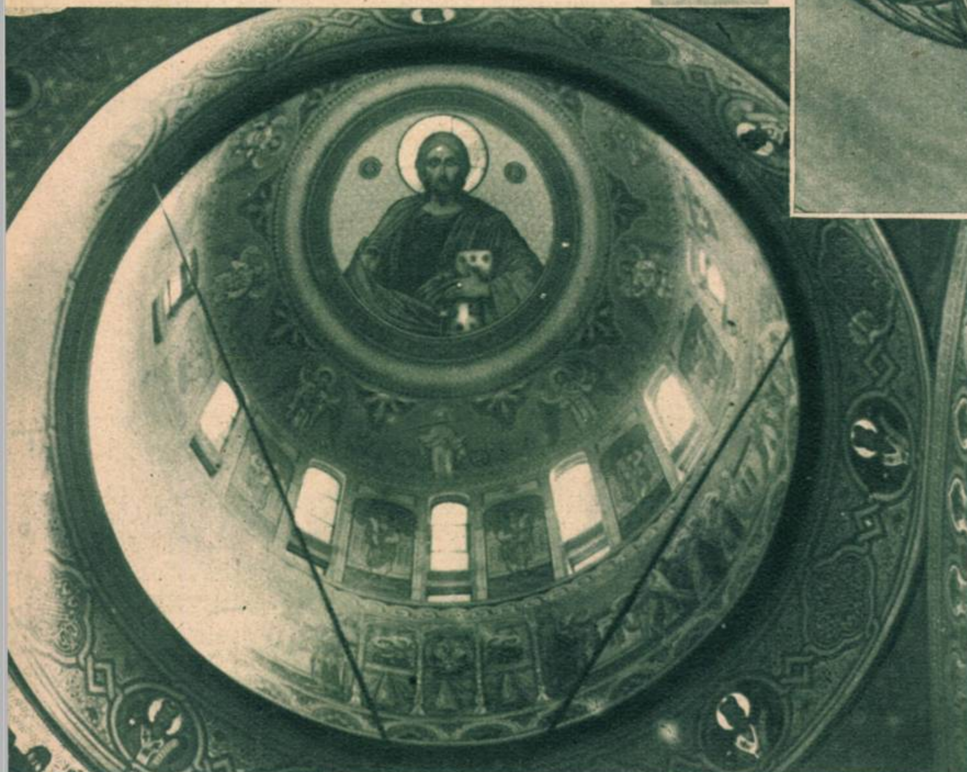
I. P. S. S. Patriarhul Miron Cristea, de comun acord cu comisia monumentelor istorice și din îndemnul Suvernului a hotărît renovarea picturilor Patriahiei. Lucrarea a fost încredințată maestrului Dimitrie Belisare, pictorul Patriarhiei.

Timp de un an de zile, Patriahia nu va mai fi vizitată. Biserica este astăzi plină de schelărie și materiale. Zidari și salahori forfotesc pe scări și pe schele, fiecare la lucrul său.

Maestrul Belisare, cu care am avut prilejul să stăm de vorbă, ne-a explicat că picturile s'au distrus din pricina nepriceperii celor cari le-au restaurat cu 22 de ani în urmă. Ei au spălat frescele de fum cu o soluțiune de acid prea tare. Dealtminteri, zugrăvelile erau făcute întro epocă de decadență și astfel nu prezentau o valoare prea mare.

De două luni de zile de când se lucrează, s'a făcut o mare parte din turla principală. S'au destupat încă șase ferestre, spre a da mai multă lumină locașului și a fost dată jos toată pictura neobizantină, făcută cu 70—80 de ani în urmă. S'a executat Pantocratorul (Atot-țiitorul) înconjurat de puterile Cerești, Heruvimii, Serafimii Arhanghelii, Ingerii, Preoții,



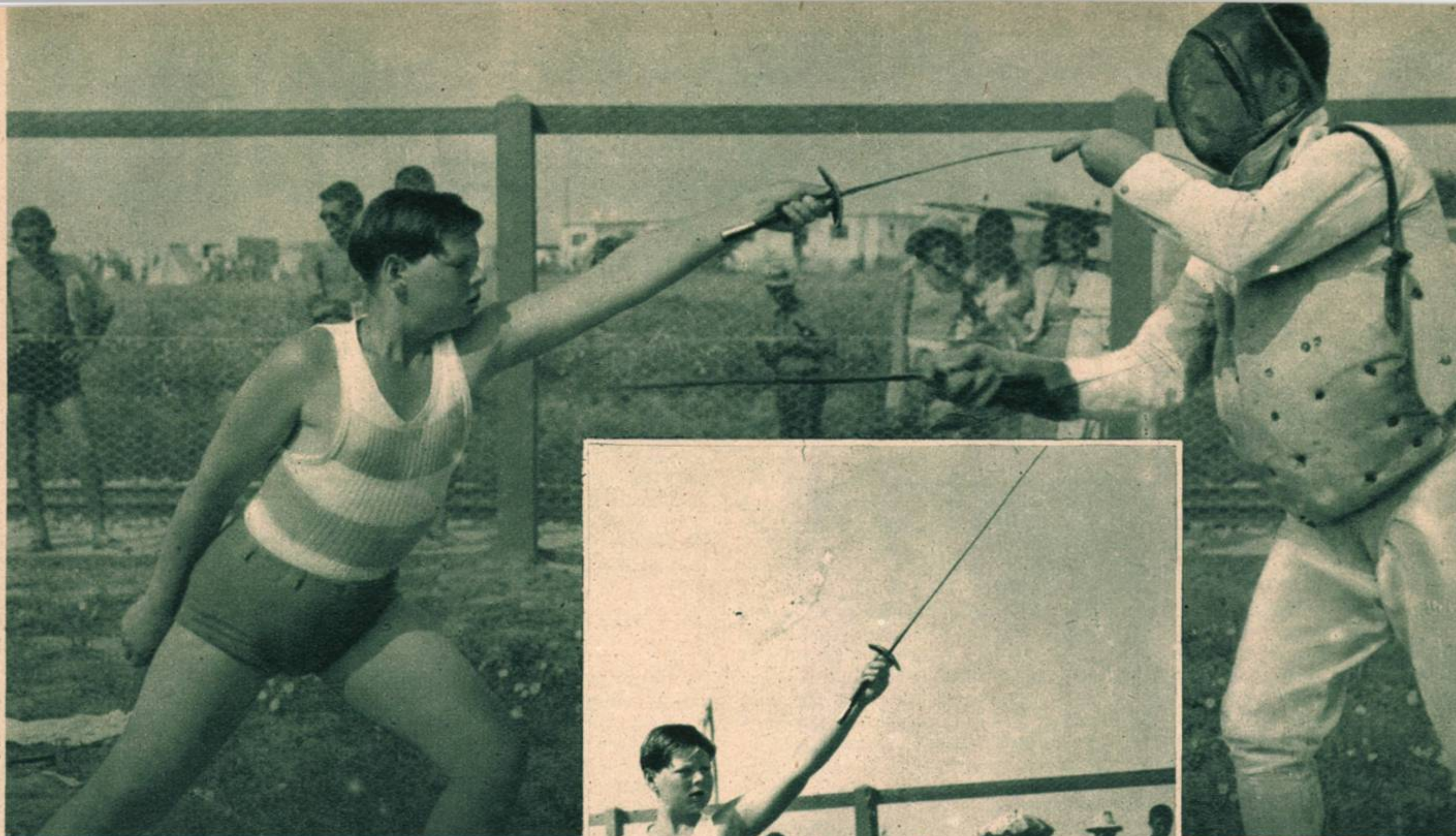


Tronurile, Inceputurile, Maica Domnului și Sfântul Ioan Botezătorul. Apoi, d. Belisare a pictat scene din vechiul Testament, pe prooroci, pe apostoli în jelțuri de aur și Dumnezeiasca leturghie săvârșită chiar de Christos. La gura turlei au fost zugrăviți Patriarhii bisericii lui Christos, iar pe cele patru pandantive, cei patru evangheliști: Ioan cu vulturul, care simbolizează înțelepciunea; Marcu, cu leul, simbolizând puterea; Luca cu boul, simbolizând tenacitatea și Matei cu îngerul, simbolizând gândirea sublimă și subtilitatea de sentimente.

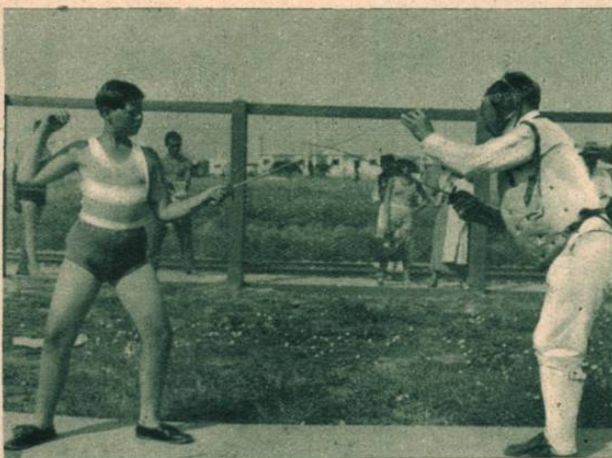
Dupăcum se vede chiar din fotografiile pe care le publicăm, figurile Sfinților, exprimă deplină senitate și detașarea sublimă de orice gând material.

In întreaga parte decorativă a trebuit să se ție seama de nota caracteristică a motivelor din secolul al 14-lea și al 15-lea, pentru ca tot ce se face să fie în armonie cu restul picturii.





Voevodul Mihai învaţă scrima





In timpul cât se afla la mare, s'a dat o deosebită atenţie educaţiei fizice a Voevodului Mihai.

Printre alte sporturi, Voevodul lua lecţii de scrimă, pe plaje. Reproducem aci câteva fotografii făcute în timpul lecţiilor. După cum se vede, Voevodul e un luptător impetuos.

Un cactus uriaş



In cătunul Broaştele, lângă Câmpina, d. Neagu Vasile, maestru la atelierul Central a isbutit să cultive acest cactus uriaş pe care-l înfăţişăm în fotografia noastră. Planta e în vârstă de 16 ani şi oricine o poate vedea, în grădina proprietarului.

SECTĂ DE VAMPIRI IN SPANIA

De curând o scurtă telegramă din Madrid arătă că în Andaluzia, se descoperise o fărădelege neînchipuită, petrecută în secolul nostru, al douăzecelea, ca o viziune reînviată a unei fantezii demonice a lui Gilles de Rais.

Era vorba de un copil ucis. Trei criminali, sub influenţa nu ştiu cărei nebunie întovărăşită de groaznică superstiţie, au măcelărit un copilaş de doi ani, pe care-l aleseseră, pentru că era mai voinic dintre alţi douăzeci. Ei i-au adunat sângele, ca pe o doctorie magică, destinată unui bătrân bolnăvicios, tatăl unuia dintre ei.

După ce, fărădelegea a fost aflată de public şi făptaşii prinşi a fost nevoie să se mobilizeze poliţia, spre a împiedica populaţia cuprinsă de indignare, să se răsbune deadreptul singură, sfâşiind pe vinovaţi în închisoarea lor.

SACAMANTECA

In Spania, fărădelegile acestei secte se referă toate la clasa şarlatanilor, a vrăjitorilor, şi a vracilor. Secta a produs odinioară o ramură, cea mai abiectă, ce nu s'a uscat încă definitiv: aceea a sacamantecaşilor — sau topitori de grăsime, de grăsime omenească bineînţeles. Să vă explic. La intervale din ce în ce mai distanţate în timp, apărea nu totdeauna într'un „pueblo", dintr'un fund de provincie, dar până la marginea locuită de muncitorii din marile oraşe, un şarlatan sau un bolnav, stăpâniţi de o tradiţie sălbatecă şi misterioasă, născută în noaptea medievală, din care reiese că grăsimea şi sângele omenesc sunt singurele şi cele mai perfecte leacuri pentru toate boalele de pe pământ. A lua un copil frumos, fără prihană şi fără pată, a-i scurge sângele într'o ceaşcă, a fabrica cataplasme cu grăsimea lui, a da suferindului să bea lichidul roşu şi cald, a-i aplica pe piept cataplasme, dacă e tuberculos, sau pe picior dacă are gută, iată programul sumar al acestei „sacamanteca". Sunt poate mii de „sacamanteca" răspândiţi în Spania şi care cred încă în ştiinţa lor, cu tărie de fer. Din fericire, nu se găseşte, decât din timp în timp, câte unul care să îndrăznească să treacă dela intenţie la faptă.

Să cercetăm mai întâi crima actuală; vom remarca apoi precedentele. Vom putea avea astfel o privire generală asupra acestor crize morale, care din fericire se repetă rar.

VALOAREA VIEŢEI CELUI MAI FRUMOS COPIL — OPT LEI ! —

20 Iunie 1933. Jodar, un mic târguşor, ars de soare, din Andaluzia, aşezat pe povârnişul unei „sierra". In strada fără umbră, printre casele de lut, cu ferestrele înflorite cu fer şi muşcată, copiii se joacă pe lespezi, chemându-se cu vocea lor melodioasă. Seara se lasă încet; apoi noaptea. Cel mai drăgălaş dintre copii, Antonio Herrera Vargas, un îngeraş de culoare trandafirie, care împlinise doi ani la primele surâsuri ale Martie, nu s'a întors acasă.

Toţi îl caută. Il caută şapte zile. La 27, doi ţărani găsesc pe jos un cadavru mic, gol, la locul numit „Migdalii". Şeful de post soseşte în grabă. Capul copilului era pe trei sferturi desfăcut de trup. Mâinile îi erau retezate dela treimea inferioară a ante-braţului; antebraţele erau ciopăţite cu barbarie metodică, stranie...

Deodată o părere: crima unui „sacamanteca", fără îndoială? Consternare generală. Val de comentarii prin mulţime, de unde se formează puţin câte puţin certitudinea: în seara dispariţiei copilul a fost văzut plimbându-se cu un prostănac cunoscut prin împrejurimi ca fiul lui Manolico, sacagiul. Băiatul care are 17 ani şi minte de fel, nu poate fi departe. Il găsiră, îl înhăţară, îl întoarseră pe dos şi pe faţă furioşi. Mânzul numit Anton Medina, se încurca la început, dar apoi mărturisi totul. In ziua de 20, dis de dimineaţă, el a întâlnit pe doi vecini Miguel Lopez, de 29 ani şi Ramon Vinas de 30 ani, cari i-au promis doi *reali* — adică opt lei, dacă le va aduce seara, sub un măslin pe care-l arătară, un copil sănătos, mai mic de 5 ani. El, Antonio, căută câtva timp, înainte de a alege pe cel mai frumos. In sfârşit, îl atrase, îl luă de mână şi îi dădu poame. Intâlnirea proectată sub măslin se întâmplă. Miguel îi puse copilului un căluş. Ramon îl băgă într'un sac. Ii dădură lui Antonio cei doi reali promişi, adăogând şi o ameninţare cu moartea, în cazul când ar deveni prea vorbăreţ. Şi îi porunciră să îi urmeze. Ajunşi la „Migdali", Miguel spuse:

— Vom face aici, ceeace avem de făcut!

Celălalt aprobă:

— Pentru ceeace avem noi de făcut, e de prisos să mergem mai departe.

BĂUTURĂ MAGICĂ

Miguel scoase dintr'o desagă două sticle de câte un litru şi o cană de porţelan, apoi din cingătoare o custură. Ramon întinse pe copil la pământ şi-l ţinu nemişcat; Miguel aşeză cu grijă cana sub grumaz, căută un loc bun cu vârful custurii sale şi apăsă uşor pe urmă.



Satul spaniol unde s'a petrecut oribila crimă.

Nu putură să umple decât o sticlă. Miguel o aduse mamei sale, zicându-i:

— „Dă tatei asta să bea".

Să tragem cortina.

A doua zi, satanicul trio, arestat, fu condus la reşedinţă. Oamenii dela zece poştii de prin împrejurimi, porniră în camioane cu gând să linşeze pe aceşti monştri. Judecătorul municipal deacolo evită asaltul închisoarei, făgăduind mulţimei că va transmite ministrului de Justiţie o petiţie, prin care să ceară o pedeapsă răsbunătoare. In cătunul Jodar, mama micuţului, înnebunind de durere, îşi smulsese pielea capului cu păr cu tot, aşa că a fost nevoe s'o interneze la spital. Părinţii vinovaţilor au fost închişi şi ei; şi acu e zarva prin sat.

E oare această crimă, efectul unei cruzimi pierdută în orice amintire şi care reapare azi la suprafaţă, ca un putregaiu uitat? Nu-i chiar aşa. Să trecem cu un an înainte.

O LIPITOARE MONSTRUOASĂ

E 5 Mai 1932, la Lerrasa. Numai la opt leghe de Barcelona, trăesc din textile, patruzeci de mii de lucrători. Personagiile dramei: Senora Maria de Los Reyes Escudero, care pleacă la piaţă! Micuţul său Rafaelito, în vârstă de 5 luni, pe care-l lasă pentru o oră în casă. Insfârşit, un fel de vizionar destul de inofensiv până în această zi, pe jumătate vraciu, pe jumătate şomeur permanent, care se laudă că vede şi vorbeşte adesea cu Sfânta Fecioară şi se crede osândit din cauza tuberculozei. Se numeşte Jose Cazoria Alcocer, originar din Santa Cruz, provincie din Almeria. Acest om, stăpânit mereu de obsesia sângelui, nu se mai poate reţine. A supraveghiat trei luni pe gospodina Maria. Dânsa ese, el intră şi răpeşte pe Rafaelito, îl duce apoi în curtea unei case nelocuite. Vă scutesc de alte amănunte. Aflaţi doar că dânsul şi-a lipit buzele de izvorul cald de sânge şi a băut pe loc. Arestat, se lăuda cu isprava sa. Inconştienţă totală? Avizul medicului legist a hotărît altminteri că e nouăzeci la sută vinovat. Actualmente, omul încă în prevenţie, aşteaptă în rugăciuni ora judecăţii oamenilor.

La 27 Iunie 1910, avem un caz complet, caz tipic, în satul Gador, provincia Almeria. Intâlnim acolo pe tuberculosul Francisco Ortega, zis „El Moruno" şi pe vraciul asasin, Francisco Leona. Victima a fost un băeţel de 7 ani, foarte frumos, numit Bernardo Gonzales de la Parra. Dar, aici, ucigaşul a fost plătit dinainte, cu trei mii reali, adică vreo zece mii de lei. Lucrul a mers repede; o simplă lovitură de „navaja" ochită drept în inimă. Grozăvia începe apoi. La adăpost, într'o pivniţă, cei doi oameni stăteau liniştiţi. Imbucătăţesc împreună cadavrul şi cataplasma d-lui Leona, n'are vreme să se răcească. Nu mai insistăm: amândoi au sfârşit spânzuraţi.

E adevărat că există nebuni şi sadici pretutindeni. Spania modernă face tot posibilul, spre a înmulţi şcoalele şi a stârpi superstiţia, care arde această ţară tot atât de uşor ca toate pasiunile, cele generoase şi celelalte. Dar când privim la profunzimea şi felul fărădelegilor citate, putem să înţelegem în acelaş timp ce mare va trebui să fie efortul spre a stârpi răul.

M. P.



CONCURSUL HIPPIC DIN CONSTANȚA

Regimentul de cavalerie din Constanța a organizat în săptămâna trecută un interesant concurs hippic: — curse și obstacole — la care au participat numeroși ofițeri. Am ales câteva instantanee frumoase dela acest concurs, pentru cititorii noștri.









Actualități



Numeroşi artişti au făcut portretul Marlenei Dietrich, dar cel este mai pe plac dintre toate e tabloul tânărului actor Martin K care actualmente se află la Hollywood şi care cunoaşte pe Marlen din şcoala lui Reinhardt. In fotografia noastră, Martin Kosleck şi artistei.

Ducele Mussolini a primit la raport în for pe aviatorii cari cut Oceanul, sub conducerea generalului Balbo. In fotografia ducele predă lui Balbo decoraţia ordinului „Vulturul de Aur", im cu insignele de mareşal al aerului.

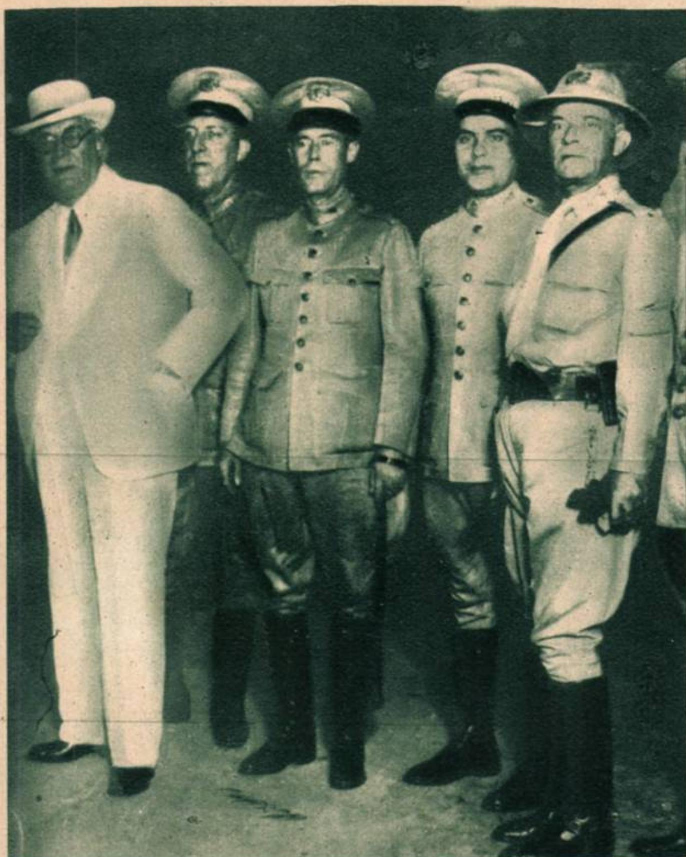


In Anglia, doamnele au început să joace şi ele „pollo călare". Jocul cere multă îndemânare şi dibăcie la călărie. E un exerciţiu fizic dintre cele mai complete.

Căpitanul norvegian Alphonse Hansen a străbătut cu o barcă cu pânze, de 12 metri lungime, toată calea de apă din Patria sa până la Chicago, unde a fost sărbătorit la expoziţia internaţională de acolo. In această călătorie n'a fost însoţit decât de pisicuţa sa „Cadet" şi câinele său „Mate".









Președintele Cespedes, cu membrii noului cabinet cuban, pe balconul palatului președențial din Havana. Dela st. la dr. Stând jos: Nicasios Silverio; Carlos sa Ladrigas, președintele Dr. Cespedes; Fredericio Larrado și Dr. Guillermo. In picioare: Rafael Santos Jiminez; Demetrio Castillo Pokorny; Joaquin, Martinez Saenz, Paul de Cardenas și Eduard J. Chibas.

In timpul demonstrațiilor revoluționare din Havana, care-au dus la retragerea președintelui Machado, șeful statului a fost tot timpul înconjurat de o gardă puternică, care să-l ferească de orice atentat. In fotografia noastră, fostul președinte Gerardo Machado, împreună cu garda sa.

In minunata insulă Catalina, peștii sburători se joacă în apele limpezi și calde ale golfului Mexic, în care se scaldă femeile frumoase. Fotograful nostru a fixat pe placa sa câte un exemplar din fiecare.





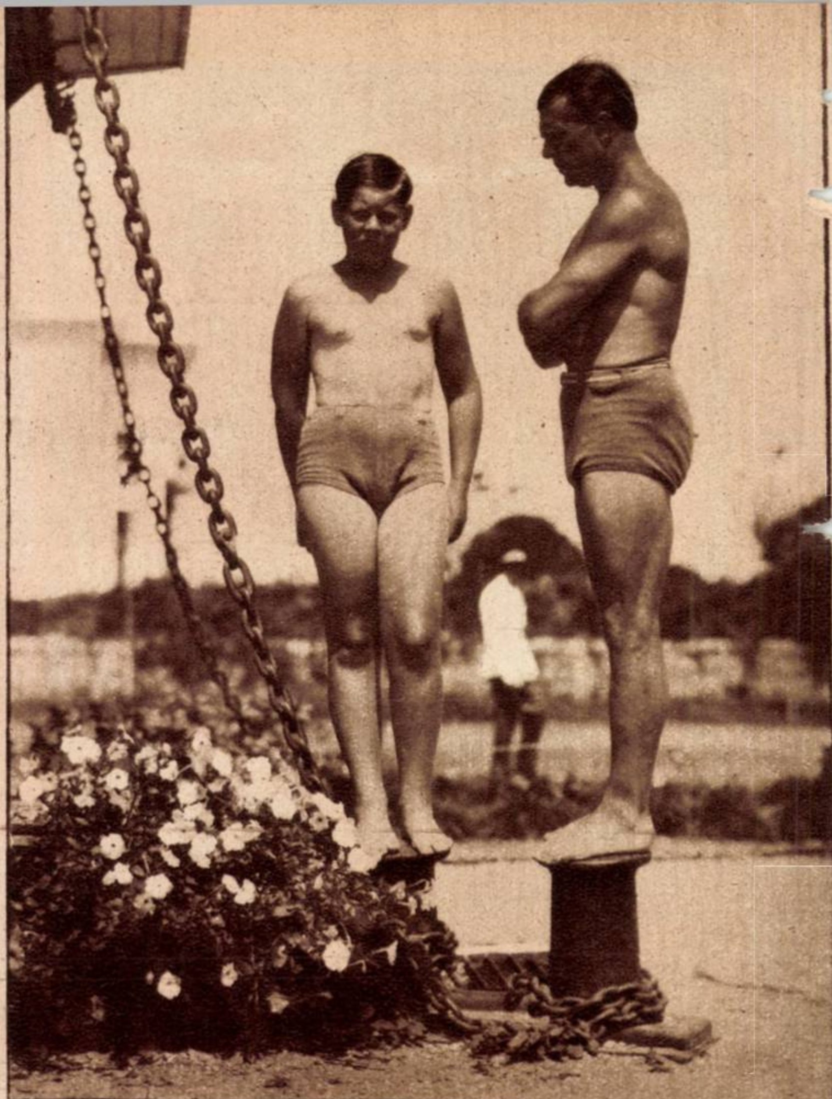
In insula americană Catalina, jucătorii pasionați de golf și-au înlocuit „caddiii" — copiii purtători ai bastoanelor — prin capre sălbatice, dresate, care au un simț al mirosului desvoltat și știu să găsească mingile de golf oriunde ar fi ascunse.

La Eisleben, în Germania orașul natal al lui Martin Luther, se serbează 450 de ani dela nașterea reformatorului. O săptămână întreagă este consacrată acestor serbări. In fotografia noastră o procesiune istorică reprezentând pe Martin Luther și cei doi fii ai săi.



VOEVODUL LA CONSTANȚA





Voevodul Mihail a fost bolnav de rujeolă. El s'a îmbolnăvit în timpul cât era la Constanța, la mare. Astăzi este pe deplin restabilit.

Publicăm câteva fotografii luate la Constanța pe când se sbenguia pe plajă.

In fotografia de jos Voevodul e întovărășit de colegii săi.



Foto-Păsculescu-Constanța

APA, AER ȘI SOARE



Copii la mare
(Plaja dela Eforie)

la un MAGNAT

al aurului românesc

L-am cunoscut mai întâi din auzite. In tot Ardealul și în largi cercuri politice și financiare din Vechiul Regat, are o faimă de mare magnat al aurului românesc. La Baia Mare de pildă, centru aurifer, nu este om care să nu-ți șoptească cu admirație și oarecare smerenie în glas:

— L-ați văzut pe d. Pocol?

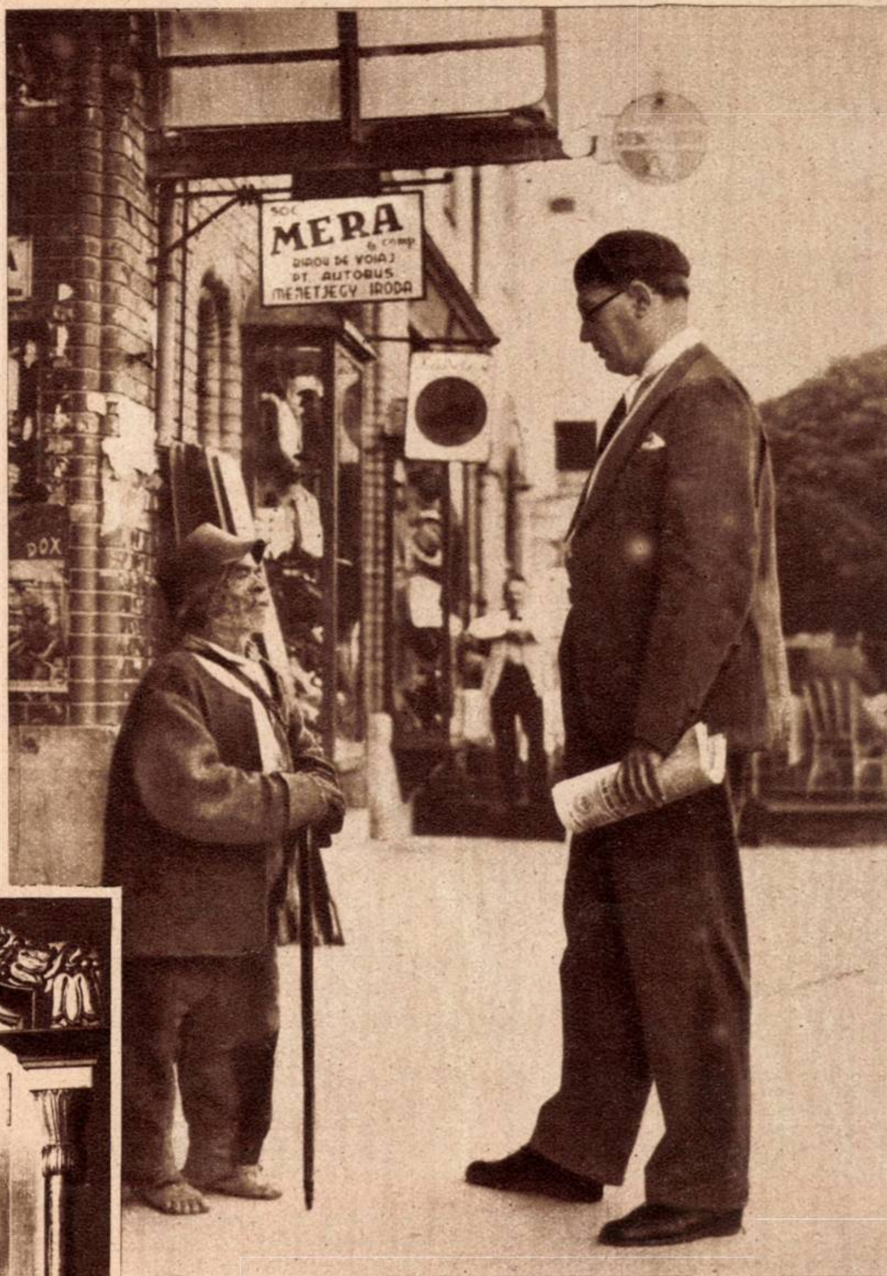
Circulă despre d. Pocol cele mai fantastice legende. Se pune astfel, că într'o noapte soția sa a visat că trebue să sape pământul în cutare punct dintr'o mină și că va da acolo de aur curat; d. Pocol s'a luat după acest vis, a identificat locul, a pus lucrătorii să sape și a găsit bolovani enormi de aur. A devenit astfel multimilionar, apoi miliardar, și-a cumpărat pe vremea aceea o trăsură împărătească cu șase telegari înaintași, și când se ducea la Budapesta, o încărca într'un tren special, pentruca ajuns în Capitala Ungariei să se ducă dela gară până la hotel, cu trăsura sa. Se spune că a ridicat palate, că a făcut generozități de mare filantrop, că a plătit totul cu bulgări de aur, dar că acum e ruinat și că are 10 milioane datorii!

Din toate acestea, precis nu știam decât că d. Pocol este cunoscutul nabab care cu ocazia Incoronării, a oferit o enormă cantitate de aur, din care s'a făurit coroana Reginei Maria.

„MĂ RECOMAND: ALEXE POCOL DE LOZNA MARE"

L'am căutat la Baia Mare pe omul acesta legendar și nu l'am găsit decât atunci când renunțasem să-l mai văd, și când întâmplarea mi l-a scos înainte, pe terasa unui restaurant central.

Pendula d-lui Pocol are ornamente de aur pur și emblema minieră.



Un miner pitic din Baia Mare, intervievat de redactorul nostru.

Un prieten comun mi l-a prezentat pe negândite:

— D. Pocol.

In fața noastră se afla un om voinic, cu profilul foarte accentuat, nas vulturesc fără agresivitate însă, bărbia adusă în sus, mustăți mici, ungurești, și un aer de adevărat magnat. Poartă pantaloni albi, foarte strâmți pe picior, pantofi de piele cenușie și o pălărie vânătorească pe frunte, căreia nu-i lipsește decât pana de cocoș, lăsând să se vadă ceafa rasă și bombată în mai multe cute. O expresie generală de bonomie, care se verifică îndată ce omul acesta incepe să-ți vorbească. Complectează aspectul său original, — bastonul cu mâner masiv de aur— trebue să cântărească poate câteva kgr., de care nu se desparte niciodată. Avea de asemeni și o tabacheră din aurul minelor sale, ca și bastonul.

Il poftim la masa noastră și ne împrietenim îndată, ca și când ne-am fi cunoscut de veacuri. Cum d. Pocol este foarte comunicativ, îl întreb, fără introducere, ce este adevărat din toate legendele care circulă în jurul personalității sale. Cu accentul obișnuit ardelenilor, nababul îmi răspunde:

— Apoi, no, dragule, toate sunt numai invenții omenești. Eu aveam mină de aur și am găsit aur mult. Nimic mai firesc. Dar dacă vreți să vă povestesc cum l-am găsit și ce-am făcut cu el, apoi vă invit la moșia mea, vă duc cu automobilul, ca să-i tragem și o vânătoare, cum nu s'a mai pomenit.

Știu că omul acesta e ruinat și că ne invită numai dintr'o larghețã cu care s'a obișnuit, și care totdeauna în viața sa a atins proporțiile unei generozități spontane. Refuzăm invitația, sub pretextul că trebue să ne întoarcem la București, dar îi promitem că-l vom vizita în după masa aceia acasă la dânsul, în Baia Mare. Acest prieten al lui Tache Ionescu locuește pe strada ce poartă numele marelui democrat de eri. De îndată ce intrăm, suntem primiți cu o afabilitate extraordinară de magnatul aurului românesc, care atât în clipele de mare bogăție, cât și acum, după ce tot aurul i s'a risipit, a păstrat totdeauna o bună dispoziție egală, aceiaș modestie și cordialitate. Mobile scumpe, de un stil ante-

D. Alexe Pocol de Lozna Mare (pe ușa biroului se vede emblema minieră).





belic, pe care ne spune că le-a comandat la Viena; tot mobilierul are părţi poleite cu aur veritabil, extras din minele sale. Aşa este biroul, pendula, fotoliile, toate decorate deasemeni cu emblema minieră, două ciocane încrucişate.

Pe perete, o stemă nobiliară, ce reprezintă un leu de aur pe un fond albastru. In adevăr, familia d-lui Pocol a fost înobilată sub Sigismund Batory şi numele întreg al nababului român este: Alexe Pocol de Lozna Mare.

PRIMUL BULGĂRE DE AUR

Se spune că tatăl său era cântăreţ la biserica din Letca. D. Pocol s'a născut la 1871, a studiat la Gherla şi la Blaj, şi a fost numit înainte de război învăţător la Baia Mare. Astăzi, are 61 ani. De mult, de când era învăţător, însurându-se, a fost îndemnat să se ocupe de minerit şi a început atunci lucrul într'o mină, pe valea Borcutului, unde nu găsi însă nimic. Ne povesteşte, foarte emoţionat, cum întro bună zi, disperat de atâta nenoroc, a chemat la sine pe lucrători şi le-a spus:—Măi băeţi, eu nu mai am bani ca să continui lucrările. Nu vreau să vă fur munca voastră. Duceţi-vă sănătoşi, iată vă plătesc ce mi-aţi lucrat până acum, şi să vă dea Dumnezeu noroc.

Ţăranii însă îl iubeau, fiindcă era, ca şi acum, un om a cărui bunătate te cucereşte îndată. Ei au refuzat să plece şi au spus că renunţă la salarii şi că vor lucra înainte: — Să mai lucrăm niţel boerule, că trebue să găsim aur. Dumnezeu scoate întotdeauna aurul în calea omului bun.

Au convenit să mai lucreze o lună şi într'o zi şeful de lucrări veni agitat să-i spună că au dat peste aur. In adevăr, găsiseră în mină un bloc enorm de 75 kgr. aur curat. După aceasta, s'au găsit filoane, pe care le-a exploatat timp de ani de zile. Scotea câte 30—40 care ţărăneşti de aur cu quarţ, pe care-l lucra în steampuri californiere. Media anuală era un quintal metric de aur.

De îndată ce au găsit aur în cantitate atât de mare, faima d-lui Pocol s'a dus în toată lumea. Budapesta îl cunoştea ca pe un mare magnat. Ardealul vorbea de faptele lui generoase. In 1906 venind la Bucureşti, în timpul expoziţiei e înconjurat de prietenia lui Tache Ionescu, Disescu, Prinţul Valentin Bibescu, Leon Ghica-Dumbrăveni şi alţii. La o serbare a Astrei, devine bun prieten cu Alexandru Davilla, iar cei mai de seamă oameni politici ai Ardealului, Pop de Băseşti, Vaida Voevod, Goldiş, Goga, îl apreciază şi îl înconjură cu toate onorurile.

— Dar deştept şi poate cel mai şiret din toţi eu cred că este Trancu-Iaşi. I-am făcut odată într'o anumită împrejurare, o epigramă....

Stăruim să ne-o spună şi nouă:

Pe ministrul Trancu-Iaşi
Nici în casă să nu-l laşi,
Că îţi fură căldăruşa,
Ba îţi ia şi mueruşa.

COROANA REGINEI MARIA

D. Pocol a zidit biserici, a ajutat literatura şi arta românească şi, bucurându-se de un prestigiu deosebit faţă de Unguri, a obţinut multe înlesniri pentru chinuita populaţie ardelenească. In 1902, mina lui Pocol dă 4.000 kgr. de aur, care ar avea o valoare de 4 miliarde. Forţat însă în timpul războiului să plaseze trei milioane de coroane în împrumuturi, acesta fu începutul ruinei sale. In timpul războiului, nu mai avu lucrători, nici explozibil. O mină a vândut-o francezilor şi, vorbindu-ne de această despărţire, nababul oftează:

— Aurul e ca o femee frumoasă pe care o iubeşti: umbli după ea până te sleeşte şi cazi.

— Ce cantitate aţi oferit pentru coroana Reginei Maria la Incoronare ?

— 3.600 kgr.

Pe atunci d. Pocol era Senator. Lipsea o coroană pentru Regina Maria, şi nici banii nu erau, ca să se cumpere aurul necesar. Atunci, d. Pocol, scrise o scrisoare vibrantă, ajutat de d. Goga, la Palat. Efectul, în opinia publică, a fost fulminant. D. general Coandă, preşedintele Comisiei Incoronării primeşte din partea Palatului următoarea scrisoare:

CASA REGELUI

Domnule General,

Spre răspuns la scrisoarea d-stră No. 204 din 5 Iulie curent am onoare a vă comunica, că Maiestatea Sa Regina vă autoriză a primi cantitatea necesară de aur făurirei Coroanei Majestăţei Sale şi vă roagă a exprima domnului senator *Alexe Pocol*, mulţumirile Sale pentru sentimentele sale leale şi delicate pentru Augusta Sa persoană şi pline de devotament pentru Tron şi Ţară.

Ministrul Casei Regale
(ss) N. MIŞU

D. general Coandă scrie atunci d-lui Pocol următoarele rânduri :

PREŞEDINŢIA COMISIUNII
pentru
ORGANIZAREA SERBĂRILOR
INCORONĂRII SUVERANILOR
No. 350

Bucureşti, 1931, luna August, ziua 1.

DOMNULE SENATOR,

Aurul ce aţi oferit pentru făurirea Coroanei M. S. Regina — aur scos, precum o spuneţi în mod aşa de elocinte, din pântecile munţilor Ardealului liberaţi de oştile româneşti — şi mai cu seamă expresiunea sentimentelor cu cari însoţiţi darul Dv., au mişcat în mod deosebit pe M. S. Regina, care a binevoit să însărcineze pe d. Ministru al Curţii Regale să vă mulţumească.

La înaltele mulţumiri regale, Comisiunea Incoronării adaogă viile sale felicitări pentru gestul frumos şi patriotic ce aţi făcut.

Preşedinte, GH. COANDĂ
Secretar general *B. Murgulescu*

Domniei-sale
Domnului Senator ALEXE POCOL, proprietarul minelor de la BAIA MARE

După aceasta, Regina îl primeşte într'o audienţă, şi-i mulţumeşte personal.

Iar Ionel Brătianu, care prefera „Ardealul fără ardeleni", a rămas pe gânduri, exclamând:

— Măi Pocol, dacă toţi ardelenii ar fi ca tine !

SLĂVIT ŞI INŞELAT

— In această casă, ne spune d. Pocol, a fost Tache Ionescu, pe timpul alegerilor. L-am găzduit aci împreună cu Mişu Cantacuzino.

Artiştii ai căror tablouri fugurează pe pereţii locuinţei d-lui Pocol, au fost larg ajutaţi de d-sa. Unul a ajuns celebru pictor la Paris — Florian; — mulţi studenţi români au fost bursierii acestui magnat al aurului.

— Se spune că aveaţi cei mai frumoşi cai din Europa...

— Este adevărat, ne spune d. Pocol, că am o mare pasiune pentru caii de rasă. Luam parte, cu grajdul meu, la alergările dela Budapesta, iar cei şase cai înaintaşi ai trăsurei mele erau neîntrecuţi. Adusesem cai celebri, dela Varşovia, de rasă veche rusească „Orlof".

Un tablou mare din perete înfăţişează pe d. Pocol călare pe un superb armăsar. Cavalerul poartă un costum de culoarea cafelei cu lapte. In fund se vede castelul dela Borcut.

In sufrageria monumentală ne serveşte un vin rar. Admirăm paharele de cristal alb şi albastru închis, cupe cu picioare înalte şi fine ca o împletitură de sticlă.

— Le-am cumpărat dela Veneţia. Sunt din cristal de Mu-

rano. Un singur pahar costă 1800 de lei. Duiliu Zamfirescu, când a fost odată la mine, îmi spunea că-i e frică să bea din aceste obiecte de artă, ca să nu le spargă.

Farfuriile poartă emblema nobiliară a familiei Pocol de Lozna Mare.

Ii pun o întrebare bruscă:

— D-le Pocol, aţi fost vre-o dată şantajat?

Surâde candid:

— De nenumărate ori. Am fost ameninţat ca să dau bani, alţii mi s'au adresat cu insinuări şi linguşiri, făcând să vibreze tot felul de coarde ale sufletului meu, şi am dat nenumărate giruri pentru oameni cari nu şi-au ţinut angajamentele. Poate peste un milion am plătit pentru aceştia. Ba unul, îndată ce a obţinut girul meu, a fugit în America...

Incep să mă lămuresc, de ce au roit politicianii în jurul acestui larg filantrop.

CASTELUL DIN VALEA BORCUTULUI

Ne ia să vizităm una din fostele sale mine, depe valea Borcutului. Automobilul ne duce pe cea mai încântătoare vale, ce mi-a fost dat să văd vreo dată. O vegetaţie foarte bogată, exală un parfum tare, în aerul curat, iar departe se ridică, în formă de conuri ţuguiate, dealurile vulcanice. Valea Borcutului este nu numai una dintre cele mai frumoase, ca peisaj, din ţară, dar şi una dintre cele mai bogate în metale nobile. Se pare că în regiunea aceasta totul este admirabil, până la exaltare. D. Pocol ne spune, cu o mare emoţie în glas, că pe valea aceasta a copilărit. Şi-a construit un castel, care e acum locuit de un altul...

Inţelegem îndată cauza sănătăţii masive a acestui om, care a trecut în viaţa sa prin cele mai zguduitoare emoţii, ce-ar fi zdrobit desigur pe oricare altul: bucuria fantastică a zecilor de kilograme de aur găsit, grandoarea de odinioară, linguşit de politicianii cei mai de seamă, înşelat de oameni şi slăvit, apoi tristeţea de azi, — sunt atâtea extreme sufleteşti, pe care nu oricine le-ar fi putut suporta. Dar omul acesta de peste 60 de ani, urcă tinereşte cu noi dealul abrupt ce duce la biserica pe care a ctitorit-o, în satul său natal. Şi entuziast, ne face să admirăm împreună cu el superba natură şi ne aminteşte că marele poet maghiar Petöfy, vizitând această vale a Borcutului, a exclamat: „Natura este atât de sublimă aci, încât s'ar părea că a fost creată de imaginaţia mea înflăcărată!"...

Un pârâu zglobiu curge paralel cu şoseaua, printre stejarii şi fragii de o vigoare teratologică. Oamenii de pe aci îşi amintesc şi acuma de minerii de altă dată, de Bogdan, Mureşanu şi alţii, cari, ca şi d. Pocol de azi, au fost cândva milionari, pentru ca apoi să-şi dea tot avutul lor în această mare loterie subterană a mineritului. O speranţă neclintită anima însă pe marele magnat de azi al aurului. E sigur că va mai găsi bulgări sau vine aurifere. Crede în aur şi în steaua lui: — Voi găsi!...

NABABUL FĂRĂ CAVOU...

Biserica ridicată de dânsul se află în vârful dealului. De acolo, priveliştea de-alungul văii este în adevăr paradisiacă. Pe placa ctitoriei, deasupra uşii bisericii, stă scris:

„Intru mărirea lui Dumnezeu, „din aurul minelor Leopoldi, au „ridicat această sfântă biserică „romano - greco - catolică, Ale-„xiu Pocol de Lozna Mare şi so-„ţia Maria Vancea de Buteasa. „1907".

— Soţia mea a murit în 1926..

Şi, uitându-se în jurul său, îşi fixează ochi pe o mică pajişte din faţa bisericii, înconjurată de morminte şi cruci mici de lemn, şi nababul aurului ardelenesc şopteşte:

— Aci am voit să-mi fac cavoul. Il voi face, dacă voi mai găsi aur...

A stat treizeci de ani pe valea aceasta, şi ar vrea să fie înmormântat pentru vecie în peisajul acesta minunat. In biserică, picturi clare, plein-airiste, în care influenţa cerului meditarian, transpus printr'un capriciu dumnezeesc în valea Borcutului, este evidentă. De pridvorul corului atârnă numeroase coroane, fiindcă aci e obiceiul ca florile să nu fie lăsate pe morminte, ci se păstrează în biserică. La intrare, aceiaşi stemă nobiliară a familiei Pocol.

Am vizitat deasemeni la capătul văii, mina franceză şi şteampul perfecţionat. Dealul sfredelit, prezintă o gură neagră de galerie, spre care, mut de emoţie, d. Pocol îndreaptă priviri nostalgice. S'a oprit lângă un vagonet, îşi pune ochelarii, şi mângâe bulgării noroioşi de minereu... Nu vorbim, nu ne comunicăm impresiile, afectăm un aer de nepăsare, şi totuşi...

In drum spre casă, covârşit de amintiri, tace. Dar în curând, buna dispoziţie înăscută reapare, şi când trecem pe lângă o fântână de borviz, ne invită să bem. Ne spune că „Borcut" înseamnă borviz, dar că pe ungureşte *bor* înseamnă „vin" şi *cut* „fântână". Aşa dar, fântâna aceasta, care se numeşte a Borcutului, ar însemna „fântâna de vin". Husarii obişnuiau să-şi facă aci farsa de a se invita să ciocnească un pahar de *bor*. Cei neştiutori, credeau că e în adevăr o fântână de vin. Dar după ce dădeau peste cap paharul cu apă gazoasă, constatau că nu e nici vin nici apă, — „ci e apă stricată", ziceau ei. D. Pocol povestindu-ne această anecdotă, face haz, din inima...

La despărţire, convins, ne invită:

— Vă rog să veniţi la inaugurare, când voi găsi din nou aur.

Şi dânsul e sigur că acest eveniment se va produce foarte curând...

— Cât v'ar trebui, ca să reîncepeţi o exploatare intensă?

— Numai vre-o 12 milioane.

— Ei bine, noroc bun şi aur mult!

— Noroc bun... Dar să veniţi la inaugurare, când voi găsi iară aur, că mă supăr...

AL. BOGDAN

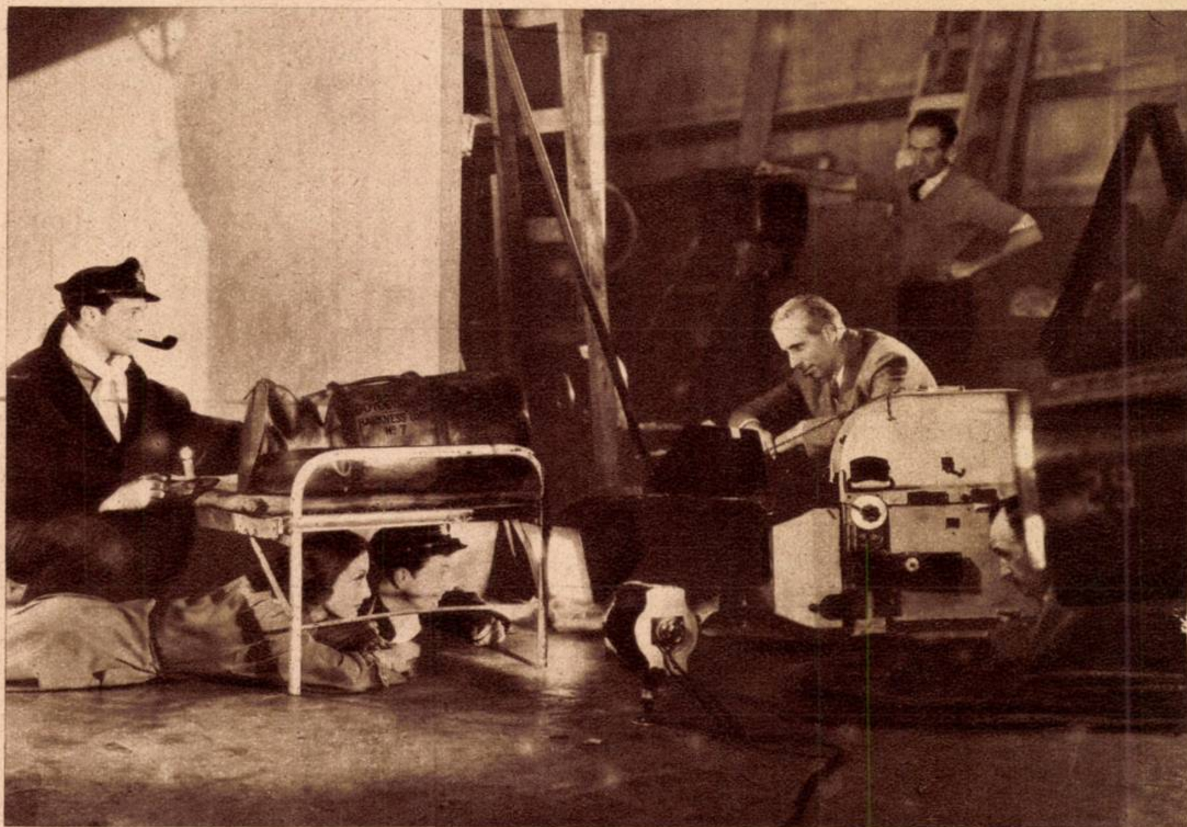
VISUL CINEAȘTILOR S'A ÎMPLINIT

S'a realizat filmul plastic

ÎN timpul recentei sale treceri prin Londra, Samuel Goldwyn — care e socotit părintele cinematografului american — spunea, categoric, într'o declarație despre perspectivele cinematografului, că viitorul aparține filmului plastic. Intr'adevăr, datorită iluziei perfecte a realității pe care acest film îl va creea, cinematograful în relief nu va întârzia să înlăture, puțin câte puțin, teatrul.

Preocupările lui Goldwyn sunt pe punctul de-a se realiza.. Aceasta grație eforturilor stăruitoare ale lui *„Western Electric Research Group"*. In laboratoarele acestei companii celebrul inginer englez, dr. Herbert Ives, a făcut importante experiențe. De curând, el a prezentat la *Bouch House* din Londra, în fața unui public alcătuit din experți, noul său aparat înregistrator pentru filmul plastic.

Filmul „stereoscopic" al d-rului Ives poate fi considerat, ca definitiv pus la punct. Astfel, figura care unui spectator, așezat în mijlocul sălei, îi apare din față, va fi văzută de către spectatorii așezați în părțile laterale, din profil. E greu de exprimat prin cuvinte perfecția cu care este reprodusă viața pe ecran, datorită acestui minunat aparat.



In studio Joan Crawford, Robert Jung și Franchot Tone, sub direcția lui Aux Hawks se pregătesc să joace o scenă într'un film nou.

Foto-Metro-Goldwyn

Bine înțeles că inginerul nu și-a trădat, odată cu prezentarea invenției sale, și secretul noului mecanism, dar ceace se știe e de ajuns pentru ca cineva să-și dea seama că e vorba de o descoperire genială, a unui technician de mare valoare.

Când filmul sonor a fost prezentat publicului, foarte mulți au refuzat să admită că această invenție va fi în stare într'o zi să înlocuiască complet filmul mut. Tot astfel și acum, în ajunul reprezentării filmului stereoscopic. Aproape toată lumea se arată neîncrezătoare; excepții rare, câțiva privilegiați cărora le-a fost dat, să-și dea seama, prin ei înșiși, de perfecțiunea acestui procedeu. Asemănarea este isbitoare. E în afară de orice îndoială că în doi sau trei ani, nu numai că filmele vor fi în cea mai mare parte plastice, dar acele producțiuni cinematografice care nu vor fi, vor cădea în disgrație. Efectul produs de filmul plastic al doctorului Ives, asupra unui spectator neprevenit, e cât se poate de uimitor. Personagiile care apar pe ecran, fac impresia că înaintează în spațiu și dau o iluzie perfectă a ființelor în carne și oase. Acela care uită că asistă la proecțiunea unui film plastic, are impresia că privește o scenă de teatru, cu artiști vii.

Deși nu sunt technician, mă străduesc să înțeleg principiul invenției, pe care mă voiu sili să-l expun aici cu cât mai puține erori posibile. Obiectele sau persoanele înregistrate într'un film plastic sunt fotografiate din toate părțile în acelaș timp. Această luare de vederi se face cu ajutorul unui număr considerabil de oglinzi concave. Imaginile culese astfel sunt reunite într'un simplu aparat cinematografic. In această fază a producției, imaginile sunt complet încâlcite, dar datorită invenției doctorului Ives, se pune ușor ordine în acest haos, în felul că imaginea înregistrată se găsește reconstituită pe o placă, cu ajutorul unui procedeu sintetic.

In procedeul doctorului Ives, aparatul de proiecție nu este așezat în spatele spectatorilor, cum se face cu filmul obicinuit, ci înnapoia ecranului. Sarcina operatorului la aparatul construit de doctorul Ives este extrem de delicată. Intr'adevăr, cea mai mică neregularitate în proecțiune, distruge complet unitatea imaginei, turburând sincronizarea elementelor sale. Indată tabloul se amestecă și spectatorul nu mai e capabil să distingă nimic. Deci problema proecțiunei e toată cheia acestui procedeu. Doctorul Ives a reușit însă să pună la punct instrumente de o precizie admirabilă, capabile să asigure o egalitate absolută și continuă a funcționării aparatului.

Pe scurt, problema cinematografului stereoscopic poate fi considerată de pe acum, ca rezolvată.

Nu-i mai rămâne doctorului Ives și comanditarilor săi, decât să organizeze pe o bază comercială, exploatarea acestei invenții.

M. P.



B A N C A R A



Nu-i mult de-atunci...
— Par'c'a fost eri !...
Când sub ferestre-ţi fredonam
Oftând aşa... netam-nesam...
Şi tu, cu nasu'nfipt în geam,
In liniştea'mbătatei seri,
Veneai-veneai să vezi ce am,
...Nu-i mult de-atunci...
Par'c'a fost eri !...

Aveam un glas... de protopop...
— Stârneam toţi câini'n cartier, —
Pân' ce vardistul, — om de fier, —
Simţea şi el ce vreau să-ţi cer...
— Nutrind şi el... acelaş scop... —
Strângea pistolul de mâner...
Şi... luna, surâdea'ntr'un plop...

Nu-i mult de-atunci...
Când... bizuit
Pe leafa dela minister,
Iţi trimeteam ca un boer,
Şi trandafir şi palmier,
Şi ori şi ce ţi-a trebuit
Ţi-am dat să ai în şifoner,
Dar astăzi, vai, m'am lecuit !

— Ghişeul inimii s'a'nchis !..
Al fericirii „divident"
Se'nclină către „faliment"...
Nici „cont deschis", nici „cont curent",
Nici la „vedere" nu-i admis.
In „moratoriu" permanent
Mă aflu astăzi, ca'ntr'un vis !.

La „portofoliu dubios"
Am fost silit să te plasez...
In „Conversiune" nu mai crez,
Mă văd constrâns şi încetez...
„Acceptul" vieţii, oneros,
Că de doi ani, de când şomez,
Iubesc, în mod „fraudulos" !

„Valuta" vorbelor de-amor,
Pe piaţă-a scăzut complect...
— Să-mi ierţi bancaru-mi dialect
A devenit un... „stok infect !"
Un... „reescont" desgustător,
„Contuarul" cel mai incorect..
„Acreditiv"... ulterior !...



Din „cecul" dragostii, nu scot
Şi nu'ncasez nici un oftat...
Ţi-aş aplica un „concordat",
Dar viaţa, greu m'a „protestat"...
Te las, te părăsesc de tot...
Deşi... alt' dată te-am „girat"...
„Inflaţie"... vino... nu mai pot !!..

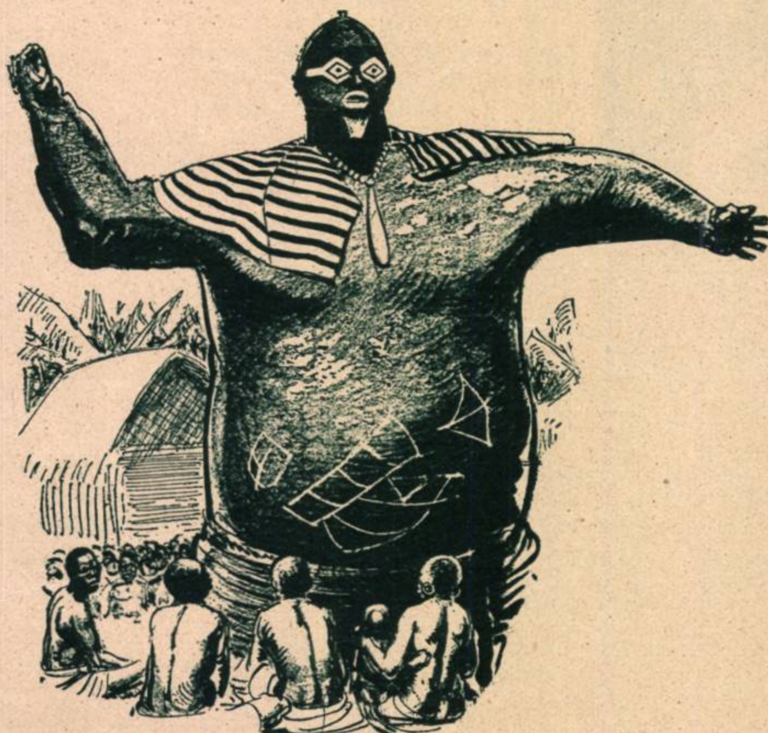
ION MANU

Ce nu știe toată lumea

Punctul cel mai rece de pe pământ se află exact la Ecuator, în inima Africei!

S'a înregistrat 85° sub zero — temperatura cea mai scăzută din câte s'au pomenit până acum, pe piscul acoperit cu zăpadă al Muntelui Kenya, ce se găsește chiar pe Ecuator sub cerurile tropicale, din Africa Centrală.

Groteasca ceremonie pe care o înfățișează desemnul nostru a avut loc de curând în Lokungu, în regiunea cataractelor din Congo-ul de mijloc. Trupul șefului mort a fost pus pe un grătar de săgeți și întors încet, ca într'o frigare, deasupra unui foc mic, până când a atins soliditatea unei mumificări parțiale. S'au luat apoi toată averea pământească a decedatului: vestminte, fildeșuri, și diferite pânzeturi și s'a umplut cu ele pielea cadavrului întinsă cu grijă. Cum mortul fusese un om foarte bogat, ajunse, mai înainte ca ceremonia să fi luat sfârșit, de vre-o patru ori mai mare decât fusese în viață. Experții începură apoi să tatueze stomacul șefului, pe care-l decorară cu semnele tribului, iar pe nas îi puseră niște ochelari, de-o formă cu totul ciudată. Groteasca figură fu purtată în triumf în jurul satului și înmormântată. Funeraliile luară sfârșit în strigăte și în sunete de „tam-tam", cu un dans general și un ospăț.





MTESA

omul cu unghiile de aur

Regele din Uganda a pus pe un chirurg să-i smulgă unghiile și să i le înlocuiască cu mici plăci de aur masiv.

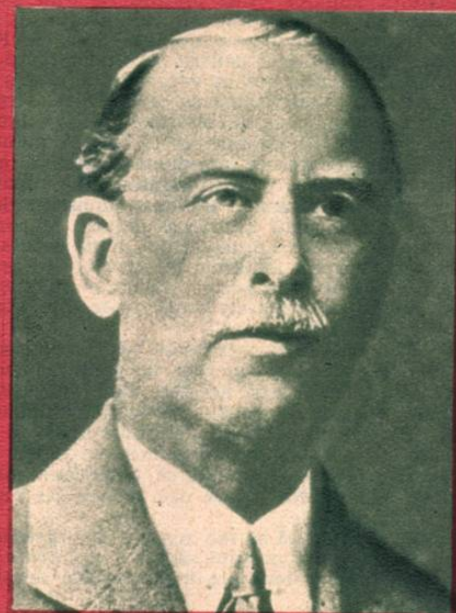
Gâtul girafei nu-i destul de lung pentru a ajunge la pământ, dar atinge în schimb cele mai înalte crăci ale pomilor. Un canar are mai multe vertebre în gâtul său, decât o girafă.





Regele Leopold al Belgiei a fos cel mai mare latifundiar din câți s'au pomenit în întreaga istorie. Posesiunea sa personală era Congo-ul, un stat de 71.680.000 hectare.

Dispărut



Colonelul Fawcett dispărut din anul 1925 în «Iadul Verde». (Aşa numesc indigenii brazilieni ţinutul neexplorat al pădurilor virgine).

Sunt 8 ani de când colonelul în drept Fawcett a dispărut în mijlocul pădurilor virgine din Brazilia. Până la el, nimeni n'a îndrăznit să intre in oceste păduri. Colonelul voia să găsească poporul străvechi din legendara „Atlantidă. El nu s'a mai înapoiat. Ce s'a întâmplat cu el? Mai trăieşte? A fost oare ucis?

Tex Harding publică o serie de articole în care, povestind aventurile sale dă răspuns la întrebarea, care a preocupat mult timp pe oameni. *„Ce s'a întâmplat cu Fawcett?"*

Orinoco
Rio Negro
Amazonul
Purus
Madeiera
Tapajos
Xingu
San Franc.
Paraguay
Parana
Rio de Janeiro
Uruguay
Buenos Aires
Colorado
Patagonia
Codrul virgin
Pampas
Cordilierii

INTRODUCERE

Autorul acestei lucrări nu este romancier nici explorator. Trebuie s'o declarăm dela început, spre a feri romanul de orice interpretare greşită. Autorul speră să deslege o problemă, care preocupă multă lume de câţiva ani încoace, şi anume să afle ce a devenit colonelul Fawcett şi soarta însoţitorilor săi.

Cei trei bărbaţi: Ph. Fawcett, fiul său — pe atunci în vârstă de 22 ani — şi americanul Ralaigh Rimell, de 23 de ani, au pornit în primăvara anului 1925 spre pădurile virgine ale Brasiliei, spre a descoperi acolo misterioasa ţară „Atlantis". Nici până azi ei nu s'au înapoiat din această expediţie.

Colonelul Fawcett nu era un oarecare. El era un explorator de prim rang şi cunoştea amănunţit pădurile virgine şi pericolele ce urma să le întâmpine. Cunoştinţele lui nu se bazau numai pe literatura ştiinţifică, el trăise multă vreme în acele păduri. Expediţia sa, care pornia dela isvoarele râurilor Xingu şi Tapajoz, şi se întindea spre Nord, urma să încoroneze munca sa de o viaţă întreagă. Colonelul Fawcett cunoştea pădurea virgină braziliană ca geograf. Omenirea datorează lucrărilor sale cunoaşterea ţinuturilor neexplorate încă până atunci. Multe mii de mile de teren neexplorat, de fluvii şi lacuri au fost introduse pe hartă de Fawcett, şi astfel aduse la cunoştinţa lumei.

Fawcett credea că în pădurile braziliene nu se ascund numai râuri nedescoperite, aur şi diamante. Era convins că pădurile braziliene ascund o taină mare: secretul originei rassei albe, şi visa să descopere în junglele Brasiliei cetăţi de marmoră şi o cultură înaintată. Ceeace descoperise el dealungul anilor în monumente şi resturi de cultură îngropate, a constituit temelia viselor sale.

Fawcett pornise dela Villa Cuyaba. Din acest oraş adresase el o

ultimă telegramă lumii, prin care anunța că a trecut granițele civilizației. Acestei vești dela marginea junglei i-a urmat o tăcere de lungă durată. Această tăcere apăsătoare mai durează și azi. Este întreruptă din timp în timp de expedițiile care urmează pe Fawcett, în pădurile virgine. Toate vor să-l găsească pe Fawcett. Mulți pretind că dânsul a căzut victima vrajei acestor păduri și că trăește ca fermier, pe malul fluviului Tapajos. Alții pretind că l-au găsit pe Fawcett, în viață în acele păduri, așteptând să fie salvat din captivitatea indienilor albi.

Inapoi la civilizație nu l-au adus pe Fawcett nici una din aceste expediții, și motivul pentru care n'au făcut-o, a fost mărturisit de acel misionar viteaz, care în vara anului 1932 a făcut un raport amănunțit Papei despre activitatea sa, în pădurile virgine din Brazilia.

Curagiosul om al bisericei și-a petrecut ultimii ani printre indienii junglei braziliane, și trebue să menționăm că, printre acei indieni, cari locuesc la marginea junglei. El a declarat Papei, în raportul său, că în inima pădurii virgine nu se încumetau să ajungă nici măcar indienii băștinași. Indienii cunoscuți de misionar se feriau de indienii cari locuiau în inima pădurii. Misionarul afirmă că acești adevărați locuitori ai Brasiliei duc lupte seculare cu rasa albă și că ei păzesc cu sfințenie hotarele terenurilor lor de vânătoare. Nu numai albii nu pot pătrunde în acele ținuturi — susține misionarul — dar nici măcar indienilor quasi-civilizați nu le este îngăduit să treacă de hotarele stabilite de ceilalți.

Nu există nici o îndoială că Fawcett a trecut totuș aceste hotare. Expedițiile care au pornit în căutarea lui n'au putut să le treacă, aceasta e cert. După acestea, dacă voi susținea acum că știu adevărul asupra soartei „expediției Fawcett", îmi dau perfect de bine seama de dificultățile ce voi avea de întâmpinat, în urma afirmațiilor mele. Se va spune că sunt un mincinos. Aș putea să mă apăr foarte ușor de aceste invective, spunând că povestirea mea nu-i altceva decât o lucrare literară. Nu trebue deci să mă las numit mincinos, ci numai autor de romane.

Nu vreau însă să fac aceasta, căci prețuesc prea mult fantezia. Dacă mi s'ar fi oferit prilejul să scriu o poveste fantastică, aș fi reușit probabil să dau o descriere mai artistică decât voi putea-o face în aceste notițe.

Susțin deci că spun adevărul. Scepticilor însă trebue să le spun de la început că n'am posibilitatea să le aduc probe juridice sau matematice. Poate că lumea va fi mai convinsă dacă aș putea spune că și eu sunt un explorator încercat. Nu pot face însă aceasta. Nu sunt decât un turist experimentat în plimbările prin păduri.

Ce faci, dacă-ți dăruesc viața ?

Când susțin că numai morții pot întreprinde cercetări asupra soartei celor socotiți morți, am motivele mele. Eu sunt mort, și omul care a plecat cu mine spre pădurile braziliene, este și a fost tot mort.

Spiritele nu pot scrie. Eu sunt un mort, asta înseamnă că sunt un om care a murit de mult. Că trăesc și că scriu acest raport nu e adevărat. Eu am fost împușcat în ziua de 15 Mai 1920, în curtea cazărmii din Gueretaro, împreună cu camarazii mei Alfred Rieder și alți nouă ofițeri. Că trăesc o întâmplare cum nu se poate mai neverosimilă...

O lucrare literară este ceva important? Vreau să spun, literatura este ceva viu? Ca să mă exprim cât mai clar: credeți că *„Cei trei mușchetari"* ai lui Dumas au trăit vreodată, sau că sunt o plăsmuire a fanteziei autorului? Cei trei mușchetari ai lui Dumas, această fantomă a unui poet, mi-au salvat viața, viața unui mort.

Păstrez cea mai profundă stimă literaturii. Stima mea însă nu isvorăște dintr'o cunoștință intimă. Nu cunosc mai mult de trei cărți: Noul Testament, Cei trei mușchetari și Catehismul marinarului. Noul testament m'a silit mama să-l citesc. Ea îmi spunea mereu: „Băete, trebue să citești ca să devii om". Noul testament l-am lăsat apoi, spre a studia în amănunțime viața celor trei mușchetari. Mai târziu a venit rândul cărții noui „Catechismul marinarului", pe care am considerat-o drept foarte importantă, lucru de care m'am convins mai târziu, în viață. De pildă, n'am putut fi prezentat de către un steward drept pasager de contrabandă, fiindcă i-am demonstrat că un pasagiu din „Catehismul marinarului" spune că steward-ul e responsabil de eventualele pagube avute de Compania în al cărei serviciu este.

Am fost căpitan în armata generalului Murgilla. Alfred Rieder era și el locotenent în această armată, iar Jimmi Burnes era ofițer de aviație. Armata generalului Murgilla era o armată revoluționară, care slujia planurilor ex-președintelui Adolfo de la Huerta. Generalul Murgilla era un câine laș. Când am fost învinși de trupele regaliste, el a fugit la Durango, într'o biserică. Pe noi, cei 23 de ofițeri și cele două femei ale sale ne-a părăsit la Gueretaro. Femeile au ajuns într'o casă de toleranță, iar noi am eșuat pe un banc de nisip.

Furăm condamnați la moarte. Perfect! Ceeace se numește oameni fini, gentlemeni, nu eram. Poți fi gentleman și fără să ai bani. Nu voiam să sfârșim ca niște oameni de nimic și astfel devenirăm ofițerii lui Murgilla. Armata generalului nostru era constituită, ca de altfel toate armatele revoluționare, zece la sută din adepți ai ideii și nouăzeci la sută din flămânzi. Dacă ești un statistician cu judecată, flămânzii îi poți împărți în două categorii: cei fără vină și cei cu vină. Eu eram un flămând vinovat, dar ca să explic pentru ce, este o afacere cam complicată. In vinovăția unui om sunt o grămadă de trepte. In Tampico, unde trăiam, înainte de-a deveni căpitan în armata generalului Murgilla, eram desigur mai vinovat ca după aceea. Am reușit să fug de revolverele oamenilor, cari credeau în vinovăția mea.

Când ne-am apropiat de Gueretaro, ne-au întâmpinat gurile căscate ale mitralierelor. Omul e o ființă plăpândă, iar trenul este o mașină puternică. Dar în fața unei mitraliere omul e mai sigur, atunci când își poate mișca picioarele, decât dacă stă culcat pe acoperișul unui tren de marfă, care trece prin focul mitralierelor. Am sărit, deci, puțin înainte de Gueretaro, în praful și noroiul străzii.

Am spus oare că ne era foame? De altfel nu era necesar, căci dacă nu mi-ar fi fost, n'am fi căutat de lucru. Ce fel de pâine se poate câștiga într'un oraș, unde mitralierele sunt în plină activitate? Pâine pentru lucru la mitraliere.

Un individ experimentat, când își caută de lucru în Mexic, va intra desigur în prima cantină. Mulți spun că Mexicanii sunt niște derbedei bețivi. Asta nu-i adevărat. Dar, pulca, care se face din agave e eftină și foarte amețitoare. Pulca costă numai 5 centavos litrul iar pequilla și mescalul — două rachiuri — sunt deasemenea foarte eftine.

Mexicanul poate inspira milă chiar unui flămând. De când există revoluțiile în Mexic — și de 30 de ani mereu sunt revoluții — mexicanul a devenit, în propria lui țară, un vagabond. El trebue să fugă dinaintea sondelor. Cred că de când există revoluții o sută de mii de mexicani au fost goniți din locurile și pământurile lor.

— Ce! mai mult decât o sută de mii — și chinuiți de foame rătăcesc prin țară. Unde erau înainte familiile lor, astăzi e o sondă și unde altădată creșteau trandafiri, se produce astăzi petrolul. Uleiul, de care e nevoie la sonde, înegrește și murdărește pământul frumos. Mexicanului nu-i place ca țara lui să fie neagră și murdară și ca din pământ să nu mai crească trandafiri și să nu mai existe morminte pentru strămoșii săi. Mexicanul, rămas fără patrie e flănând și sentimental, spre deosebire de noi flămânzii internaționali, cari suntem numai flămânzi și nimic mai mult. Un flămând sentimental este însă asemenea unui îndrăgostit nefericit. Trebue să bea cât mai des pequilla sau mescal, spre a-și uita dorurile și foamea, care nu pot fi alungate numai cu pâine. Lui îi e foame de patrie. Iată pentru ce atâția mexicani beau. Nu înseamnă că ești superficial dacă numești asemenea oameni niște derbedei bețivi?

In cantină sunt adunați flămânzii. Ei știu cel mai bine unde se poate găsi pâine.

Tot la cantină aflarăm, cine este conducătorul luptei cu mitraliere, și fiindcă aveam jambiere și bocanci în picioare și purtam cămăși „khaki", dar mai ales fiindcă eram tineri, găsirăm de lucru la tăpânul mitralierelor: la Murgilla, care a fost împușcat în fața portalului domului din Durango.

A fi căpitan în revoluția mexicană e o meserie la fel cu supraveghetor de sondă. Supraveghetor de sondă poți să devii dacă afirmi că știi să supraveghezi o sondă. Dacă spui unui general de revoluție că dorești să fii căpitan la el, când mai ești și german, întrucât germanii au luptat împotriva întregii lumi, devii imediat căpitan. Cel care nu poate să supravegheze o sondă, va fi concediat, iar cel care nu știe să poarte războiul, va fi omorît.

Dacă în armata lui Murgillas ar fi servit numai tinerii generali a lui Napoleon, dânsul ar fi isbutit să-și impună forța dreptății Nenorocul nostru, vreau să spun, nenorocul celor douăzeci și opt de ofițeri a fost numai că dânsul nu ne-a spus la vreme de care parte este dreptatea. El fugi la Durango, fără să spună vreun cuvânt; noi n'am putut să fugim. Eu eram de două luni căpitan, iar Alfred Rieder de două luni locotenent în departamentul mitralierelor, în momentul când am fost condamnați la moarte.

Lucrul nostru era ușor de făcut. Aveam lagărul în munți, peste o trecătoare, la Gueretaro, și trebuia să bombardăm un dușman care nu se arăta niciodată. Când am ajuns însfârșit să-l vedem, era prea târziu. Se afla în spatele nostru și era gata să tragă. Nu ne rămânea alta de făcut decât să ridicăm mâinile, sau să sărim peste stânca unde sta mitraliera noastră. Dacă am fi sărit ne-am fi fracturat craniul Dacă am fi ridicat mâinile am fi fost condamnați la moarte. Ce-ați fi ales dv? Desigur c'ați fi ridicat și dv. mâinile. Impușcarea unui om de către militari, este o moarte foarte onorabilă; chiar și în epoca noastră care a pierdut noțiunea grandezzei și predilecția formalităților solemne, te poți mândri în lume cu execuția.

Mi s'a povestit că în revoluțiile europene și asiatice, care au resolvat războiul mondial, execuțiile legale nu mai aveau nimic din fastul sărbătoresc și seriozitatea adâncă a secolului napoleonian. Astfel, în Rusia, s'a înlocuit *bătaia tobelor*, care mai înainte era absolut necesară la toate execuțiile prin împușcare, cu sgomotul de eșapament al unui autocamion. Oamenii aduc autocamionul în curtea unde se va face execuția și pun motorul în funcțiune, câteva minute înaintea salvei de foc. In sgomotul motorului, împușcăturile se pierd și există și avantajul că motorul camionului, cu care vor fi transportate leșurile, este gata în funcțiune, când e nevoie de el la urmă.

Eu nu vreau să critic asemenea metode, căci nu e de competența mea să mă plâng de faptele unui secol ai cărui copii suntem cu toții. Am ținut doar să relev svonurile despre această metodă, numai spre a arăta că în Mexico se execută încă după maniera veche. Nu numai că se bat tobele, dar la zid, dinapoia celor cari vor fi executați, sunt înșirate un rând de cosciuge. Că sicriile nu sunt mai solide ca lăzile de portocale, va înțelege lesne oricine, dacă se va gândi cât de multe revoluții au fost în Mexico și cât de eftine sunt lăzile de portocale, și că pe de altă pare, un om mort are destul loc într'o ladă de portocale.

Printre noi, cei douăzeci și opt de ofițeri, eram doisprezece străini. Străinii nu pot fi împușcați atât de ușor. Și pentru împușcarea străinilor în Mexic trebuesc câteva formalități, e drept, și acele destul de neînsemnate. Indeplinirea lor, adică aprobarea consulului respectiv, ia cam douăsprezece ore. Aceste douăsprezece ore le-am trăit noi cei unsprezece mai mult decât ceilalți șaisprezece. Am spus că eram doisprezece străini. Unul dintre ei era Jimmy Burnes, locotenentul de aviație. Pe el nu-l putuseră lua prizonier, ca pe noi. El se ridicase în aer ca o rândunică și astfel scăpase de la moarte. El a fost și îndemnul, ca să mă duc, câțiva ani mai târziu, în pădurile virgine, spre a-l căuta pe Fawcett.

Orice activitate omenească este o ocupație contra foamei și a plictiselii. Cine e condamnat la moarte, nu mai sufere de foame, nu fiindcă condamnarea la moarte ar suprima sentimentul foamei, dar fiindcă e obiceiul la popoarele civilizate ca oamenii pe care vor să-i ucidă, să-i împuște cu stomacul plin. Dece e astfel nu știu, probabil fiindcă când ești mort, nu mai e nevoie să înnoți. De înnotat trebuie să înnoți cu stomacul gol.

Am fost aduși într'o maghernită de tinichea ondulată, cu un singur geam, care era instalată trei metri deasupra solului. Ni s'a dat să mâncăm și mai ales am căpătat băutură destul de multă. Sătui eram deci și trebuiam să căutăm să nu ne plictisim. Ocupația noastră consta în a privi cum sunt împușcați cei șaisprezece camarazi ai noștri, cari nu erau străini.

Execuția avusese loc seara. Nouă ne venia rândul abia în dimineața următoare. Fiindcă în încăpere nu exista nici o masă, ne ridicarăm unul peste celălalt, stabilind că fiecare are dreptul să privească timp de zece minute. Astfel trecu după amiază. Dar cele zece minute, în care timp fiecare avea dreptul să se uite, treceau iute. Curtea, zidul, unde trebuia să aibe loc împușcarea, stăteau goale. Insfârșit, la 6 seara s'a întâmplat. Tocmai eram la ferestruică, fiindcă sosiseră cele zece minute ale mele. Trecură la rând, ca în film. Ați văzut desigur într'un film, cum se petrece o execuție. Aici era la fel. La ce stăteam eu acolo sus, în definitiv? Camaradul meu, care mă ținea în spate se ridică. Dânsul voia să se suie în locul meu, pe spinare, dar eu n'am vrut să plec delă fereastră. Cu toții începură să strige și să se silească să mă dea jos, apucându-mă de picioare, dar eu mă țineam strâns cu mâinile de grațiile ferestrei, cu brațele încordate. Deabeia mai târziu, noaptea, când eram cu toții beți, îmi veni în minte că aceasta este ultimul lucru pe care l-am făcut cu mâinile mele. Numai ca să pot vedea ceeace mi se pregătia cu 12 ore mai târziu!

Spaniola e cea mai frumoasă limbă din lume, dar poate să fie și foarte marțială. Porunca de execuție „foc", în spaniolă este cea mai

tăioasă pe care am auzit-o vreodată. E asemenea ca și când ai lovi cu coasa în lăstari. Spun aceasta, pentrucă așa era și pentrucă mi-a rămas sunetul în urechi, cu toată bătaia vijelioasă de tobe.

Deschiseră foc. Unul dintre cei 16 căzu în mâini și nu pe față ca ceilalți. Rămase întins, cu coatele îndoite: partea superioară a trupului era ușor îndoită și capul îi atârna între umeri. Căpitanul păși spre el — și eu eram căpitan până în dimineața asta, — și își ridică revolverul. Două împușcături de grație.

Nu pot să spun că execuția m'ar fi sguduit mai mult decât dacă aș fi văzut-o la cinematograf. Spun, m'ar fi sguduit! Cel care primi lovitura de grație era de bună seamă un camarad de-al meu, dar nu eram eu. Știam că voiu sta în ziua următoare la acelaș zid. Dar nu aveam certitudinea în așa măsură în cât să nu-mi pot închipui c'aș putea sta în ziua următoare flămând și pe acoperișul unui vagon de marfă, sau că dimineața mă va putea găsi pe o verandă, cu un „Ham and Eggs", pe masă.

Ultimele ceasuri ale unui condamnat la moarte nu sunt deosebite de ultimele ceasuri ale unui om care voește să plece până la Cluj. Știe că vrea să plece la Cluj, foarte bine, dar crede că o să se înapoieze dela Cluj. La o execuție nu te duci altfel ca la gară. E adevărat că am scris în noaptea asta o scrisoare mamei mele. Imi iubesc foarte mult mama, dar aș trebui să mint, dacă n'aș spune că scrisoarea asta era foarte teatrală. Simțiam că e datoria mea să scriu mamei mele și de asta i-am scris. Poate că nici negustorii sau îndrăgostiții nu rezolvă altfel corespondența lor. Căci ce poți scrie unei mame, când ești sigur că a doua zi nu vei mai trăi? Nu există pentru asta vreun ghid epistolar și de aceea i-am scris:

„Dragă mamă! Ai avut dreptate. Adesea mi-era ciudă pe tine, pentru că mi-ai spus că străduindu-mă să parvin, odată și odată o să-mi frâng gâtul. Iată, mi-am frânt gâtul. Mâine dimineață o să fiu împușcat și când primești scrisoarea asta eu nu mai trăesc. Poate că te va mângâia de moartea mea conștiința că prezicerile tale s'au împlinit. Te îmbrățișez, ca un fiu credincios, dar neascultător".

Pentru scrisoarea asta meritam una în cap. Nu cred în răsbunarea divină, dar știu că foarte adesea am căpătat câte una în cap.

Câțiva dintre noi au dormit în noaptea asta. Somnul este o ocupație împotriva plictiselii. Noi, ceilalți nu eram mai puțin obosiți de cât camarazii noștri, dar aveam mai multă fantazie și fantazia ne-a luat somnul. Am băut și-am jucat ultimii noștri bani. Apoi, am împrumutat bani unii dela alții, și iar am jucat toți banii la joc. Pe urmă, sosi și dimineața.

Odată cu ea veni și maiorul în baracă ca să ne inspecteze. El cunoștea perfect numele fiecăruia în parte, dar ținea în mână o listă cu numele noastre, și dădea impresia că ne va pierde numele din memorie, imediat ce va fi nevoe să ne strige. După ce citi lista ne ordonă să ieșim în curte. Eșirăm unul după altul, în ordinea în care ne striga și maiorul dădu o comandă. Ne îndreptăm spre zidul unde urma să fim executați.

Am spus că ultimele ceasuri ale unui condamnat la moarte nu sunt altfel decât ale unuia care trebuesă plece la gară, ca să ia trenul spre Cluj. Asta-i adevărat. Un condamnat la moarte e cuprins de aceeaș nervozitate ușoară și de aceeaș nevoie de-a se ocupa cu ceva, de-a împacheta geamantane, de-a umbla încoace și încolo. Dar ultimele secunde ale condamnatului sunt altfel. Dânsul merge cu un alt pas, decât omul care vrea să plece la Cluj. Palmele i se umezesc de sudoare și se simte ca și când ar fi într'un ascensor, care nu se mai oprește. „Opriți", ar vrea el să strige, ca să sară de pe podiu, pentru că deodată înțelege, deabia în aceste ultime secunde înțelege, că trenul nu pleacă la Cluj, ci în noaptea vecinică.

N'am mișcat, cât timp i-a împușcat pe ceilalți și mi s'a părut că sunt foarte curagios. Dar acum, era vorba de propria-mi dulce viață. Nu că n'aș fi știut că foarte adesea am blestemat această viață și am numit-o viață de câine, nu că mi-ar fi venit, deodată, în fața ochilor, cu iuțeala fulgerului, tot ceeace mi s'a întâmplat de când trăesc. O, nu! Aveam un fel de vâjiitură în cap și nici un gând și când însfârșit, îmi veni un gând, ăsta era pe cât se poate de caraghios. Imi trăsni prin minte, în aceste ultime minute numai o frază din „Cei trei muschetari". Fraza era următoarea: „Ce faci dacă-ți dăruesc viața?" Și ea este adresată unui condamnat la moarte.

Soarele ardea, deși era încă de vreme. Vedeam totul foarte clar. Intr'un colț al curții stăteau câțiva domni, poate șase sau opt, vorbind împreună. Printre dânșii trebuia să fie și generalul Serano, învingătorul lui Murgilla, ministrul de războiu al Mexicului. Acest bărbat, mă condamnase pe mine la moarte, pentru că neavând ce mânca, mă angajasem în armata revoluționară a unei țări care nu era patria mea și pentru chestiuni care nu mă interesau pe mine și ajunsesem astfel căpitan. De ce nu-mi spunea Serano: „Ce faci dacă-ți dăruesc viața?" Cu gândul acesta, strigai ca scos din fire: „General Serano!".

Din grupul din colț se desprinse unul. Era generalul. Nu-l văzusem niciodată, dar eram sigur că e el. El ridică brațul, masivul se opri. Generalul se apropie de noi.

— „Cine m'a strigat?"

— „Eu, domnule general".

— „Ce vrei, câine?".

— „E laș din partea dv. să mă insultați. Voiam doar să vă spun că mama mea are părul alb".

— „Dece naționalitate ești?"

— „Germană".

— „De ce ai trecut de partea revoluționarilor?".

— „Fiindcă n'aveam ce mânca, domnule general".

Acuma s'a întâmplat un lucru de necrezut. Și pentru asta am eu atâta stimă pentru literatură, pentru că un scriitor, a scris la masa lui de lucru, cu mulți, mulți ani înainte, această unică frază, numai fiindcă-mi era necesară, ca să apară iarăș pe buzele generalului. Generalul Serano era un bărbat frumos, cu umeri largi, un spaniol adevărat și nu pe jumătate indian, ca mulți alți generali.

Se uită la mine cu ochi mari, în care citiai vanitatea și blândețea în acelaș timp, vreme de două-trei secunde și apoi îmi spuse: „Ce faci, dacă-ți dăruesc viața?" Am răspuns și acest răspuns era decisiv pentru un spaniol: „Am să-mi petrec viața spunând că generalul Serano e un viteaz".

Generalul ținea în mâna o cravașă și biciuia aerul în jur cu ea. Știu că mijlocul întrebuințat de mine n'a fost prea fin, dar mai știu că eram condamnat la moarte. O știam precis deabia din fiorul scurt pe care l-am încercat, când am pășit în curte. Serano agita cravașa și eu simțiam cum Alfred Rieder mă strânge de braț. Nu-l văd, dar îl simt cum tremură, cum dorește să nu rămâie singur în această clipă.

Serano spune: „ești liber! Dar gândește-te ce ai simți dacă eu, mexican, aș ridica armele împotriva patriei tale".

Nici nu mai pot respira, simt numai cum Alfred Rieder mă ține strâns, dar știu că în această oră Serano nu mi-ar refuza nimic.

Spun deci: „**Generale și** camaradul meu, care e tot german?"

„E și el liber".

Maiorul dă porunca de plecare. Noi doi stăm în mijlocul curții închisorii. Alfred Rieder mă mai ține de braț. Vedem pe cei nouă camarazi ai noștri mergând la zid. Sunt rânduiți, tobele încep să bată și căpitanul de eri, trage sabia, o ridică în sus și peste bătaia tobelor își țipă ordinul tăios. In acest moment simt cum îmi curge sudoarea pe spinare și cum rărunchii se strâng în mine. Mă'ntorc, mă rup de Alfred Rieder și alerg spre poartă. Mi se pare că salva care pârâie în dosul meu, aleargă după mine. Imi revin numai când două baionete se încrucișează în fața mea. Sentinela dela poartă strigă: „Stai pe loc, câine!" Și mai mult instinctiv, decât conștient, rămân pe loc. Mi se pare că în momentul următor glonțul o să-mi stea în spate. Dar, vocea lui Serano răsună în curte. El ordonă ceva sentinelelor. Baionetele se despart, poarta se deschide. Stăm o clipă în stradă, apoi iau pe Rieder de mână și gonim dealungul stradei și prin fața cantinei, unde am fost angajați, până la marginea liniI ferate.

(Urmarea în numărul viitor)

Bluffuri „hitleriste"

Procedee de mistificare practicate în cel de-al treilea Reich

SUCCESUL mişcării naţional-socialiste în Germania nu trebue căutat în conţinutul teoretic al programului hitlerian, ci mai ales în lipsa de scrupule a conducătorilor nazişti, cari au făgăduit cetăţenilor Reichului raiul pe pământ: toate lucrurile posibile şi imposibile.

Venirea lui Hitler la cârma Germaniei trebuia să aducă acestei ţări atât de greu încercate de evenimentele răsboiului şi ale epocei postbelice, înfăptuirea dorinţelor, după care tânjia de aproape două decenii: prosperitate şi dreptate în interior, prestigiu şi putere peste hotare.

Pasiunile exasperate ale claselor de dreapta şi de stânga au fost exploatate cu iscusinţă de o demagogie, a cărei dişanţare nu-i găseşti exemplu în istorie.

Este un fapt bine cunoscut de sociologi că în epocile de dezechilibru economic, reaua dispoziţie a maselor, pricinuită de nesatisfacerea nevoilor materiale, le împinge spre curentele extremiste şi le asvârle în braţele agitatorilor fără scrupule, cari ştiu să pescuiască în apă turbure. Mulţimea exasperată nu e niciodată capabilă să deosebească ceeace este realizabil de ceeace este absurdă utopie într'un program de făgăduieli, care i se înfăţişează. Şi această lacună este cu atât mai accentuată, cu cât suferinţele pe care le-a încercat sunt mai profunde şi mai îndelungate. Desigur acest aspect al psichologiei mulţimei este paradoxal. Individul, după ce a suferit o serie de dezamăgiri, devine mai sceptic, mai chibzuit, mai precaut şi acordă o precădere reflexiunei critice şi spiritului de moderaţie, în locul impulsiunei elementare. Dimpotrivă, masele, amăgite în aşteptări — abdică cu desăvârşire dela orice conştiinţă şi se lasă cuprinse de torentul pornirilor primitive şi excesive.

Această constatare, valabilă pentru toate popoarele, este încă şi mai adevărată în cazul poporului german, lipsit în general de spiritul critic, de simţul măsurii, animat de un puternic instinct gregar şi fundamental apolitic.

Germanii au mai puţin ca oricare alt popor, simţul ridicolului, lipsă, de care suferă, după unii, şi poporul yankeu. In cazul Americanilor această lacună e atribuită lipsei de tradiţii culturale şi caracterului de „parveniţi culturali", de care ar suferi democraţia noului continent. La Germani, birocratismul excesiv şi disciplina militaristă a „spiritului dela Potsdam", au nivelat mentalităţile, reducând la o medie uniformă, care înăbuşe licăririle individualiste şi deformează simţul justelor proporţii.

Altfel cum să explicăm că un popor occidental, cu atâtea veacuri de cultură, poate cădea în admiraţie în faţa formulelor emfatice şi absolut vide de înţeles, pe care i le serveşte la orice prilej actualul cancelar? Insăş titulatura „naţional-socialistă" apare ca un non-sens, socialismul fiind, prin esenţa lui, o revendicare de clasă, independentă de hotarele naţionale.

Demagogia hitleriană trebuia însă, să capteze atât clasele de stânga, cât şi cele de dreapta. Şi atunci, fireşte, a făgăduit fiecăruia câte ceva. Proletarilor şomeuri, exproprierea capitalului şi un program revoluţionar de realizări socialiste. Iar reacţionarilor de dreapta, înfăptuirea revendicărilor imperialiste, rasiste, scumpe militarismului şovin prusac.

Astfel, speranţele unui întreg popor au fost canalizate într'o singură direcţie, spre noul Mesia, conducătorul, „Führer-ul" : Adolf Hitler.

S'au înfăptuit vreuna din aceste speranţe în cele 7 luni de guvernare hitleristă? Niciuna. Atunci cum se explică menţinerea la cârmă a cancelarului şi mai ales popularitatea, pe care o conservă în cercuri destul de largi, în ţara sa. Căci, — să nu ne înşelăm, — cu toată teroarea, pe care o dezlănţuie neîncetat noul regim german, teroare care l-a făcut odios în toate colţurile lumei, e neîndoelnic că în ţara sa, el se bucură de adeziunea şi admiraţia entuziastă a unei mari părţi din populaţie.

Creditul, necondiţionat, pe care o ţară de 60 de milioane îl acordă unei ocârmuiri, ce n'a înfăptuit aproape nimic din cele făgăduite, nu se explică decât printr'o continuă iluzionare a maselor germane. O serie de mistificări sistematice, practicate de regimul hitlerist, sunt menite să arunce praf în ochii mulţimei şi să ascundă eşecul „revoluţiei". Dar să ne oprim puţin asupra acestor „bluffuri", organizate cu mai mult sau mai puţină ingeniozitate.

CUM SE MASCHEAZĂ SITUAŢIA ŞOMAJULUI

Ziarele germane şi — prin intermediul agenţiilor telegrafice internaţionale — ziarele din lumea întreagă anunţau că la sfârşitul lunei Mai, nu existau în Germania decât 5 milioane de şomeri. In cifre rotunde, aceasta însemna un milion de şomeri mai puţin decât în momentul venirei lui Hitler la putere. Comunicatele guvernului german specificau că într'o singură săptămână din luna Mai, numărul celor fără lucru scăzuse cu 212.000. Se accentua în special faptul că numărul şomeurilor ajutaţi de asistenţa publică scăzuse în luna Mai cu 160.000.

Or, care este adevărul? O mare parte din tinerii germani au fost încorporaţi cu forţa în serviciul de muncă „voluntar". Unii dintre ei au primit locuri de muncitori agricoli auxiliari, unde munca lor este exploatată fără milă. Evident, aceşti tineri nu mai figurează acum pe listele şomeurilor, deşi situaţia lor economică e departe de a fi de invidiat. Apoi, muncitorii evrei, marxişti şi toţi cei, cari nu sunt pe placul cârmuirei actuale, au fost îndepărtaţi din locurile unde lucrau şi înlocuiţi prin şomeuri. Pe de altă parte, şomeurii marxişti şi neearieni, nu mai figurează nici pe listele asistenţei publice. Iată deci cum se truchează complect situaţia şomajului, prin neînregistrarea unui mare contingent de muncitori lipsiţi de lucru şi de ajutoare sau condamnaţi la un regim insuportabil de muncă, cum e cazul aşa zisei munci voluntare.

Un alt element de o importanţă fundamentală, şi pe care regimul hitlerist îl trece sub tăcere, când prezintă cu atâta satisfacţie cifrele relative la micşorarea şomajului în Germania, este faptul că întotdeauna vara, din cauza multiplelor lucrări sezoniere, sunt ocupaţi mult mai mulţi oameni. Aceştia rămân însă fără lucru la începutul iernei. Astfel, în cursul verei trecute, deci înainte ca Hitler să ia puterea, au fost ocupaţi în Germania cca 1 milion mai mulţi lucrători decât în iarna aceluiaş an.

Ţinând seama de aceste corecţiuni, vedem că şomajul german, departe de-a fi scăzut sub regimul hitlerian, s'a agravat, dimpotrivă.

CAMUFLAREA BUGETULUI

Dar nu numai şomajul, ci şi situaţia financiară a Reichului este mult mai defavorabilă în realitate, decât o prezintă cifrele oficiale.

Astfel ziarul „Frankfurter Zeitung" în numărul său din 15 Iunie crt. a publicat o situaţie a finanţelor germane pentru anul budgetar 1932—1933. Din aceste cifre se constată că, în afară de impozitul asupra cifrei de afaceri şi câteva impozite asupra consumaţiei, aproape toate celelalte impozite au înregistrat de fapt scăderi sensibile faţă de prevederile fiscale. Deficitul total rezultat din încasarea impozitelor este de peste 1 miliard de mărci (40 miliarde de lei), faţă de prevederile bugetului pe 1932—1933.

Dealtfel, în această direcţie, Hitler nu mai dispune de libertatea sa de acţiune, el fiind prizonierul propriei sale propagande.

Pentru a disimula acest complect fiasco, pe care l-a suferit în materie financiară, înainte chiar de-a începe să lucreze în mod real, regimul hitlerist recurge de pe acum la mijloace extrem de primejdioase, care fatalamente vor duce la o dezagregare totală a economiei germane.

Astfel, în bugetul statului nu figurează cheltuelile pentru uniformele şi întreţinerea trupelor de asalt, pentru festivităţile şi parăzile naţionale — atât de frecvente acum în Germania — şi nici cheltuelile pentru întrunirile destinate să liniştească masele. Această omisiune voluntară din cifra bugetului a unui fond extrem de important se explică printr'un considerent de tactică politică. Partidul naţional-socialist, care, atât în perioada sa de opoziţie, cât şi în intervalul de când se află la guvern, a făcut atâta caz de aşa zisa „corupţie", practicată la cifrele bugetare, — dealtfel minime — afectate de guvernele precedente pentru apărarea republicei, nu vrea să mărturisească făţiş că, la rândul lui, recurge acum la banul public, într'o măsură mult mai mare şi pentru scopuri mult mai contestabile. Aceste cheltueli sunt suportate, bineînţeles de partidul naţional-socialist. Pentru a le acoperi însă, acest partid a instituit o taxă, aşa zisă „voluntară", la care sunt supuse toate întreprinderile comerciale ale Reichului. Acest mod de a acoperi cheltuelile este semnificativ, întrucât ne arată că avem aface de fapt cu o măsură de confiscare a averei particulare. Dealtfel confiscarea averei supuşilor nearieni şi a adversarilor politici, este o practică uzuală a regimului hitlerist, în imposibilitate de a-şi procura altfel fondurile de care are nevoie, pentru a masca golurile bugetare din ce în ce mai mari.

DIVERSE MISTIFICĂRI

Pentru a legitima în faţa populaţiei germane teroarea şi măsurile inchizitoriale, pe care le practică, guvernul naţional-socialist recurge, fireşte, la tot felul de mistificări. Calomnia şi minciuna sunt în floare! In special învinuirea de trădător şi de risipitor al banului public este foarte curentă, când e vorba de adversarii politici. Acuzaţii bazate, fireşte, pe simple afirmaţiuni gratuite, la care nimeni n'are dreptul să replice. Presa internă e redusă, la rolul unui simplu monitor hitlerist, iar publicaţiile străine, — defavorabile regimului, — sunt interzise pe teritoriul Reichului.

Pentru excitarea spiritelor, se fac chiar înscenări machiavelice, în genul „incendierii Reichstagului", menite să compromită pe adversarii regimului.

Defilări, parăzi, uniforme, serbări fastuoase, retrageri cu torţe etc., tot aparatul de fascinaţie este pus în mişcare, ca să întreţie entuziasmul mulţimei şi iluzia unor succese.

In loc de „panem et circences", pâine şi jocuri — Hitler se mulţumeşte să dea poporului german numai jocuri, în speranţa că poate astfel îl va face să uite lipsa pâinei făgăduite!

I. S.



…a vilegiatură la Sov…

O EXCURSIE INTERESANTĂ

OFIŢERII batalionului 12 Vânători de Munte au făcut o excursie frumoasă a masivul Negoiu.

Ei au plecat până la Porumbacul de Jos, cu trenul, în ziua de 29 Iulie. In ziua de 30 Iulie au pornit pe jos până la Porumbacul de Sus, la „Sticlăria veche", la „Cascada Şerbotei, până la Casa de Adăpost Negoiu (1565 metri). In ziua următoare, ofiţerii au mers la Valea Sărată, pe la stâncile Cleopatra pânăla vârful Negoiu (2544 m.) şi s'au înapoiat prin Strunga Dracului, la Casa de Adăpost. In ziua de 1 August au făcut o excursie la muntele Puha, pe la stâna Şerbota, au trecut apoi prin Valea Topologului pânăla Pichetul Scara, iar în ziua de 2 August, pe la muntele Podeanu, Comarnic, Marginea, Isvorul Brătianu pânăla Cumpăna. De aci, a doua zi, cu trenul industrial al societăţii „Arif" au venit la Curtea de Argeş şi şi-au continuat apoi, cu trenul, călătoria dela Piteşti pânăla Turnu-Severin şi înapoi la Lugoj.





Excursia a avut şi scopul de a urmări pe teren marşul şi operaţiunile brigăzii a II-a de munte austriacă, din Octombrie 1916.

La Curtea de Argeş, ofiţerii au sărbătorit jubileul de 10 ani de existenţă al batalionului 12 Vânători de Munte.

Excursioniştii ne roagă să exprimăm pe această cale mulţumiri celor cari le-au dat sprijinul spre a executa excursia, în special societăţii „Carpatine" din Sibiu şi societăţii „Arif".

Batalionul stă la dispoziţia oricui ar dori să aibe informaţiuni, cu scopul de a face o excursie similară.

DREPTATE AMERICANĂ

TREBUE să se recunoască, că uneori judecătorii americani dau unele sentinţe pătrunse de o rară şi adâncă înţelepciune.

D-na Frank J. Sparrow, soţia unui mare cultivator din Kentucky, a apărut de curând în faţa judecătorului din districtul său, în calitate de reclamantă. Ea cerea, cumnatei sale, cinci sute mii de dolari, cum s'ar spune şaizeci de milioane lei daune-interese. Cumnata sa îndepărtase de ea, puţin câte puţin, pe soţ, care la sfârşit o părăsi.

— Dv. preţuiţi dragostea soţului dv. la cinci sute de mii de dolari? o întrebă judecătorul.

— Yes, răspunse doamna.

Judecătorul clătină capul cu tristeţe :

— O dragoste atât de puţin solidă, o dragoste care nu poate rezista sfaturilor mincinoase, o dragoste care cedează unei ispite rele, nu valorează cinci sute de mii dolari.

Deci, trebue să vă socotiţi, fericită, doamnă, c'aţi scăpat de soţul dv.

Şi judecătorul respinge cererea doamnii Frank J. Sparrow.

UN BUDHA DE UNT

IN Tibet, în mânăstirea Khumbum, lamaiştii (preoţi budişti), serbează în fiecare an o sărbătoare, care de sigur este fără asemănare în lume. Foarte de departe vin totdeauna pelerini, să asiste la sărbătoarea untului, în amintirea înălţărei la cer a sfântului Tsong-Kapas. Cu mult timp înainte de dată, se întruneşte consiliul preoţilor spre a alege pe modelatori. Sub direcţia unui „lama" mai îndemânatec, ei se întrunesc într'un loc răcoros, pentru a frământa untul, pe care credincioşii îl aduc în mari cantităţi. Artiştii trebue să-şi ude, neîncetat, mâinile în apă îngheţată pentru ca lucrul să nu fie împiedecat de căldura naturală.

Când opera plastică e terminată, e rândul pictorilor. E vorba, într'adevăr de împodobirea cu culori a reliefurilor statuiei. Aceasta în ziua serbărei e subiectul de admiraţie al tuturor pelerinilor. Budha de şapte metri înălţime este înconjurat de capodopere mai mici din unt, reptile, flori, plante.

Marele „lama" vine să privească la rândul său statuia efemeră. După un moment de contemplare, el se reîntoarce în palatul său. Acesta e semnalul de veselie pentru mulţimea care începe să danseze, să strige de bucurie. Nu numai oamenii încep să se schimbe de însufleţire dar şi zeii, căci Budha din unt, de flacăra lămpilor şi a lumânărilor ce îl înconjoară, începe să se topească şi în curând nu mai apare de cât un bloc fără formă.

Humor



LA OFIȚERUL STĂRII CIVILE

— „Cunoști pe miri“?
— „Ba. Până acum, nu-i cunosc. Dar cunosc restaurantul unde o să fie nunta“.

Deslegătorii jocurilor din „Realitatea Ilustrată“ Nr. 342

AU DESLEGAT TREI JOCURI:

Const. Manoilescu, Loco; Dobrescu I. Niculescu, Loco; Victor Irimia, Câmpina; Aurica Rohrlich, Loco; M. Pintel, Bolgrad; Ionel Andreescu, Fetești-Ialomița; Const. I. Popescu, Loco; Nura Popescu, Dorohoi; George N. Gheracopol, Constanța; Costel Constantinescu Loco; D-tru Urseanu, Loco; Spiru Theodorescu, Striharet-Olt; Teodor Stamate, Brăila; Nellu Marinescu, Loco; Elena N. Tomescu, Ploești; Nellu Mihalcea, Loco; Margareta Ștefanovici, Zlătunoaia; Gh. Rainovici, Câmpina; Cleo Paulian, Loco: F. Kornblum, Focșani; Lenuța avocat Mihail, Loco; Jean Adler, Breaza-Prahova; Octavian Bujoreanu, Loco; Aurora Călărășianu, T. Severin; V. David, Loco; Florescu I. S. Constația, Loco; Ion Lăzărescu, Loco; Aurel Iliescu, Loco; B. Berlinblum, Loco; Schönfeld Conrad, Loco; Beatrice Marcus, Loco; Angela Lt. Matică, Văscăuți-Bucovna; Cristian I. Voiculescu, Ploești; Ionel Clement Schachman, Loco; Maria Metaxa, Loco; M. Mochi,, Urziceni; Jeannetta Beresch, Loco; Mitzi Vasilescu și V. Cărhăniu, Câmpina; M. Dumitrescu-Babylon, Brăila; Serghiescu Sofia, Buzău; Cornel Mihăescu, Sibiu; Fany și Titty Săraru, Buzău; N. I. Rădulescu, Buzău; Leon Rosenstein, Buzău; Gh. Gh. Andrei, Loco; Carol Hubert, Loco; d-na Zizi Ion Totu, Ocna-Sibiului; Lucreția și Margareta Pallade, T. Măgurele; Iamandy Const., Iași; Jean Russescu, Loco; André Schönfeld, Loco; Angela Dumitriu, Loco; Liza Silberman, Loco; Petru Dragomir, Tighina; Julius Zemno, Slobozia-Ialomița; Nicu Rosen, Ploșeti; Gh. Șerbănescu, Ismail; Nina Burcovsky, Iași;

(Citiți urmare în coloana IV-a pagina 31)



(Ric et Rac)

CRIZA IN LUMEA BANCARĂ
Sau singurul mijloc în care isbutesc băncile să mai obțină depuneri.



PRIN MUNȚI

Turistul: „Unde sunt prietenii mei“?
Ghidul: „S'au dus pe povârnișul celălalt, cu un alt ghid nu-i precaut să-i pui pe toți pe o singură cale“.



Rechinul cel mare, văzând că cel mic a înghițit un om: — **„Ha ha! Voiu avea azi la masă pește umplut“.**



— **„Ai făcut regulat dușurile reci?**
— **„Nu, domnule doctor. Durează prea mult timp!“**
— **„Cum? Câteva minute!“**
— **„Ce câteva minute! Durează cel puțin un ceas, până să mă hotărăsc să mă bag sub duș“.**



— **„Vai, domnule! o temperatură atât de ridicată n'am pomenit în viața mea! Nu vreau să vă spun câte grade aveți, ca să nu vă speriați!“**





— **„Psst! Bagă de seamă, în sticlă-i o scrisoare.**

Pagina Jocurilor

Problema I-a (cuvinte încrucişate)



ORIZONTAL: 1) „Venere şi...” 6) Imbrăcăminte; califică sexul şi cinci părţi din final. 10) Numire ce se dă deslegătorilor de enigme, după strămoşul lor. 11) Obrazul pe care femeia îl ţine cu foarte multă cheltuială. 12) Conducte. 13) Reflexiv. 14) Grec. 15) Jumătate din Lemnos. 16) Poate fi cauzată de o sgârietură sau de o privire. 17) Epocă. 18) Fie. 19) Plata! 20) Ante, apud,..., adversa 21) Ca la No. 17 însă la plural. 22) Semn chimic pentru sodiu. 23) Se poate citi şi pe figura de faţă. 28) Sau *amibă*. 29) Joc de table japonez. 31) Când gazele din stomac greşesc adresa... 32) Nici blondă, nici brună! 34) Ţine calea. 35) Lipsite de luciu. 37) Il chema şi Petru pe acest Domn. 39) O ascund femeile. 40) Infernul popoarelor păgâne. 41) Nici azi şi nici mâine. 42)... din Milano (muz.) 47) Punea la naftalină. 50) Implică pe Caiafa. 51) Stricată. 53) Părăşiţi. 55) Două cifre latine. 57) Adversarul lui Ormuzd. 58) La femeie sunt numai două! 62) De mână sau de vorbă. 63) Pe ele se aduc jertfele. 64) Avea capitala Ninive, vestită prin destrăbălările ei. 65) Fardul picioarelor!

VERTICAL: 1) Un fel de horă turcească. 2) Titlul unei romanţe de Beethoven. 3) Cereşti. 4) Işi da părerea. 5) Notă din gama orientală. 7) Pumnale. 8) Indrăsneaţă. 9) Brute. (fig). 23) Pupătură... 24) Omenie. 25) Asanare. 26) A bate! 27) Staul sau rochie. 30) Fluviu. 33) Diviziune (fig.) 36) Deosebit. 38) Spaţiu interplanetar. 42) Pe mâini, picioare sau faţă. 43) Celebru amiral grec. 44) Ucigaşi. 45) Sub... locotenent. 46) Indicaţi. 48) Aşeza la rând. 49) Armăsar. 52) Iubea cu pasiune. 54) Fluviu în Siberia. 56) ...de Chine. 58) Pachet. 59) Fluviu asiatic. 60) Trei litere din toc! 61) Din nou.

Problema II-a (Lexicomanie)

a)

1	2	3	4	5	6	7						
8	9	2	3	4	7	3	10					
6	11	12	7	13	10	14	7	5				
14	7	5	11	10	15	15	4					
		5	4	15	1	4	5	2	16	9		
	2	6	4	14	7							
7	17	7	1	4	15	12	10					
		14	4	22	2	12	11	21	5	7	23	
	4	3	12	2	12	14	11	10	4	17	2	4
1	4	17	2	12	10	14	3	11	15	20	5	10
4	20	2	1	11	14	11	21	2	12			
		12	7	3	17	5	4	7				

b)

Enciclopedie românească
Autor al unui dicţionar român-român.
Listă de vorbe obişnuite în ordine alfabetică.
Dicţionar francez
Autorul unui dicţionar etimologic-semantic.
Autorul unui dicţionar muzical.
Co-autorul enciclopediei *„Cărţii Româneşti”*.
Autorul unui lexicon.
Ansamblu complet de cunoştinţe.
Dicţionar medical.
Aşa cum era dicţionarul început de Haşdeu.
Co-autorul enciclopediei *„Cărţii Româneşti”*.

a-b) Dicţionar pentru cuvintele încrucişate.

AL. N. VASILESCU-VASAL

Premianţii

Prin tragere la sorţi au câştigat:

Lei 500 în numerar d. Bibi Brucker, elev T. R. Constanţa.

O excursie de o zi cu *„Realitatea Ilustrată”* domnul *Costel Pârlog*, str. Vespasian 24, Loco.

Zece premii în cărţi: Liza Silberman, Loco; Duduia Margareta, Arad; Doncovici Alex. Călăraşi, Ialomiţa; Elfriede Frodenau; Neiscălit, Covasna; Nellu Marinescu, Loco; Mircea Pănescu, Craiova; S. Mathias, student, Loco; Cornel Mihăescu, Sibiu; Iulius Zemno, Slobozia-Ialomiţa.

Deslegările din No. 342



Deslegători (urmare)

Mitty Stăncescu, Ploeşti; Slt. Pârlog, Loco; Sorescu, Buşteni; Niculescu Gr. Marian, Loco; Lazăr Simiansky, Bazargic; Neiscălit, Covasna; Doncovici Alex. Călăraşi-Ialomiţa; Şt. Gh. Ştefănescu, Piteşti; Gemenea Stoica, Bacău; Constance Mihail, Loco; Niculae Dinu, Ploeşti; Florica Teslaru, Iaşi; Costel Pârlog, Loco; Sofia Albulescu, Loco; Tudorel C. Grigoriu, Loco; Constantin Popescu, Dârste; Nicu Slavu-Sfinx, Câmpina; Russu D. Nicolae, Loco; Iascha Zelţer, Bălţi; Mariana I. Săvulescu, Craiova; Duduia Margareta din Arad; Sturdza Alex., Bacău; Beno Slumner, Vaslui; Al. N. Vasilescu-Vasal, Loco; Alphonse Kahane, Loco; Israel şi Renée Abramovici, Galaţi; W. Iacobini, Loco; Margueritte Giurgescu, Loco; D. C. Maiorescu, Loco; C. Pavlato, Loco; T. Câlniceanu, Bengeşti-Gorj; Ioan Stoican, Bacău; Getta Croitoru, Ţibăneşti-Vaslui; Dorel Apostoae, Băileşti-Dolj; Pavel P. Dan, Dumbrăveni-Botoşani; Mircea Popa, Braşov; Lys Necula, Ploeşti; Elena Dumitrescu, Brăila; Silvia Ionescu, Bucşani-Vâlcea; Grişa Grünberg, Leova-Cahul; Veronica Marinescu, Slatina; Cecilia şi Cornelia Neicu, studente, Loco; Nic. Corneliu Jurescu, Ciata-Timiş-Torontal; Georgette lt. Popa, Ismail.

AU DESLEGAT DOUĂ JOCURI:

S. Mathias, student, Loco; Aluna Rusescu, Loco; Madeleine Marcovici, Loco; Aurel Marcovici, Cernăuţi; Ion Lăzărescu, Loco; Ionescu D. Mina, Loco; Dora Sădeanu, Loco; Gelu Iordănescu, Loco; Rică lt. Pompiliu, Timişoara; Elfriede Frodenau, Loco; Jean Karmin, Ploeşti; Popescu D. Constantin, Florica-Buzău; Ing. Max Cerbeanu, Loco; Bibi Brucker, Constanţa; Cantuniade Octavian, Loco; Miron Panaitescu, T. Severin; Ionescu D. D-tru Mina, Loco

AU DESLEGAT 1 JOC:

Mircea Pănescu, Craiova; Stelian I. Ionescu, Loco; Marian Dinu, Periş; Misail Efimian, Oradea.

„REALITATEA ILUSTRATĂ. — *Director* Nic. Constantin.
Redacţia şi Administraţia: Str. Const. Mille 7—9—11, Telefon 359/99.
Imprimată la foto-rotogravură în atelierele „Adevărul” S. A.

DIN Țară

„Foștii combatanți" și „Tinerii luptători" au avut Duminică in Capitală congresul general anual. Cu acest prilej au depus o coroană la mormântul Eroului necunoscut

Inapoindu-se din tabăra dela Gödölö (Ungaria) cercetașii egipteni s'au oprit în București spre a vizita Capitala

(Foto Bermann)







Duminică, in fața unui număr mare de spectatori s'a desfășurat match-ul de foot-ball intre „Ripensia", echipa din Timișoara, și „Ferencvaros", o echipă de categoria I-a din Budapesta. Rezultatul a fost 2—1 (2—0) in favoarea echipei românești. Reproducem două instantanee, care înfățișează două faze din match: Papp impiedică pe Raffinski (Ripensia) să shutteze in poartă; și primul goal in poarta lui Ferencvaros





„Realitatea Ilustrată"
No. 344

Cupon de excursii

CUPON DE JOCURI
No. 344

Numele și pronumele ....

Adresa:

ANUL VII. No. 345
7 SEPTEMBRIE 1933

REALITATEA
ilustrată

10 LEI



CEL MAI FRUMOS BĂRBAT

Pentru un film a fost ales în Hedjas, tânărul pe care-l înfăţişează fotografia noastră,



Tânără japoneză vâslind

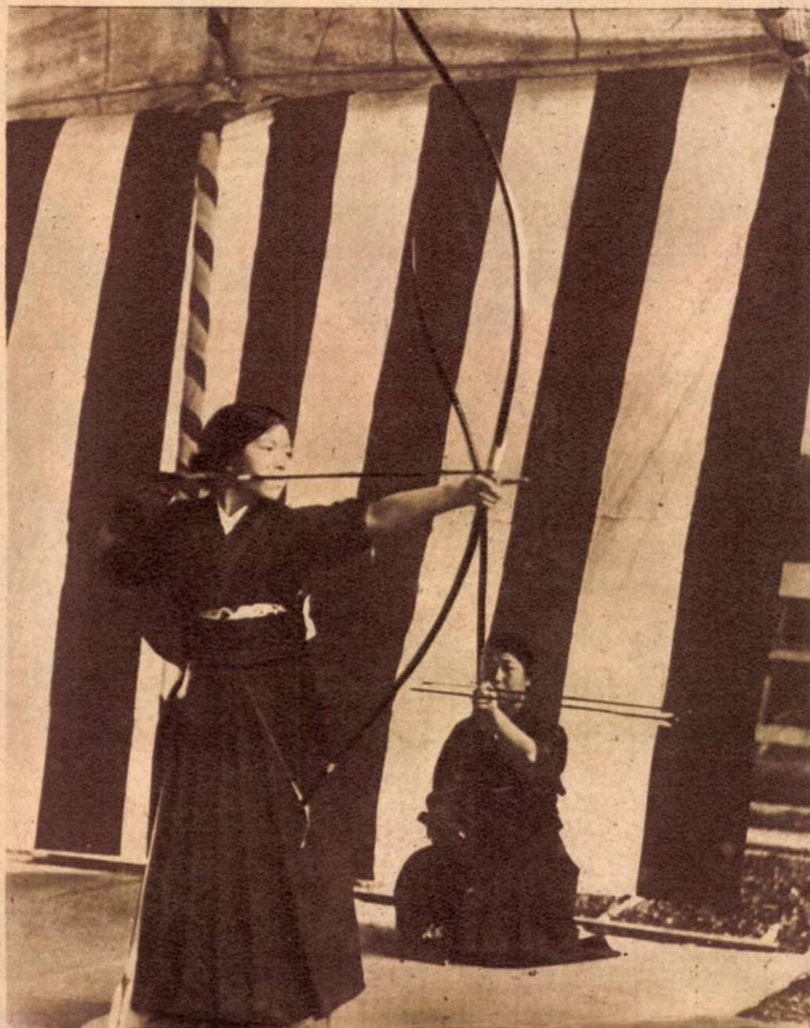
Doamna de societate se îmbracă după ultima modă pariziană →

Vechiul sport național, tragerea cu arcul, care până acum nu era practicată decât de bărbați, a găsit adepte entuziaste printre femeile japoneze

Fata japoneză

LUMEA cunoaşte pe această fată încă din perioada romantismului. Apărea în catrenele subtile cu gura roşie ca cireaşa, cu ochii visători, cu cocul înalt, într'un kimono înflorit de mătase. Astfel era figurată şi pe serviciile fine de ceai şi toți scriitorii de note de călătorii, cari veniau din Japonia trebuiau neapărat să aducă cu dânşii imagini de ale acestor fete, fie sub forma unor gheişe mici visătoare, fie ca fete din societatea aleasă, plimbându-se prin grădinile de crisanteme. Cine doreşte să înțeleagă însă în mod just, Ja-





Fetişcanele japoneze se entuziasmează pentru sport şi pentru campionii lui, la fel cu cele din Berlin, Paris sau Bucureşti



ponia de azi, trebuie să-şi alunge din minte înfăţişarea romantică a fetelor galbene, din imperiul celor patru insule.

Tânăra japoneză de azi, are ambiţia să se poarte şi să ducă aceiaş viaţă ca şi cea mai modernă europeană. Japonia a învăţat totul şi şi-a asimilat tot ceeace albii, prea puţin iubiţi de ei, dealtminteri, au descoperit şi au inventat în cultura lor de multe veacuri. Japonezele nu se mai deosebesc astăzi de europene sau sau de americane decât prin culoarea pielei şi prin forma ochilor. Altminteri ele poartă rochii croite după ultima modă, la fel ca surorile



Numai la ţară se mai poate găsi vechea coafură şi vechiul port japonez. Dar şi aci femeile lucrează la fel cu bărbaţii şi îşi clădesc singure casele. Munca nu e prea grea, pentrucă pereţii sunt făcuţi numai din scânduri subţiri



Pe stradele din Tokio se văd laolaltă fete în kimono sau în haine moderne



Intr'o şcoală specială de tâlmaci şi de ghizi, tinerele japoneze învaţă să poată ţine tovărăşie străinilor



Numai în şcoalele în care părinţii îşi trimit copiii ca să se cultive în vechia cultură naţională, se mai păstrează vechile obiceiuri

lor occidentale. Fata japoneză vâsleşte înoată, face atletism, lucrează în birou, în uzină şi în magazin şi ştie să fie tot atât de utilă ca şi cele pe care le imită.

Ici şi colo se mai poate vedea, pe stradele oraşelor mari, câte o fată sau o femeie în kimono, dar tot mai des japoneza în rochia modernă şi desigur că în cele din urmă fata micuţă în kimono va dispărea cu totul.

Numai ici şi colo prin sate se mai păstrează vechile tradiţii. In şcoala mică din sat, învăţătoarea poartă haina ei pestriţă, iar copiii, îmbrăcaţi şi ei în haine colorate viu, stau în genunchi, spre a-şi face temele. Ei pictează literele complicate cu culori, pe coale lungi de hârtie. Dar depe acum există intenţia de-a înlocui şi în Japonia acest rest de cultură străveche, scrierea, cu litere latine, aşa cum au făcut şi turcii.

Pe câmpul de luptă, japonezii au dovedit că şi-au asimilat tot ceeace prescrie groaznicul răsboi modern: gaze toxice, tancuri, aviaţie, bombe, iar în aviaţia japoneză apar chiar primele femei, care se dovedesc piloţi tot atât de îndrăzneţi ca şi albele lor rivale.

Japonezele nu împrumută tot ce e modern numai din Europa dar şi din America, de unde şi-au luat noui perspective de viaţă, şi o nouă religie, înrolându-se în „armata sfântă"



Japoneze moderne ca piloţi, pe avioanele lor



Otrăvitoarele din Şiria

IN JURUL OTRĂVIRILOR DIN ŞIRIA

In corpurile celor otrăviţi s'au găsit urme de arsenic

ARAD, 21. — Am vorbit la vreme despre acele otrăviri în massă produse în comuna Şiria din judeţul Arad. Spuneam că toţi bărbaţii otrăviţi de soţiile lor au murit intoxicaţi cu arsenic.

Bănuiala aceasta s'a dovedit întemeiată. Femeile au mărturisit că într'adevăr şi-au ucis bărbaţii sub îndemnul ţigăncei Floriţa Duma ca să poată rămâne ele stăpâne depline pe averea soţilor.

Parchetul a ordonat, încă de atunci, arestarea celor vinovate şi exhumarea cadavrelor.

Pentru analizarea toxinelor, parchetul a trimis resturile intestinelor celor otrăviţi la institutul medico-legal din Bucureşti.

Eri institutul a comunicat parchetului că într'adevăr s'au găsit urme de arsenic la analiză aşa încât victimele au fost ucise prin această otravă.

Femeile arestate au mărturisit de altfel că şi-au ucis bărbaţii cu hârtii de omorât muşte. Parchetul de Arad a primit între timp o seamă de alte denunţuri prin care se indică noui victime. De aceia s'a hotărât deshumarea şi a altor cadavre din comuna Şiria.

In fiecare din aceste case din Şiria, locueşte o femee bănuită de asasinat

— „Cine a adus scrisoarea aceasta? Intrebă şeful postului de jandarmi din comuna Şiria.

In dimineaţa aceea, când sosise la post, găsi în prag o scrisoare aruncată nu se ştie de cine. O ridică, o deschise şi nu mică i-a fost uimirea citind un denunţ în adevăr fantastic. Un anonim scria anume că o mulţime de femei din Şiria şi-au otrăvit bărbaţii cu arsenic, şi dădea chiar nume precise.

Denunţătorul, mai arăta că toate aceste femei se adresaseră unei consătence a lor, anume *Duma Floriţa*, care le procurase otrava. Această otrăvitoare publică utiliza hârtia de muşte, în mare cantitate.

La întrebarea şefului de post, nici unul din jandarmi nu ştiu ce să răspundă. Nu s'a descoperit nici măcar cine anume a adus scrisoarea. La început, jandarmii au crezut că e o farsă, deoarece prea erau multe nume acuzate, şi apoi jandarmii şi-au spus desigur că hârtia de muşte nu poate fi otrăvitoare şi pentru oameni. Şeful de post reciti denunţul şi se gândi apoi, ca pentru orice eventualitate, să raporteze superiorilor. El arătă scrisoarea maiorului care comandă regiunea respectivă, iar acesta zise:

— „Probabil că e o răsbunare. Un duşman vrea să-şi răsbune pe aceste femei şi le acuză de o crimă fantastică".

Maiorul dădu însă ordin şefului de post să înceapă cercetări discrete, preliminare, ca să vadă dacă denunţul are vreo bază de seriozitate, şi cine a aruncat scrisoarea în curtea postului de jandarmi.

CERCETAREA DENUNŢULUI

Comuna Şiria este aproape un orăşel, şi se află cam la 30 de km. de Arad, pe linia Arad-Brad.

Case săseşti. Şiruri întregi de locuinţe identice, acoperite cu ţiglă, şi după obiceiul ardelenesc, în mijlocul comunei, o piaţă vastă. Departe, un deal, o cetate în ruină...

Deshumarea cadavrelor

Femeea Duma Floriţa era foarte cunoscută în această comună. Şeful de post o întrebă fără pregătire...

Evident, el nu se aştepta ca otrăvitoarea să-şi recunoască fapta. Or, dela început, Duma Floriţa răspunse că a lăsat mai mult timp hârtie de muşte în bere, şi pe urmă a dat-o unei femei, care-i ceruse un leac.

Duma Floriţa avea în sat reputaţia de „băbăreasă". Sătenii din partea locului numesc băbăreasă, pe un fel de fiinţă hibridă, între vrăjitoare şi doftoriţă. Duma Floriţa e o femee de vreo 52 de ani, cu pomeţii eşiţi, suptă în obraji, iar orbitele adânci fac ca, atunci când lumina cade de sus asupra figurii ei, această femee să pară a avea un cap de mort. Buze subţiri, ochii foarte reci, lasă o impresie de răutate diabolică.

Ea are un fel de magiciană a satului şi din cercetările, ce s'au făcut ulterior, reese că ar fi dat şi alte ierburi unor femei din sat, ca să-şi suprime bărbaţii. Ar fi utilizat chiar leşie, până ce-a găsit o formulă care s'o mulţumească, în soluţia de hârtie de muşte.

Dupăcum se ştie, hârtia de muşte este de două feluri: una în formă de panglică cleioasă, care se agaţă de obiceiu de lampa din tavan; aceasta nu este periculoasă, deoarece e fabricată numai cu materii lipicioase. Ea nu omoară muştele, ci le fixează. Există însă şi hârtie de muşte ca nişte rotocoale de carton, care nu este altceva decât hârtie de filtru, un fel de sugativă, îmbibată cu substanţe otrăvitoare ce conţin şi arsenic.

Arsenicul din această hârtie, ca otravă, este — spre a utiliza o formulă ades ironizată în liceu — inodor, incolor şi insipid, adică, nu are miros, culoare şi gust, atunci când este disolvat în apă sau alt lichid. Aşa se explică dece ani de zile, cât timp se crede că otrăvitoarea a lucrat, nici o victimă nu şi-a dat seama că bea otravă, atunci când soţia îi aducea o cană cu bere sau cu vin, în care sinistra Duma Floriţa disolvase hârtie de muşte. Pe dealtă parte otrava acesta îşi arată efectele mult mai târziu, după ce-a fost băută.

Asupra modului cum otrăvitoarea prepara mixtura, denunţul preciza că ea lua între 12-16 hârtii de muşte, pe care le topia în vin, bere sau rachiu, după alcoolul preferat de victimă; le lăsa acolo să fermenteze câtva timp şi apoi vindea lichidul femeilor care îi cereau „leacuri pentru ca bărbatul să fie luat cât mai repede de ducă-se pe pustii".

Desigur că cel care trimisese denunţul era un om care o văzuse la lucru. In comuna Şiria există mai multe prăvălii de unde ea şi-a putut procura hârtia de muşte în cantitatea necesară, fără să bată prea tare la ochi acest consum exagerat.

Victima nu muria îndată după ce i se administra

otrava. Duma Florița nu vindea niciodată o cantitate mortală. Dupăce soția asasină se ducea acasă cu berea otrăvită și soțul o bea fără să-și dea seama că lichidul conține substanțe toxice, victima prezenta fenomene asemănătoare febrei tifoide.

Or, la un moment dat a fost nu numai în Șiria, dar și în comunele alăturate, o adevărată epidemie de o asemenea febră tifoidă artificială. Medicul circumscripției își amintește de numeroase cazuri când bărbații prezintau simptome de gastro-enterită, adică diaree, dureri violente de cap, vomitări oribile, și o debilitare accentuată, că deabia se mai puteau ține pe picioare. Prin partea locului „inteligența" numește febra tifoidă „tifos abdominalis", și toți crezură că e vorba de o astfel de epidemie. In adevăr, simptomele erau absolut identice.

Din cauză că cirmuscripția medicală e foarte întinsă, medicul era nevoit de multe ori să trimită un agent sanitar, care vizita bolnavul și venia apoi să raporteze, după expresia locală, că „îl doare foalele", adică are dureri în abdomen.

De altă parte, numeroși săteni bolnavi fugiau de doctor, și se duceau tot la Duma Florița, ca să-i lecuiască. Or aceasta știa mai bine decât oricine despre ce era vorba.

Toate acestea explică dece nu au existat dela început bănueli și dece otrăvitoarea a putut să lucreze nestingherită de nimeni. Evident că dacă s'ar fi făcut analizele necesare, ca să se vadă că nu era vorba de o epidemie de febră tifoidă, poate că s'ar fi născut oarecari bănueli. Dar de asemenea analize complicate nici nu poate fi vorba la țară.

BĂBĂREASA

Duma Florița fusese pe vremuri servitoare la un spital. Aceasta explică în mare parte renumele de „doftoriță" de care se bucura în sat. La spital venise desigur în contact cu medicii și personalul de laborator, dela care a putut să afle unele nume de otrăvuri. Acolo deci și-a făcut mai întâi educația toxicologică, aflând despre existența unor otrăvuri violente ca stricnina, cianura de potasiu etc. Tot acolo se pare c'a auzit pe unii medici discutând despre primejdia hârtiei de muște, care conține arsenic.

Am spus că dela prima întrebare pe care i-a pus-o șeful de post, băbăreasa satului a mărturisit c'a utilizat hârtia de muște. Mai târziu, ea avea să-și completeze declarațiile în fața judecătorului de instrucție, în modul următor:

— „Bărbatul meu era un foarte rău și îmi făcea numai zile amare. Deaceea, odată mai de mult, m'am hotărât să mă sinucid. Am luat câteva hârtii de muște, le-am topit în bere, și le-am băut. Dar nu mi-au făcut nici un rău, decât o mică amețeală..."

— „Și ai luat apoi o cantitate mai mare?"

— „Nu. M'am răsgândit și n'am mai încercat să mă sinucid. Dar am rămas cu credință, după cele ce mi se întâmplase mie, că hârtia de muște nu poate să ucidă un om. Nu era zi dela Dumnezeu în care să nu vie la mine câte o femee din sat și să-mi ceară leacuri, ca să scape de oamenii lor. Una spunea c'o bate, alta c'ar vrea să-l moștenească... Unele stăruiau așa de mult, încât n'am mai putut să rezist și într'o zi am dat unei femei bere cu hârtie de muște. Nu credeam însă că soțul său va muri din aceasta, fiindcă nici eu nu murisem când luasem o astfel de băutură".

Dupăcum vedem, Duma Florița avea o vastă clientelă. In ge-



„Bărbăreasa" Duma Florița, în momentul arestării

nere oamenii de jos atribuesc până și servitorilor dela spital cunoștințe medicale, iar Duma Florița era considerată ca doctoriță, în stare „să facă un bine", să dea un leac la caz de boală și să facă farmece. Renumele ei crescuse prin faptul că știind să administreze în cazuri foarte ușoare, o aspirină sau un piramidon, ea impresionase prin câteva însănătoșiri. Tot la ea veniau cei cari voiau să le ghicească viitorul. Magiciana din Șiria știa să facă „de dragoste" și dupăcum am văzut, „de moarte". Orice femee supărată cu bărbatul venia să-i facă farmece. Ea știa deasemeni „să facă de beție" lăudându-se că însănătoșește de viciul lor pe bețivi.



CADAVRELE CONȚIN ARSENIC

După primele răspunsuri ale otrăvitoarei, șeful de post a raportat cazul și atunci jandarmeria a sezisat parchetul de Arad, care hotărăște deshumarea mai multor cadavre. Părți din aceste cadavre sunt trimise Institutului Medico-Legal dela București, pentru analiză, unde se face surprinzătoarea constatare că mai multe din acele cadavre conțin în resturile lor, arsenic. Evident nu în cantitate enormă. Arsenicul se elimină în parte din organism, totuși, s'a găsit o suficientă cantitate, ca să se tragă concluziunea că acele victime au murit otrăvite. S'a găsit otravă în păr și în unghii. S'au luat probe și din lemnul cosciugului, din vestminte, din pământul înconjurător, care însă s'a constatat că nu conține arsenic, așa că nu după aceste obiecte s'a putut lua pe părul sau unghiile cadavrelor.

Acuzatele împreună cu otrăvitoarea Duma Florița, (femeea care ține pisica în brațe)



De unde a provenit atunci arsenicul din cadavre?

Trebuie să menţionăm că în trupul omenesc se găsesc în mod normal trei zecimi de miligrame de arsenic, dar la analiză s'a constatat că numai într'o mică parte din trupul celor deshumaţi s'au găsit până la 15 miligrame.

Strânsă din nou cu uşa, la instrucţie, Duma Floriţa recunoaşte că a dat mixtura otrăvită, dar numai unei singure femei, anume soţiei lui Theodoroiu Pavel. Analiza însă a descoperit arsenic în cinci cadavre deshumate. Soţiile respective fură arestate. Ele neagă însă că şi-au otrăvit soţii. Dar aceleaşi femei — când li s'a făcut examenul mintal, după cum se obicinueşte la parchetul de Arad, sau de faţă cu gardieni, atunci când sunt întrebate:

— „Cum ai făcut cu hârtia de muşte?" răspund:

— „Ei, am făcut... Morţii cu morţii, viii cu viii.

Este, după cum vedem, o nouă afacere în felul celei dela Tsiza-Szög, faimoasa comună din Ungaria, unde acum câţiva ani au fost arestate 180 de femei, acuzate că şi-au otrăvit soţii. Or, de îndată ce s'au produs primele arestări la Şiria, parchetul a fost invadat de sute de denunţuri, care clasate şi centralizate, arată că jumătate din familiile din sat sunt bănuite de asasinate prin arsenic. Asemănarea cu afacerea din Ungaria este uimitoare, şi totuş ea are o explicaţie: Otrăvirea cu arsenic este în partea locului o practică familiară, generalizată aproape şi care dăinueşte de multă vreme. Românii au învăţat dela unguri aceste practici. In special cazurile de asasinate pentru moştenire sunt foarte dese. Am putea spune că pe acolo asasinarea cu arsenic a devenit un fel de obiceiu al pământului.

Se pare că tradiţia acestor crime care, după cum am văzut, sunt foarte greu de descoperit, s'a moştenit dela o băbăreasă la alta, aşa cum treceau dela iniţiaţi la urmaşii lor în Evul mediu, formulele magice.

CE SPUNE ŞEFUL DE POST

Nu se poate nega meritul şefului postului de jandarmi din Şiria, în descoperirea acestei senzaţionale afaceri. Intrebat cum a reuşit să smulgă o mărturisire atât de preţioasă femeii Duma Floriţa, care pare foarte inteligentă şi şireată, şeful de post povesteşte cum asistând de câteva ori la interogatorii luate de procurori sau de judecători de instrucţie, a observat că aceştia pun bănuitului întrebări directe prin care-l acuză făţiş. De pildă: şeful de post nu a întrebat pe otrăvitoare dacă are sau nu cunoştinţa de practicile de care e bănuită, ci i-a pus întrebarea brutală:

— „Câte hârtii de muşte ai întrebuinţat pentru Teodoroiu?"

Deasemeni pe o femee, care până atunci nici măcar nu era bănuită, a întrebat-o:

— „Te-a văzut cutare când ai luat berea dela Duma; câte hârtii ai pus în ea?"

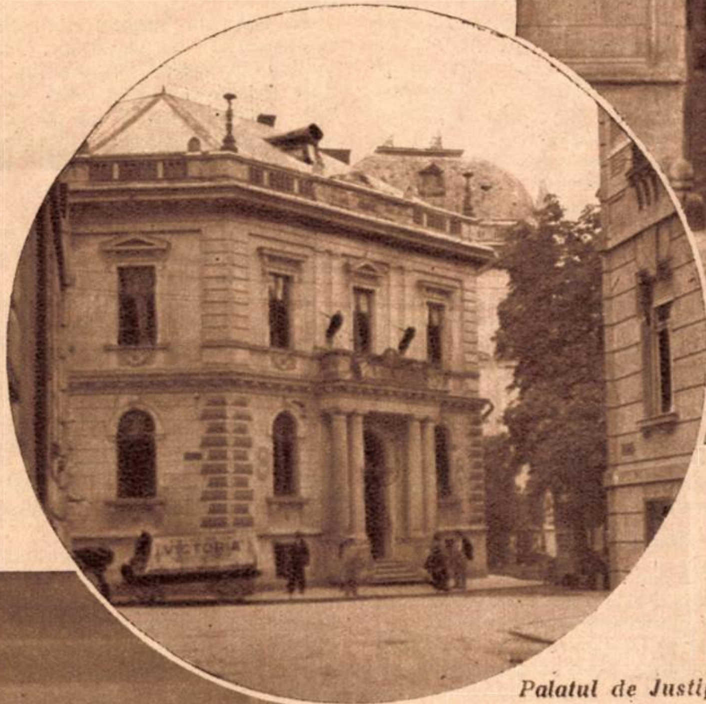
Femeea răspunse căzând în cursă:

— „N'am pus eu, ci Duma".

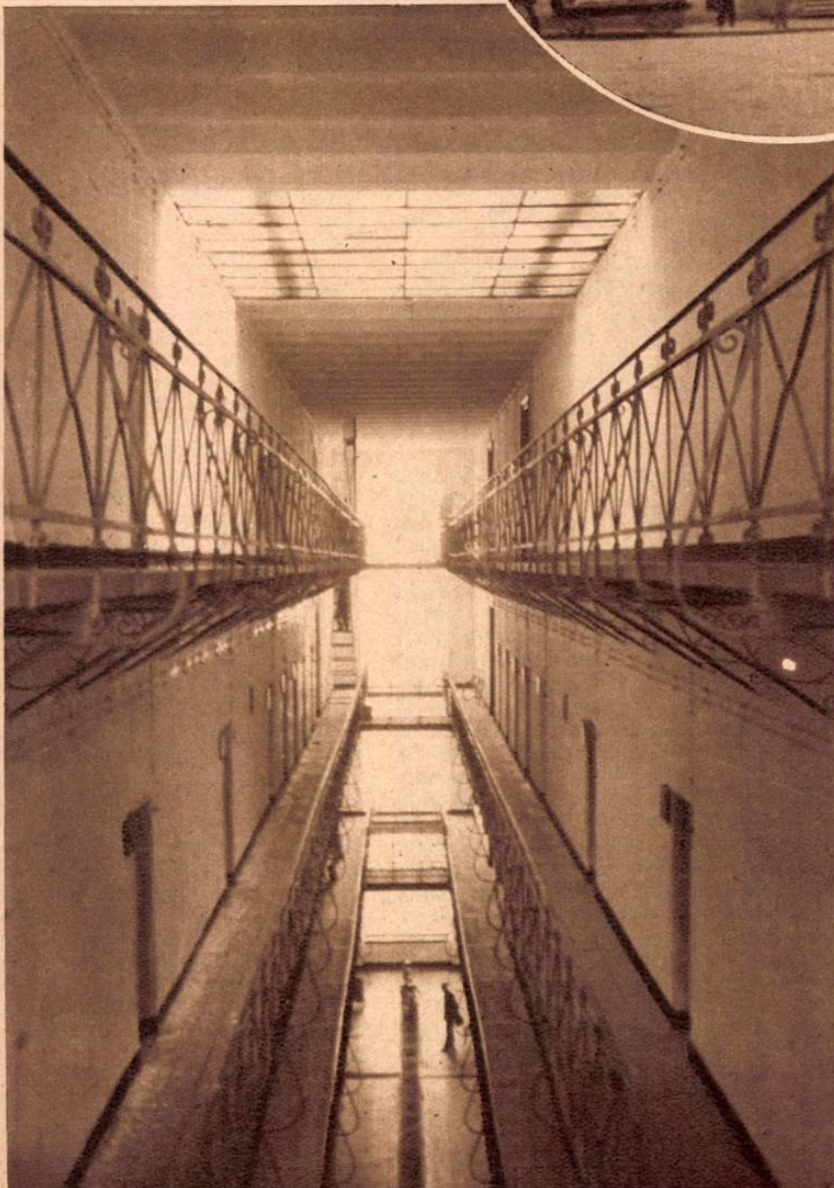
Astfel, încă din primul moment se descoperiră indicii de culpabilitate împotriva a opt femei. Proporţiile neaşteptate pe care această afacere le luă, făcură ca parchetul să-i dea dela început o importanţă deosebită, procedându-se la cercetări extrem de minuţioase.



Poarta penitenciarului Arad, pe unde au fost introduse arestatele



Palatul de Justiţie din Arad



Sala de celule a penitenciarului Arad; la etajul de sus, în stânga, celula Dumei Floriţa

DESHUMAREA CADAVRELOR

Potrivit legii în vigoare în Ardeal, s'a instituit o comisiune pentru a veghea ca întreaga instrucţie să se facă în mod strict legal. Incă dela primele cercetări, primul procuror Vulpe ia o parte intensă la anchetă, şi cazul este dat cabinetului 2 Instrucţie Arad, pentru a fi instruit de d. judecător Tiplea. Acest magistrat are o figură într'adevăr impresionantă, cu trăsături dure, un om integru şi sever cu mustăţi roşii, tunse. El deveni în acelaş timp şi preşedintele comisiunei de mai sus, din care mai fac parte domnul dr. Al. Ionescu, medicul legist, procurorii Butunoiu şi Mândru şi grefierul. Această comisiune s'a transportat în Şiria la faţa locului, pentru a depune jurământul.

Ceremonia a fost în adevăr extraordinară: imaginaţi-vă un cimitir foarte întins, la şes, în jurul căruia s'au adunat mii de oameni. Sunt acolo nu numai locuitorii din Şiria dar şi din comunele învecinate şi multă lume din Arad, atrasă de curiozitate. Un pluton de jandarmi ţine la distanţă mulţimea. In mijloc, s'au ridicat mese de autopsie. Toate autorităţile sunt în păr. Se ia jurământul comisiunei. Şeful de jandarmi, scund şi grăsun, strigă:

— „Descoperiţi!"

Se descoperă nu numai soldaţii, dar toate acele mii de

oameni cari asistau la lugubra ceremonie.

Preşedintele comisiunei ridică mâna spre cer şi rosteşte solemn:

— „Jur, în numele lui D-zeu, că-mi voi îndeplini serviciul în conştiinţă..."

Bătrânele din sat îşi fac cruci mari, şoptind:

— „Vai ce timpuri am ajuns!"

E rândul medicului legist să jure. Se pare că scena a impresionat cât se poate de profund publicul de ţărani. In adevăr, medicul legist a apărut în halat alb de autopsie, cu tichia medicală pe creştet, cu mască, cu mănuşi de cauciuc, lungi până la cot, părând astfel pentru sătenii simpli, o arătare din altă lume. Cu o mână pe piept, cu cealaltă spre cer, el repetă într'o tăcere mormântală, formula sacramentală a jurământului. Departe, dela cimitir, se vede un deal ondulat, în vârful căruia un castel ruinat dă decorului un aspect bizar, ca o viziune de legendă medievală. Pentru bieţii săteni tot acest ceremonial, în decorul acesta macabru, de morminte răscolite proaspăt, şi de ruini, vizitate poate de stafii nocturne, este un spectacol care cutremură. Unii îşi fac cruce, femeile mormâie rugăciuni; unele babe emoţionate au început să plângă.

De fapt castelul, o ruină care se vede ca un fundal de teatru, o mică Walhallă ruinată dintr'o operă de Wagner, nu este decât cetatea Şiriei, cunoscută istoricilor noştri ca punct de mare rezistenţă al „luptei contra tiraniei" din 1848. De aci au pornit cei câţiva generali unguri pentru a da semnalul răscoalei şi cari aveau să fie împuşcaţi în cetatea Aradului.

AUTOPSIA CADAVRELOR

După ce medicul legist, în costumul lui de lucru, ca o fiinţă misterioasă, a depus jurământul, s'a procedat la deshumarea cadavrelor şi la autopsie.

Această autopsie a fost necesară pentru găsirea urmelor de otravă. Arsenicul ca toate otrăvurile minerale nu se descompune în organism, chiar după moartea victimei, conservându-se mulţi ani.

Din vreme fusese pregătită un fel de targă pe care a fost aşezat primul cadavru deshumat. Ceva mai încolo se afla o masă de scânduri foarte lungă, pe care se aflau înşirate 15 borcane de diferite mărimi cu dopurile de sticlă. Vreo trei oameni cari aveau să ajute medicului legist făceau de straje la aceste borcane.

Primul sicriu e scos din pământ puţin putrezit; scândurile sunt date la o parte şi pe targa de lemn rămâne un cadavru galben-verzui, a cărui descompunere abia a început. Fotografii caută să se apropie, dar nu numai mirosul pestilenţial ce se degajă îndată din cadavru, dar şi ordinele severe ale judecătorului de instrucţie, care ţine la secretul legal al actelor de instrucţie, îl opreşte la o distanţă respectabilă. Medicul legist scoate din trusă instrumentele tăioase, ce lucesc şi calm începe să tae din cadavru. El scoate o inimă vânătă, o bagă într'un borcan. Se lipeşte pe borcan o etichetă, „inima lui Theodoriu", se sigilează, membrii comisiei iscălesc pe etichetă.

Doctorul ciopârţeşte înainte cadavrul. Fiecare mişcare a lui e pândită de mii de ochi, fiecare amănunt al autopsiei e urmărit şi operaţia ia în mintea publicului proporţii exagerate. Fiecare gest al medicului e interpretat în o sută de feluri.

— „A găsit?... N'a găsit?"

La un moment dat, poate din cauza mirosului îngrozitor, medicul a strănutat. In momentul când a aplecat capul, reprimându-şi strănutul pe cât a putut, din asistenţă s'a ridicat un strigăt unic:

— „A găsit!"

Medicul îşi vede înainte de lucru şi nu scoate nici o vorbă. Legea îl opreşte să vorbească, pentruca instructorii să nu fie influenţaţi de constatările medicale.

Un alt act al autopsiei se pare c'a avut un ecou violent în sufletele celor cari asistau. Din cauza descompunerii fierei la cadavre, părul depe cap se ia foarte uşor. Doctorul abia a trecut cu mâna pe capul cadavrului, şi tot părul s'a desfăcut, luându-l ca pe o perucă de spumă. Atunci ţăranii au atribuit medicului o putere supranaturală, neştiind că această jupuire uşoară la cadavre, este ceva firesc.

Alt act care a impresionat a fost smulgerea tot atât de uşoară a unghiilor, şi scoaterea pielii depe degete, ca pe o mănuşe.

Impresia a fost atât de puternică în public, încât chiar după ce autopsia s'a terminat, ţăranilor le-a fost frică să se apropie, rămânând la peste 20 de metri distanţă.

O NEBUNA IN LANŢURI

Altă dovadă despre impresia extraordinar de puternică pe care deshumarea şi autopsia cadavrelor a provocat-o publicului sătesc, este următorul fapt:

A doua zi după autopsie, un jandarm din Şiria a sosit la medicul legist, spunându-i:

— „O femee a înnebunit în sat!"

Şi lămuri pe medic că deşi judecătorul de instrucţie dăduse ordin în timpul autopsiei să nu se apropie nimeni, totuş, chiar dela distanţa dela care se aflau, sătenii au urmărit toate fazele operaţiei, şi toată noaptea a fost în Şiria o fierbere grozavă. Luminile au stat aprinse până în zori, femeile şi-au petrecut noaptea în rugăciuni la icoane, iar pe străzi, pâlcuri de săteni discutau cu aprindere cele văzute. Somnul fugise din comuna blestemată, în care mai ales o scenă din acea noapte a fost înfiorătoare. O femee întorcându-se de la cimitir, unde asistase la ciopârţirea cadavrelor, a început să urle, prezintând simptomele celei mai furioase demenţe. Soţul său văzând că n'o poate domoli a fost nevoit s'o lege în lanţuri.

— „El zice — urmă jandarmul către medic — că a intrat diavolul în ea... Vă rog să veniţi s'o vedeţi şi să-i spuneţi s'o deslege".

Se pare că demenţa acelei femei ameninţa să devie molipsitoare, fiindcă şi alte cumetre din Şiria, unele poate tocmai dintre cele care şi-au asasinat soţii, au avut în noaptea aceea viziuni satanice, şi au urlat ca nişte câini turbaţi.

Medicul ducându-se a doua zi de dimineaţă în sat, găsi pe nebună legată în lanţuri, dar acum se liniştise. Ea avusese o simplă criză nervoasă, o tensiune la paroxism, din cauza impresiilor dela cimitir. Toată noaptea povesteşte bărbatul acestei femei, ea a strigat cu ochii holbaţi şi cu spume la gură:

— „Uite-l cum se ridică din cosciug!... Uite-l, vine spre mine! Mi-e frică!"

Incerca să se ascundă sub pat, se încleşta de grumazul omului, şi apoi se părea că vorbeşte direct cu mortul, un dialog diabolic şi halucinant.

Din cauza acestei profunde impresii, a doua zi când s'au continuat deshumările, judecătorul de instrucţie a interzis publicului să asiste.

UN CADAVRU IN BORCANE

Să vedem mai amănunţit ce a putut să sdruncine atât de puternic imaginaţia sătenilor din Şiria.

Să asistăm pentru aceasta la deshumarea şi autopsia cadavrului lui Pavel Teodoroiu. Judele instructor, împreună cu rudele defunctului şi cu groparii, a stabilit identitatea mormântului. S'a început deci a se săpa lângă o cruce foarte lungă de lemn rudimentar, pe care se vede scris: „I. N. R. I." Doamne odihneşte pe robul tău Pavel Teodoroiu, 64 ani ,1933".

S'a lărgit mult groapa în jurul sicriului şi s'a scos pământ până şi de sub cosciug, pentru a fi pus în borcane speciale.

Apoi s'a luat o probă de lemn din sicriu. Acesta este de lemn tare, neputrezit încă. Pe capac se găsesc litere de hârtie, din care deasemenei se iau probe. Pe sicriu scrie: Pavel Teodoroiu a trăit 64 ani".

Am văzut dece se iau probe din sicriu şi de pământ: ele sunt necesare spre a se vedea dacă nu cumva conţin arsenic, care s'ar fi putut filtra în cadavru.

S'a ridicat apoi cadavrul sicriului. Mortul este învelit într'o pânză putredă. Indată se răspândeşte un miros sufocant. De sub pânză apare faţa încă bine conservată a mortului. Se începe autopsia.

Se constată că mortul poartă pantofi de hârtie, ciorapi albi. Din trupul său se scurg zemuri pestilenţiale. Defunctul are o constituţie robustă; e bine desvoltat. Părul, mustăţile cărunte. Dantura bine implântată în maxilare. Pe mâini i se văd încă bătăturile muncii.

Fruntea îi e acoperită de pete albe. Din gură şi nări se scurge o substanţă roşcată. Lucru important: abdomenul n'a putrezit. Pieptul deasemeni n'are nici o modificare deosebită. Aceasta înseamnă că arsenicul a contribuit la conservarea acestor părţi ale trupului. Deasupra trupului se simte un strat de uşoară mucozitate lipicioasă, mai ales pe partea posterioară. Epiderma se desprinde cu mare înlesnire. Se iau probe de păr, sprincene, mustăţi, care sunt împachetate şi sigilate. Incă un indiciu de prezenţa arsenicului în trup, este că pielea capului n'a putrezit şi e atât de bine conservată, încât se poate vedea clar că nu există nici cea mai mică urmă de lovire. Doctorul scoate ca pe nişte măsele, mici bucăţi din calota craniană, şi le pune într'un borcănel. Se văd creerii mortului. Sunt ca un fel de terci cenuşiu, cu părţi verzui. Creerul se scoate întreg şi e trimis astfel, într'un borcan, la morga din Bucureşti. Pieptul şi toracele au o culoare galbenă-verzuie. Când bisturiul despică un muşchi, se vede carnea de o culoare ca drojdia de vin roşu. O fâşie de muşchi e deasemeni scoasă, pentru a fi trimisă la analiză.

Un nou indiciu de otrăvire: când se desface toracele se văd organele păstrate intacte, într'un lichid roşcat. Plămânii au o culoare bizară, verzui-violacei, moi ca un puf. La apăsare se aud uşoare trepidaţii, ca şi când victima ar fi murit în acea clipă. Prezintă noduli de tuberculoză ca bobul de mazăre. Inima moale, puţin sânge gudronos, muşchii cordului se rup cu degetul, la atingere. I se taie limba. E moale, verde şi înăuntru cafenie.

In momentul când abdomenul este înţepat, duhnesc afară gaze oribil mirositoare. Viscerele sunt încă bine păstrate. I se scoate apoi stomacul. La cele două capete stomacul e legat cu două sfori, şi astfel ca un balon cu sucuri imunde, e băgat într'un borcan şi sigilat.

Lucru deasemeni interesant, în stomac şi în intestinul subţire s'au găsit mici grăunţe albe, care pot fi de arsenic, (şoricioaică). Aceleaşi puncte se găsesc în rinichi şi ficat.

LĂZILE SOSESC LA MORGĂ

Tot astfel s'a urmat deshumarea şi autopsia a încă şapte cadavre. Borcanele cu măruntaiele acestor morţi au fost împachetate în şapte lăzi de lemn, pe care s'a scris adresa Institutu Medico-Legal din Bucureşti. Aceste lăzi numerotate dela I la VII, erau sigilate şi purtau parafa judeţului instructor de la cabinetul II, Arad. Poate că aceste lăzi au fost trecute prin gări, pe lângă numeroşi pasageri cari se duceau sau veniau din vilegiatură, fără ca nimeni să bănuiască macabrul lor conţinut. Opt cadavre erau trimise, ca mostre, în aceste lăzi: Teodoroiu Pavel, Sebastian Ion, Macicoş B., Mayer Iacob, Pecican Ion, Ardeleanu Gheorghe, Păneava Sodia şi Stoian Măriuţ. Ele fură descărcate în curtea Morgei şi duse în pivniţă.

D. dr. N. I. Ioanid, dela anexa texicologică a Morgei le luă în primire, procedând la deschiderea lor. Prima ladă conţine 11 borcane de sticlă (unele mari de 2 litri) având înăuntru pământ depe lângă cosciugul lui Teodoriu. Un borcănel de zemuri şi lichide, 400 gr. lichid brun, creerul încăpuse într'un borcan de 600 gr., un pacheţel de păr, etc.

A doua ladă conţinea probe din cadavrul lui Sebastian Ion.

A treia, pe lângă diferite „resturi organice" conţinea pacheţele de nasturi, rufărie, etc.

In laboratorul texicologic al Morgei s'a procedat la analiza acestor resturi. S'a cercetat mai întâi dacă există urme de toxine volatile. S'au fragmentat 1360 grame de organe, s'au diluat, s'au tratat cu diferite substanţe chimice, apoi prin distilare într'o cameră obscură, s'a constatat că nu se produce nici o licărire, aceasta înseamnă că nu existau urme de fosfor. Tot astfel s'a constatat că nu existau urme de fenol, acid cianhidric, etc.

S'a procedat apoi la analiza otrăvurilor minerale. Resturile s'au oxidat cu clorat de potasiu

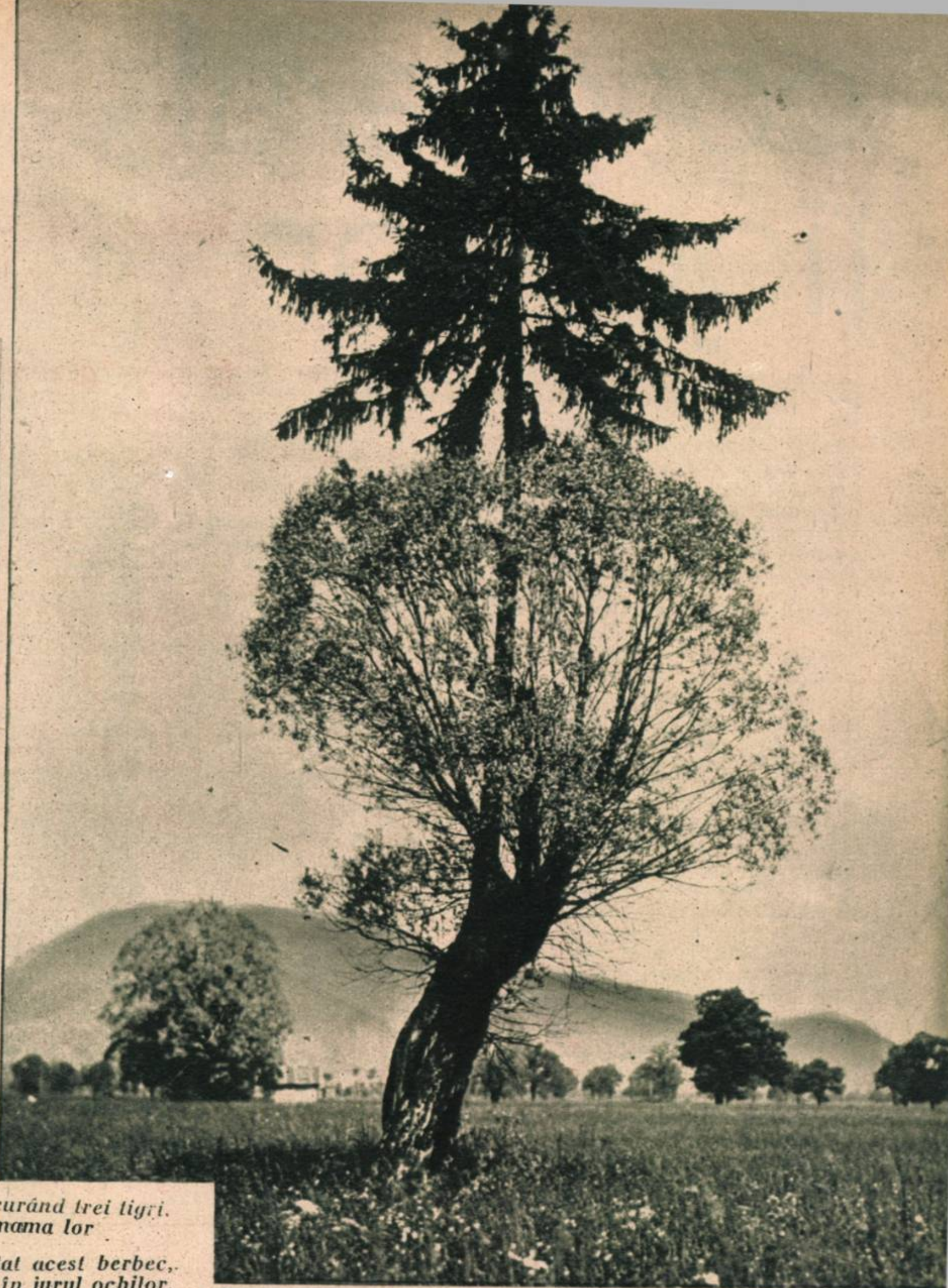
(Citiţi continuarea în pag. 26)

In Elveţia, pe un platou, se găseşte o salcie în care creşte un brad. Cu patruzeci de ani în urmă se afla lângă salcie un brad bătrân, ale cărui seminţe, probabil, că au căzut pe salcie şi au prins rădăcini aci. Hrănirea bradului se face acum pe de-antregul prin salcie. Fotografia noastră arată această minune a naturii.

Regele şerpilor

In grădina zoologică din Philadelphia, a fost adus de curând un cobra uriaş, pentru care s'a construit special un palat de sticlă. Fotografia noastră înfăţişează pe regele cobra, întro' ţinută maestoasă, inspectându-şi noul domiciliu.





In grădina zoologică din Londra s'au născut de curând trei tigri. In fotografia noastră îi vedem jucându-se cu mama lor

La o expoziţie de animale australiană a fost prezentat acest berbec, căruia capricioasa natură i-a sucit coarnele în aşa fel în jurul ochilor, încât pare c'ar avea un binoclu





congresul ţiganilor

EXISTĂ tot felul de asociaţii, uniuni şi societăţi. Există o asociaţie a moaşelor, o societate a învăţătorilor fără slujbe, o uniune a contabililor şi una a agenţilor sanitari.

Nu e categorie de cetăţeni, care să nu fie grupată într'o asociaţie. De ce n'ar avea şi ţiganii asociaţia lor?

Or, această asociaţie există şi are sediul în strada Vultur No. 147, unde ne-am prezentat preşedintelui.

Nu mică ne-a fost surprinderea, când am văzut că preşedintele ţiganilor este un arhimandrit, cu părul roşu cărunt, anume Părintele Calinic I. Pop Şerboianu...

CE NE SPUNE PREŞEDINTELE ŢIGANILOR

L-am întrebat pe Sfinţia-Sa, în ce scop a strâns pe ţigani în această asociaţie. Părintele Şerboianu ne-a declarat că dispreţul ce se arată pe nedrept acestui neam, a determinat pe Sf.-Sa să înceapă o acţiune pentru gruparea ţiganilor, în scopul de a obţine o serie de revendicări, de ordin cultural şi social.

— Care anume sunt aceste revendicări?

— In primul rând asigurarea instrucţiei şi educaţia massei ţigăneşti, apariţia unei gazete, înfiinţarea de cursuri serale, o universitate populară ţigănească, biblioteci, grădini de copii, ş. a. Dorim să le ţinem conferinţe educative, să strângem folclorul ţigănesc, să înfiinţăm ateliere, şcoli ambulante pentru nomazi, un cămin al ţiganilor, atenee, cinematografe, etc. In fine, să le dăm asistenţă juridică şi medicală gratuită, ajutor pentru nevoile religioase, cantine, un spital al ţiganilor, oficii pentru procurarea de lucru, băi populare, colonii şcolare...

Un alt deziderat al asociaţiei ţiganilor este colonizarea ţiganilor nomazi, dându-li-se pământul necesar în diferite părţi ale ţării, pentru statornicirea şi buna lor îndreptare, stârpindu-se furtul şi cerşetoria.

Vom vedea însă îndată cum primesc ţiganii aceste încercări de ridicare a neamului lor. Deasemeni un punct nevralgic este cererea de a se recunoaşte judecăţile şi sentinţele sfaturilor bătrânilor, format din vătafii ţiganilor.

Programul ţigănesc este foarte înaintat; el oferă chiar drepturi de egalitate cu bărbaţii, femeilor cu ştiinţă de carte, şi le admite în sfatul bătrânilor.

Părintele Şerboianu subliniază că politica este cu desăvârşire interzisă membrilor asociaţiei.

MIJLOACELE DE LUPTĂ

Aflăm că ar exista în România un milion de ţigani şi că ar fi înscrişi în asociaţie vre-o 30.000. Nu ştiu întrucât aceste cifre sunt exacte. Un fapt interesant este însă că au dat adeziunea lor unele personalităţi de vază, medici, ofiţeri, profesori universitari, cari nu-şi reneagă obârşia ţigănească.





APEL

CATRE TOTI TIGANII DIN ROMANIA

Frati Ţigani!

Apelul la unire al părintelui Şerboianu



Sus şi jos: *Grupuri de ţigani ascultând pe conferenţiar*

Arhimandritul Şerboianu ne arată apoi că mijloacele pentru realizarea acestor revendicări, constau în primul rând în propaganda membrilor din comitet prin ţigănie, mici adunări locale pe cartiere, întruniri în diferite oraşe cu o populaţie ţigănească mai însemnată şi, în fine, pregătirea ţiganilor în vederea ţinerii unui mare congres general, care va avea loc în curând, fie în Ardeal la Miercurea Ciucului, regiune unde există un important centru ţigănesc, fie la Bucureştii-Noui.

— Dar cum faceţi ca ţiganii să afle de acţiunea asociaţiei, şi cum îi convocaţi la adunări?

— N'avem nevoie să tipărim invitaţii speciale. Svonul despre tot ceeace priveşte neamul ţigănesc, se răspândeşte ca fulgerul prin ţigănie, dintr'un capăt la altul al ţării, ba trece şi hotarul, odată cu cetele nomade. E acelaş fenomen, care se petrece în Africa, unde nu există nici telegraf, nici gazete, şi

totuş sălbatecii află imediat tot ce se petrece şi ceeace îi interesează, dela sute de kilometri.

UN TURNEU PRIN ŢIGĂNIE

Ca să ne convingem de seriozitatea acestei mişcări, am rugat pe unii membrii din comitetul asociaţiei generale a ţiganilor, să ne permită a-i însoţi în propaganda ce fac prin cartierele ţigăneşti. Astfel, am ajuns în marginea Bucureştilor, spre lacul Tei, pe o stradă plină de gunoaie, ca un maidan. Defilăm aci printre două rânduri de cazane de rufe, sub presiune, în care se fierbe „porumbelul fierbinte", cu care se alimentează Capitala. Uzina aceasta de porumbel fiert e înconjurată de mici magazii, care se depozitează tot felul de sdrenţe şi de gunoaie, pe care ţiganii le vând fabricilor de hârtie, de zahăr, etc. (Nu ştiţi poate că la fabricarea zahărului slujesc oasele pe care ţiganii le strâng din gropile periferice, unde cotigele primăriei aruncă gunoaiele Capitalei?...).

Indată ce ne facem apariţia, mari contingente de dănciuci, batalioane minuscule de asalt, în cămăşi cafenii, — sau fără nici un fel de cămaşe, — ne înconjoară. Câţiva ţigani maturi ascultă predica părintelui, dar nu dau semne de prea mare entuziasm. Inainte de-a adera, ei trebue să obţină consimţământul şefilor lor şi al sfatului bătrânilor.

Adunarea din acest cartier este în adevăr originală; ea e formată dintr'o mână de ţigani, câteva femei şi un poşidic de draci negri, cari ascultă cu cea mai mare seriozitate, apelul pe care arhimandritul Şerboianu îl citeşte. Foarte multă disciplină, şi, când se produce un vag început de tumult, îndată unul dintre ţigani, rosteşte solemn :

— Vă rog tăcere, aicia nu e Parlament!

Adunarea nu are loc într'o sală, ci în curtea unui lăutar.

Lăutarii se plâng de concurenţa radiofoniei, iar gospodarii de origină faraonică, cer pavarea străzii lor:

— De câte ori cerem să se paveze strada şi să se cureţe gunoaiele, primăria zice că, ce avem noi nevoie de curăţenie, fiindcă suntem ţigani şi vom murdări la loc. Dar a încercat oare cineva să ne cureţe şi nouă strada, ca să vadă ce vom face pe urmă?

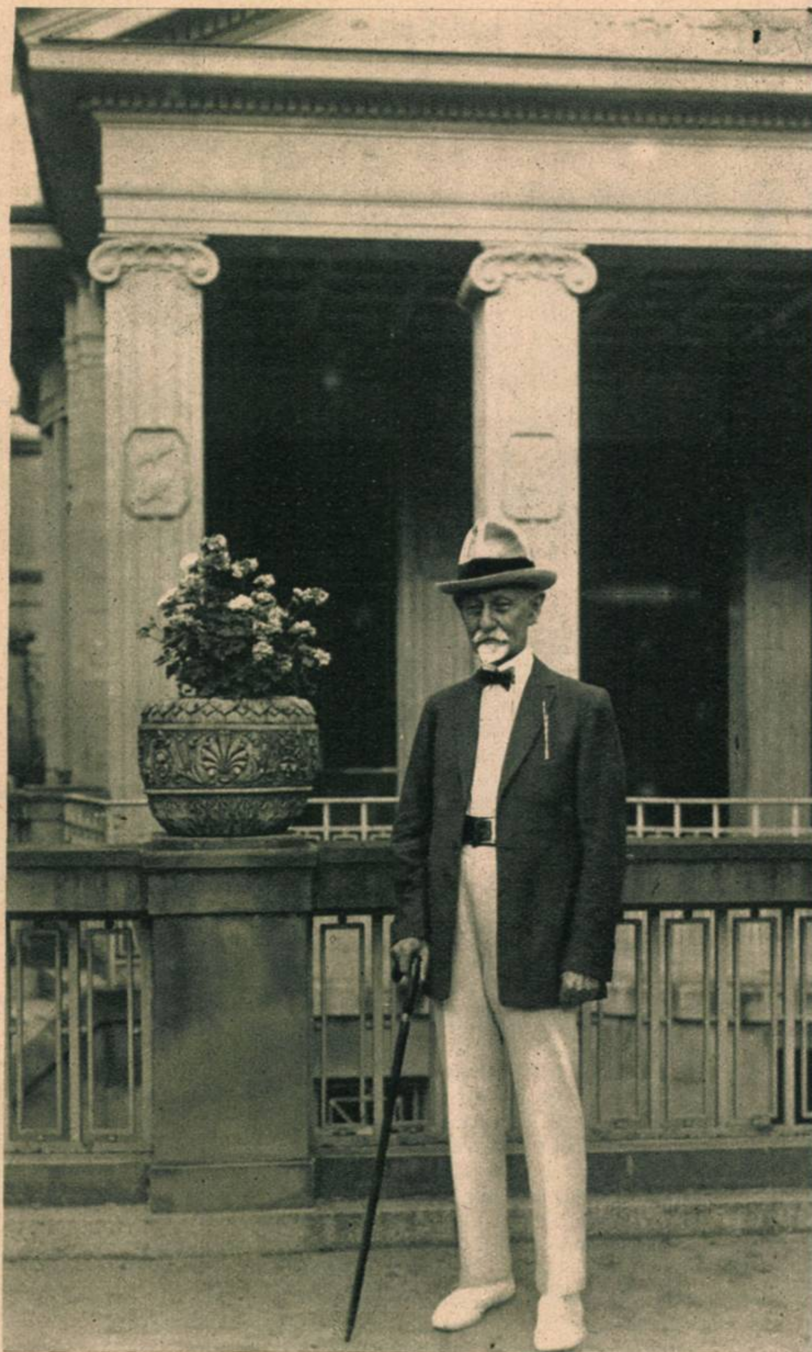
Dupăcum am văzut, este necesară adeziunea şefilor ţigăniei, pentru începerea acestei campanii de realizări şi ţinerea congresului general. Or, se pare că sunt unii şefi cari nu au interesul ca ţigănia să înceapă a fi emancipată. In adevăr, unii dintre aceşti şefi utilizează pe ţigani ca pe nişte robi, la triajul gunoaielor din gropile Capitalei şi valorificarea acestui rebut. Aceşti şefi sunt antreprenorii unor astfel de afaceri de gunoaie, şi probabil că ei cred că îşi vor pierde lucrătorii, atunci când vor fi emancipaţi. Să nu se creadă însă că pierderea ar fi mică pentru ei. Ţiganii dintr'un anumit cartier ne spun că şeful lor a făcut mare avere, că este milionar depe urma acestui negoţ imund, şi că sunt de pomină chefurile pe care le face acest nabab al gunoaielor. Nunta fetii sale a avut o strălucire extraordinară: — „A fost şi muzica militară!"...

Un alt punct dificil, după câte ne spun ţiganii, este intenţiunea de stabilizare a nomazilor:

— Ţiganul nomad are în sânge dorul de ducă, şi chiar dacă l-ai lega în lanţuri, el va fugi. In schimb, cei cari s'au aşezat din tată 'n fiu ,şi au devenit, de pildă, proprietari la periferia Capitalei, pe aceia ar fi greu să-i mute cineva dela locul lor, chiar dacă li s'ar da terenuri de către Primărie în altă parte.

In fine, mai trebuie să se pronunţe suprema jurisdicţiune ţigănească, sfatul bătrânilor, şi nu se ştie dacă acest matur corp va încuviinţa congresul şi acţiunea de civilizare a ţiganilor...

A. B.



Mareşalul Averescu se află în vilegiatură la Kissingen (Bavaria)

FUNCŢIONARISM IN U. R. S. S.

TELEFONUL instalat la directorul portului Moscova nu mai funcţiona în ultimul timp. Secretarul se adresă biroului de reclamaţiuni:

— Telefonul s'a stricat, vă rog să-l reparaţi.

— Vă înşelaţi, i se răspunse. Legăturile dv. sunt tăiate, pentrucă aţi mutat aparatul, fără a ne preveni, din casa Nr. 5 în casa Nr. 15.

— Permiteţi, noi n'am mutat telefonul, nici măcar de pe o masă pe alta.

— Ciudat! Dar aşteptaţi puţin, vom clarifica chestiunea.

Două zile mai târziu:

— Intr'adevăr, dv. n'aţi mutat telefonul dela Nr. 5 la Nr. 15, ci dela 7 la 5.

— Iar! Dar telefonul meu nu şi-a părăsit locul deloc!

— Ei!... curios. Aşteptaţi deci puţin.

Două zile mai târziu:

— Vi s'a tăiat legătura fiindcă aţi desprins receptorul fără motiv şi autorizaţie.

— Daţi-mi voie! Când vreau să telefonez, trebue să am o autorizaţie?

— Nu dv. aţi desprins receptorul şi aţi uitat să-l prindeţi la loc.

— Atunci, ce trebue deci să fac, pentru numele lui Dumnezeu!

— Să plătiţi o amendă: 10 ruble.

Două zile trecură. Secretarul, plictisit, se decide să meargă personal la centrala telefonică din cartierul său. Acolo se adresă tânărului Boitsov, şeful serviciului. Acesta, după ce se gândi mult asupra afacerii declară:

— Telefonul nu funcţionează din mai multe motive: 1) ai mutat aparatul dela 15 la 5; 2) l-ai mutat înc'odată dela 7 la 15 şi 3) însfânşit, desprinzând receptorul fără motiv. Inutil să mi se mai dea explicaţii, dar nu te nelinişti, mă voiu ocupa eu personal de această afacere". Şi tovarăşul Boitsov se mai ocupă şi azi de această chestiune.

Farse costisitoare

O statistică a stabilit, de curând că alarmările mincinoase ce nu încetează să fie date de un număr de poznaşi londonezi, la diversele posturi de pompieri ale oraşului costă pe Stat frumoasa sumă de 150.000 L. S. pe an. Se pare că obiceiul acesta e foarte răspândit în unele centre ale capitalei engleze. Şi poznaşii văd o plăcere răutăcioasă să vadă pompierii cu căştile strălucitoare, grăbindu-se spre locul arătat, pentru a se strădui să găsească şi să localizeze un foc imaginar. Aspectul acestor oameni foarte ocupaţi, strigând, gesticulând, străduindu-se în zadar îi încântă pe autori.

Dar aceste farse nu produc aceeaş plăcere autorităţilor. Deoarece ele au hotărît să reacţioneze, mai ales că obiceiul pare să crească din zi în zi. In ultimele săptămâni 10-15 alarme false au fost primite zilnic, de diferiteele posturi de pompieri din Londra.

Spre a pune capăt acestei stări de lucruri, se va instala un nou sistem de alarmă. E adevărat că modificarea va costa pe stat mai mult de 350.000 lire şi că în criza actuală, guvernul ezită încă să cheltuiască o astfel de sumă, dar va fi nevoit s'o facă, dacă epidemia de farse va continua să se întindă.

Un club pentru orbi

PIERDEREA vederei nu mai este o nenorocire atât de grozavă cum era altădată. In anii din urmă, s'au creeat profesiuni pentru orbi, grădini, jocuri; s'au văzut deasemeni boxeuri orbi, jucători de cricket şi oameni politici orbi. Iată ultimul progres realizat în această direcţie: se va inaugura la Manchester un club pentru orbi. Patruzeci de membri s'au şi înscris, şi este foarte probabil că în cel mai scurt timp această nouă instituţie va primi numeroşi adepţi. Numai că, fiecare membru din acest club trebue să plătească o taxă dublă, deoarece e nevoie ca fiecare să fie însoţit de o călăuză, altfel, dacă unul dintre ei e ispitit să trişeze la pocker, toţi ceilalţi n'ar vedea decât foc... nimic decât foc.

După cum se vede, soarta orbilor se va îmbunătăţi mult. Nu se povestea acum câtva timp că în curând se va deschide o şcoală pentru călăuze oarbe"? „Călăuze oarbe"! Culmea humorului şi a pitorescului!